

toelichting

"Denkend aan Holland
zie ik brede rivieren
traag door oneindig
laagland gaan,
rijen ondenkbaar
ijle populieren
als hoge pluimen
aan den einder staan;
en in geweldige
ruimte verzonken
de boerderijen
verspreid door het land
boomgroepen, dorpen,
geknotte torens,
kerken en olmen
in een groots verband.
De lucht hangt er laag
en de zon wordt er langzaam
in grijze veelkleurige
dampen gesmoord,
en in alle gewesten
wordt de stem van het water
met zijn eeuwige rampen
gevreesd en gehoord."

H. Marsman

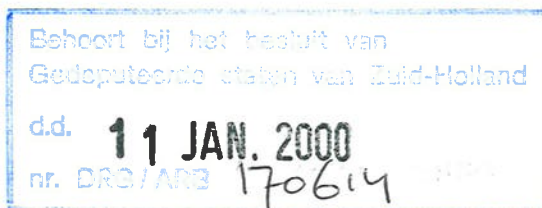
liesveld

bestemmingsplan buitengebied

Behoort bij besluit van de raad
der gemeente Liesveld d.d.

29 juni 1999, nr. 1999/049

de secretaris,

bestemmingsplan buitengebied

procedure

plannummer	datum	raad	gedeputeerde staten	beroep
6969.00	23 juni 1999	29 juni 1999		

opdrachtleider : mr W.A.M. Brouwers

© RBOI-Rotterdam B.V.

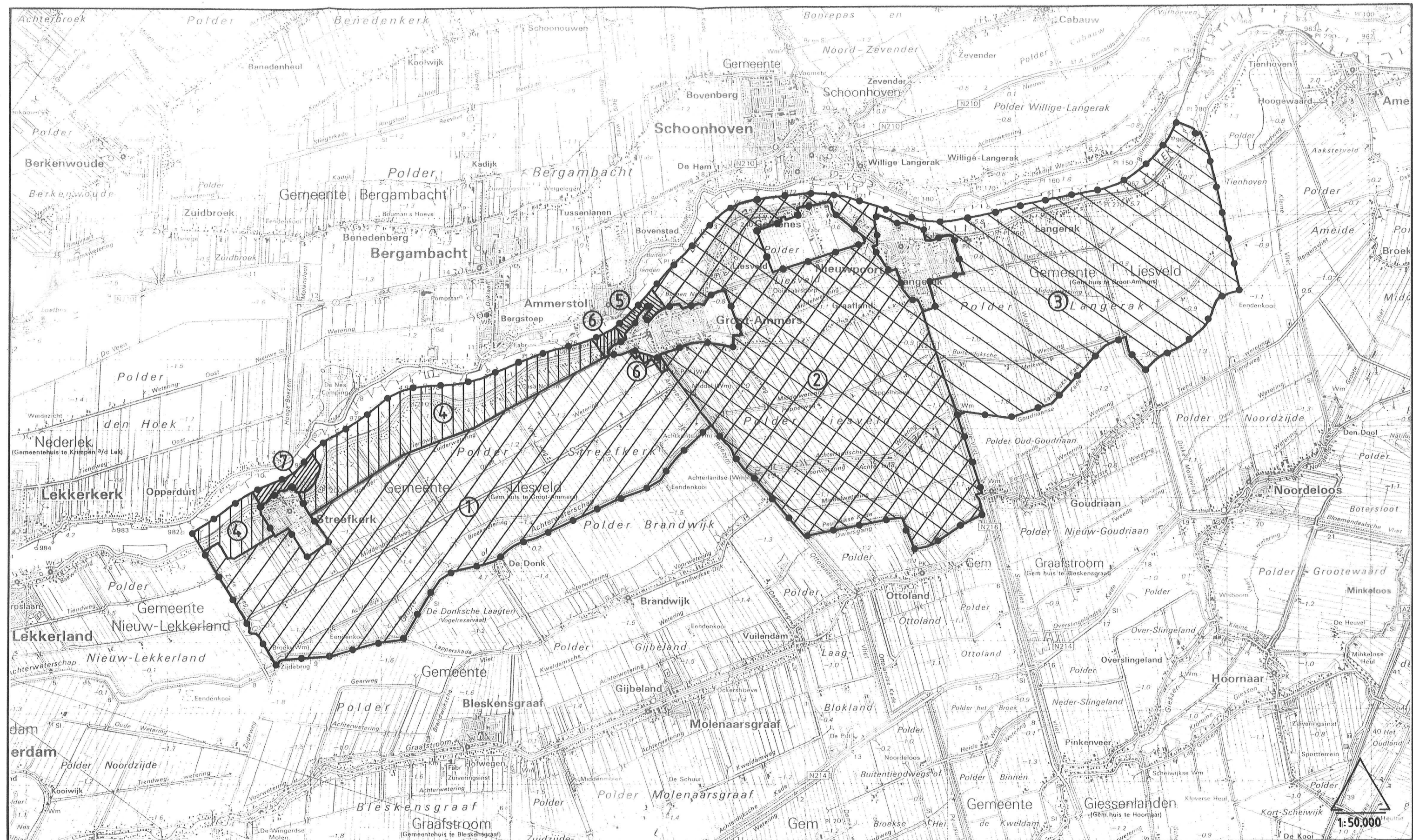
Niets uit dit drukwerk mag door anderen dan de opdrachtgever worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande toestemming van RBOI-Rotterdam B.V., behoudens voorzover dit drukwerk wettelijk een openbaar karakter heeft gekregen. Dit drukwerk mag zonder genoemde toestemming niet worden gebruikt voor enig ander doel dan waarvoor het is vervaardigd.

1. INLEIDING	blz. 5
1.1. Inleiding	5
1.2. Vigerende bestemmingsplannen en begrenzing plangebied	6
1.3. Globale beschrijving van het plangebied	6
1.4. Werkwijze	8
1.5. Opbouw rapport, leeswijzer	10
2. BELEIDSKADER	11
2.1. Ruimtelijke Ordeningsbeleid van andere overheden en samenwerkingsorganen	11
2.2. Gemeentelijk beleid	15
2.3. Milieu- en waterbeleid	17
2.4. Sectorbeleid	18
2.4.1. Natuur en landschap	18
2.4.2. Landbouw	20
2.4.3. Recreatie	20
3. ABIOTISCH MILIEU	23
3.1. Inleiding	23
3.2. Ontstaansgeschiedenis	23
3.3. Water	23
3.4. Bodem	23
3.5. Beleidsuitgangspunten	27
4. LANDBOUW	29
4.1. Inleiding	29
4.2. Huidige situatie	29
4.3. Verwachte ontwikkelingen	31
4.4. Gewenste agrarische structuur	34
5. ECOLOGIE	35
5.1. Inleiding	35
5.2. Huidige situatie	35
5.3. Ontwikkelingen en bedreigingen	38
5.4. Potenties, beleidsuitgangspunten	39
6. LANDSCHAP EN CULTUURHISTORIE	41
6.1. Inleiding	41
6.2. Ontginningsgeschiedenis	41
6.3. Huidige situatie	43
6.4. Gewenste landschapsstructuur	45
6.5. Cultuurhistorie	46
6.6. Beleid	47
7. RECREATIE	51
7.1. Inleiding	51
7.2. Routegebonden recreatievormen	51
7.3. Recreatieve voorzieningen	52
7.4. Ontwikkelingen en knelpunten	52
7.5. Gewenste recreatieve structuur	53

8. DIVERSE OVERIGE FUNCTIES	55
8.1. Het wonen	55
8.2. Verkeer	58
8.3. Dijkreconstructie	59
8.4. Eendenkooi	59
8.5. Molenbiotoop	61
9. MILIEU-INVLOED	61
9.1. Inleiding	61
9.2. Landbouw	63
9.3. Niet-agrarische bedrijven	65
9.4. Industrielawaai	65
9.5. Wonen	65
9.6. Drinkwaterwinning	66
9.7. Verkeerslawaaï	69
9.8. Overige milieuaspecten	71
10. BELEIDSAFWEGING	71
10.1. Hoofdpijnen van beleid	71
10.2. Belangenafweging	73
10.2.1. Ruimte bieden aan agrarische ontwikkelingen	74
10.2.2. Veiligstellen ecologische waarden	75
10.2.3. Behoud en ontwikkeling landschappelijke waarden	75
10.2.4. Ruimte bieden aan recreatieve ontwikkelingen	76
10.2.5. Milieuaspecten	77
10.2.6. Dijkreconstructie	77
10.2.7. Niet-agrarische woningen	78
10.2.8. Mate van duurzaamheid	79
10.2.9. Uitvoering en handhaving	81
11. MAATSCHAPPELIJKE UITVOERBAARHEID	81
12. OVERLEG EX ARTIKEL 10 BRO	83

BIJLAGEN:

1. Lijst met terreinen van archeologische waarden.
2. Lijst van rijksmonumenten en M.I.P.-panden.
3. Toelichting op de Staat van Bedrijfsactiviteiten 1995.
4. Bedrijveninventarisatie Liesveld Buitengebied.
5. Uitgangspunten en resultaten SRM I berekeningen.
6. Reacties overleg ex artikel 10 Bro.
7. Besluit vaststelling hogere grenswaarden wegverkeerslawaaï (d.d. 21 juni 1999).

	landelijk gebied streefkerk		lekdijk (streefkerk)		dorpskern buitendijksegronden (streefkerk)
	landelijk gebied groot-amers		noord (groot-amers)		
	landelijk gebied langerak		sluis en opperstok (groot-amers)		

figuur 1
LIGGING PLANGEBIED EN
VIGERENDE PLANNEN

1.1. Inleiding

Het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Liesveld beslaat het hele grondgebied van de gemeente met uitzondering van de kernen.

Voor het opstellen van dit bestemmingsplan is er meer dan één aanleiding:

- **De gemeentelijke herindeling**
Na de gemeentelijke herindeling op 1 januari 1986 vigeerden in de gemeente Liesveld 4 bestemmingsplannen voor het buitengebied, elk het resultaat van het eigen beleid van iedere voormalige gemeente afzonderlijk. Dit heeft als resultaat dat er voor soortgelijke bouwplannen of activiteiten verschillende toetsingscriteria gelden, afhankelijk van het plangebied waarin de activiteit plaatsvindt. Het is duidelijk dat dit rechtsongelijkheid tot gevolg heeft, en voor de burger onduidelijkheid ten aanzien van het gevoerde beleid.
- **Het gewijzigde beleid**
Gewijzigde inzichten en beleid, nieuwe wetgeving en ontwikkelde jurisprudentie maken dat de bestemmingsplannen verouderd zijn. De beleidsvisies op het niveau van rijk, provincie en regio, maar ook op gemeentelijk niveau, op het gebied van het verstedelijkingsbeleid en het Groene Hart, de landbouw, het natuur-, landschaps- en milieubeleid, alsmede de toenemend aantasting van geografisch-historische en cultuurhistorische elementen en complexen vragen om een nieuwe vertaling in het ruimtelijke ordeningsbeleid van de gemeente. Een afgeleide hiervan is ook de wens en de mogelijkheid bestemmingsplannen op een meer globale en flexibele wijze in te richten, zodat in de toekomst het aantal planherzieningen en bouwvergunningen in afwijking van het bestemmingsplan kan worden beperkt.
Ook het streven naar een efficiënte handhaafbaarheid van bestemmingsplannen voor het buitengebied past in het gewijzigde beleid.
- **Veroudering bestemmingsplannen en nieuwe ontwikkelingen**
De bestemmingsplannen zijn 10 jaar en ouder, enkele herzieningen niet meegerekend. In de tussentijd hebben zich veel nieuwe ontwikkelingen voorgedaan zoals: de uitvoering van de dijkreconstructie tussen de Zijdeweg en Schoonhovenseveer en de daarmee samengaannde amovering en herbouw van agrarische bedrijven en woningen, beëindiging van agrarische bedrijven en nieuwe functies in de bedrijfsgebouwen, verschuivingen van het gebruik van agrarische gronden als gevolg van verwerving door niet-agrariërs, het vrijkomen van de sportvelden aan de Lekdijk in Liesveld etc.
Ondanks het feit dat de uitvoering van de ruilverkaveling al enige jaren is afgesloten zijn er toch nog effecten merkbaar, zoals het verplaatsen van boerderijen uit de dijkstrook naar de ruilverkavelingswegen, waar betere productieomstandigheden aanwezig zijn. Een komende ontwikkeling is de reconstructie van de dijk Nieuwpoort en Langerak. Verder zijn in anticipatie op het nieuwe bestemmingsplan bouwvergunningen verleend met gebruikmaking van artikel 19 WRO die in het plan zullen worden opgenomen, terwijl voorzover mogelijk, ook enkele lopende bouwinitiatieven in dit plan worden verwerkt.
- **Uitvoering en handhaving**
De uitvoerbaarheid en de handhaafbaarheid van het bestemmingsplan zijn aspecten die hun weerslag vinden in het planproces (overleg, communicatie), de regelgeving (flexibiliteit, globaliteit) en goede afstemming van de toetsing op de verschillende beleidsaspecten.

Op 27 november 1990 heeft de Raad van de gemeente ingestemd met het "Werkdocument Ruimtelijke Ordening Liesveld", bedoeld als een formulering van nieuw, te handhaven dan wel te vestigen beleid. Het functioneert als nota van uitgangs- en actiepunten terzake van toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen, als toetsingskader voor het al dan niet verlenen van medewerking bij afwijking van vigerende bestemmingsplannen en tenslotte als gespreksdocument/argumentatiebron.

Hoewel dit document op een aantal punten door de tijd is achterhaald, is het op een groot aantal punten voldoende actueel om er rekening mee te houden (zie ook blz. 14).

1.2. Vigerende bestemmingsplannen en begrenzing plangebied

Figuur 1 geeft een overzicht van de vigerende bestemmingsplannen die betrekking hebben op het thans aan de orde zijnde bestemmingsplan Buitengebied.

De keuze van de plangrens van het bestemmingsplan vraagt enige toelichting. In principe valt deze samen met de bebouwingscontouren van de kernen, zoals opgenomen in het in november 1994 vastgestelde Streekplan Zuid-Holland Oost. Deze bebouwingscontouren zijn bepalend voor de ontwikkelingsruimte per kern. Geringe afwijkingen van de maximale contour dienen te worden gemotiveerd.

Het volgen van de contour kan inhouden dat bijvoorbeeld voorzieningen als sportvelden, die tot de normale voorzieningen van een kern behoren, in het ene geval wel (sportpark Streefkerk) en in een ander geval niet (sportpark Groot-Amers) tot het Buitengebied dienen te behoren, afhankelijk van de wijze van begrenzing door bebouwing.

Westelijk van het bedrijventerrein Gelkenes is in het Streekplan een extra uitbreiding opgenomen binnen de contour, grenzend aan de uitbreiding in het vigerende bestemmingsplan Bedrijfsterrein Gelkenes. Omdat deze extra uitbreiding nog niet aan de orde is, vallen deze gronden binnen voorliggend bestemmingsplan. Hetzelfde geldt voor de toekomstige uitbreiding van Nieuwpoort-Langerak ten zuiden van de Tiendweg. Mochten dergelijke uitbreidingen ooit aan de orde komen dan zal het bestemmingsplan moeten worden herzien.

In Nieuwpoort valt de plangrens iets buiten de bebouwingscontour, omdat de dijkreconstructie hier samenvalt met de reconstructie van de wallen. Gelet op de status van vesting Nieuwpoort van "beschermd stadsgezicht" verdient het aanbeveling de wallen en het daar omheen gelegen water te laten vallen binnen het plan dat het beschermde gezicht regelt.

1.3. Globale beschrijving van het plangebied

Deze beschrijving heeft slechts tot doel een eerste indruk te geven van het plangebied als geheel, alvorens in de hierna volgende hoofdstukken diverse facetten als bodem en water, landbouw, landschap, cultuurhistorische waarden, ecologie, niet-agrarische functies, verkeer en dergelijk worden belicht. Wel zullen vanuit deze waarneming terloops een aantal in het oog springende problemen en aandachtspunten wordenesignaleerd, die in het verdere verloop van dit onderzoek nadere aandacht verdienen.

Visuele karakteristiek

Tussen de Zijdweg en de Langesteinseweg laat het gebied zich karakteriseren door de rivier de Lek, rivierdijk met zijn lintbebouwing en kernen, en door de polders met daarin, loodrecht op de dijk, een patroon met lange smalle kavels weiland, gescheiden door sloten. Weteringen evenwijdig aan de dijk verbinden deze sloten onderling en voeren het water af naar de gemalen en de boezems.

De dijk gold als eerste ontginningsbasis. De ontginningen werden begrensd achterkaden. De Langerakse Kade vormt samen met de Goudriaanse Kade en de Noordelose Kade door hun afwisselende beplanting een ecologisch interessante dubbelkade. Later zijn de boezems gegraven – de Groote of Achterwaterschap, de Amersche Boezem en de Dwarsgang – die in dit deel van de Alblasserwaard het uitgeslagen water afvoeren naar Kinderdijk. Het hierboven omschreven patroon wijkt enigszins af tussen Nieuwpoort en Groot-Amers, waar de rivier sterk naar het noorden uitbuigt.

De ontginning van de polder Liesveld vond hier niet plaats vanaf de rivier landinwaarts, maar vanaf de Graaflandse Dijk rivierwaarts. Gelet op de grote diepte van de ontginning in zuidelijke richting was een tweede ontginningsbasis nodig, het Achterland.

In Streefkerk en Langerak loopt op een afstand van 300 tot 500 meter uit de dijk de oude karakteristieke Tiendweg, een smalle weg tussen sloten, aan weerszijden beplant met knotwilgen. Verderop landinwaarts loopt een enkele landbouwweg verbonden met de dijk, sommige van oudere datum (Graafland, Achterland), andere het resultaat van de betrekkelijk recent uitgevoerde ruilverkaveling (Middenpolderweg, Melkweg).

De dijk en het bebouwingslint

Met uitzondering van de bebouwing langs het Graafland en het Achterland heeft de bebouwing zich aanvankelijk ontwikkeld op de voormalige oeverwallen en een donk (Streefkerk) langs de Lek, en daarna langs de dijk. Streefkerk, Groot-Ammerz, Langerak en het stadje Nieuwpoort vormen de kernen.

Vanouds stonden langs de Lek twee kastelen, een in Liesveld en een in Langerak. Van het kasteel Liesveld is nog slechts het koetshuis bewaard gebleven, alsmede een deel van de gracht.

Waar de dijk na de recente dijkreconstructie haar oorspronkelijke karakter min of meer heeft kunnen behouden (tussen de Halfweg en de Zijdegeweg, Gelkenes ten westen van de Y.V.C.-werf) of waar de dijk nog niet is gereconstrueerd (Langerak) vindt men nog veel terug van de oorspronkelijke sfeer. Fraaie boerderijen haaks op de dijk, soms waardevolle monumenten, bereikbaar via een stoep, soms met de gevel in de teen van de dijk of in de dijk zelf, met enkele vruchtbomen, en knotwilgen langs de sloten tot de eerste wetering bepalen de karakteristiek van de dijkbebouwing. Op enkele plaatsen treft men nog oude kleine landarbeiders- of vissershuisjes aan, soms een statig herenhuis.

De overige woningen, meest burgerwoningen, zijn doorgaans van een eenvoudige architectuur. In veel gevallen ontbreekt zelfs iedere poging om met het gebouw op passende wijze de omgeving recht te doen. Zo ziet men dat, in afwijking van de oorspronkelijke typologie van de dijkbebouwing, de nok nog al eens evenwijdig aan de dijk wordt geplaatst waardoor de bebouwing een steeds meer aaneengesloten karakter krijgt en de doorzichten in de polder verder worden verkleind.

Met de dijkreconstructie is op veel plaatsen (zoals tussen Ammerzsluis en de Veerweg en westelijk van Streefkerk) ook de oorspronkelijke karakteristiek van het dijklandschap geweld aangedaan: de dijk is ontdaan van iedere bebouwing en is door de verhoging van de dijkkruijn aanzienlijk breder en kaler geworden, de woningen staan ver van de teen van de dijk, en lijken de relatie met de rivier te hebben verloren, hetgeen nog versterkt wordt door de parallelweg aan de teen van de dijk.

Behoud van de dijkarakteristiek, bepaald door de relatie rivier, dijk en bebouwing is dan ook een van de belangrijkste aandachtspunten voor de aanstaande dijkreconstructie in Langerak.

Van recente datum zijn de nieuwe veehouderijbedrijven langs de gereconstrueerde dijk en de ruilverkavelingswegen. Deze bedrijven zijn efficiënt van opzet zonder pogingen tot architectonische kwaliteit. Opvallend zijn de doorgaans lage loopstallen met flauw hellende daken. Een hoge silo bij een bedrijf aan de Middenpolderweg nabij de Zijdegeweg illustreert de schaalverkleinende werking van dit soort gebouwen op het landschap.

Bedrijvigheid

De veehouderij bepaalt al eeuwen lang het gezicht van de Alblasserwaardse gemeenten: weilanden tot de horizon, gestoffeerd met donken, eendenkooien, tiendwegen, waterlopen en kaden en de oostwestlopende bebouwingslinten. Vanouds kwam in de Alblasserwaard intensieve veehouderij voor als nevenactiviteit als afgeleide van het zelfkazen door de rundveehouders. Thans zijn slechts twee bedrijven (aan het Achterland en de Middenpolderweg) volledig op de varkensfokkerij georiënteerd. Op de oeverwal langs de rivier waar de gronden iets hoger liggen (zoals in Gelkenes en in Langerak) treft men fruitteelt aan, alsmede hier en daar op gronden in Langerak ten zuiden van de Tiendweg.

De boerderijen (van oude statige monumenten tot efficiënte ruilverkavelingsbedrijven) getuigen van een zich steeds aan de eisen van de tijd aanpassende bedrijfsvoering. Deze aanpassing en de ruilverkaveling hebben echter ook tot gevolg gehad dat in onbruik geraakte boerderijgebouwen nieuwe functies kregen: burgerwoningen, agrarische hulp- en nevenbedrijven, autoreparatiebedrijven, transportbedrijven en andere. In veel gevallen hebben de bedrijven een storende invloed op de omgeving door grote asfaltvlakten, buitenopslag en -stalling. Door het ontbreken van een goede landschappelijke inpassing, is er sprake van gebiedsvreemde bebouwing en aantasting van de oorspronkelijke bebouwing. De ruimtelijke expansie lijkt niet te stuiten.

Met de uitplaatsing van de agrarische bedrijven naar de ruilverkavelingswegen zijn in bepaalde gebieden, zoals in de polder Liesveld, aanzienlijke oppervlakten grond afgestoten aan particulieren. Door de boom- en struikbeplanting wordt het open weidelandschap als het ware verdicht. In het gebied rond het kasteel Liesveld en het Ooievaarsdorp is deze verdichting er al langer, maar zal elders het open landschap ernstig kunnen aantasten.

Tussen dijk en rivier

Landschap en functies tussen dijk en rivier variëren sterk. Soms staat het water tot aan de dijk zoals in Streefkerk-west, bij Bergstoep en in oostelijk Langerak. Op andere plaatsen treft men kleine zandstrandjes en riet- en grienvelden aan, maar ook hoger gelegen oeverwallen en uiterwaarden, allen aan te merken als natuurgebied en landschappelijk waardevol.

In enkele gevallen hebben deze buitendijkse gronden een functie gekregen, afgeleid van hun binding aan de rivier: een jachthaven in Streefkerk, brandstofopslag in Groot-Ammers (buiten het plangebied), een scheepswerf, een betonfabriek/-centrale en een kantoorgebouw in Gelkenes, en enkele bedrijven in Langerak, tegen de vesting van Nieuwpoort. Laatst genoemde bedrijven worden van de vesting gescheiden door een weiland dat door de gemeente is aangekocht om de afstand van de bedrijven tot de vesting veilig te stellen en de gracht in ere te herstellen. Op de Binnen Nes, een uiterwaard ten noorden van Liesveld, is een van de weinige gebieden waar de gronden direct grenzend aan het water en de oevers direct betreedbaar zijn. Hier liggen het gemeentelijke zwembad alsmede een voetbalveld met kantine. Laatstgenoemden zijn door verplaatsing van de sportvelden naar Groot-Ammers enigszins in onbruik geraakt zodat aan dit gebied een nieuwe invulling moet worden gegeven.

1.4. Werkwijze

De gevolgde methode voor een integrale ruimtelijke planning is schematisch weergegeven in figuur 2. Aan de hand van dit schema wordt in deze paragraaf allereerst een beknopte algemene toelichting gegeven op de methode als geheel. In de volgende hoofdstukken wordt het een en ander nader uitgewerkt. De methode is opgebouwd uit drie basisonderdelen, te weten:

a. Beschrijving abiotische basissysteem (ABS)

De abiotische situatie van een gebied (opbouw, patronen, bodemkundige en waterhuishoudkundige relaties en processen) kan (vereenvoudigd) worden weergegeven als abiotisch basissysteem. Het eerste hoofdonderdeel van het schema bestaat uit een korte en globale beschrijving van dit abiotische basissysteem. Toekomstige veranderingen in het ABS als gevolg van geplande ingrepen (bijvoorbeeld in het kader van landinrichting) behoren, indien van toepassing, in deze beschrijving te worden meegenomen.

b. Beschrijving ruimtelijk functiepatroon

Het grondgebruik wordt veelal gekenmerkt door een grote diversiteit en hoeveelheid aan grondgebruiksfuncties.

Binnen dit ruimtelijk functiepatroon en de ruimtelijke hoofdstructuur neemt iedere afzonderlijke functie zijn eigen plaats in. Deze eigen plaats wordt beschreven door per functie de huidige functionele (hoofd)structuur in beeld te brengen en de autonome ontwikkelingen te beschrijven vanuit deze functies. Vervolgens worden op grond van de abiotische situatie (ABS) de belangrijkste potenties/geschiktheden aangegeven. Al deze aspecten vormen tenslotte de basis voor het beschrijven van de gewenste (hoofd)structuur per functie, het einddoel van deze beschrijving.

c. Integratie en duurzaamheidstoets

Op basis van het inzicht in de verschillende gewenste functionele (hoofd)structuren binnen het ruimtelijk functiepatroon vindt in dit onderdeel de integratie en afstemming plaats, te weten:

- a. integratie en afstemming van de gewenste functionele (hoofd)structuren tot een consistent en ruimtelijk haalbaar (meervoudig) functiepatroon (horizontale afstemming);

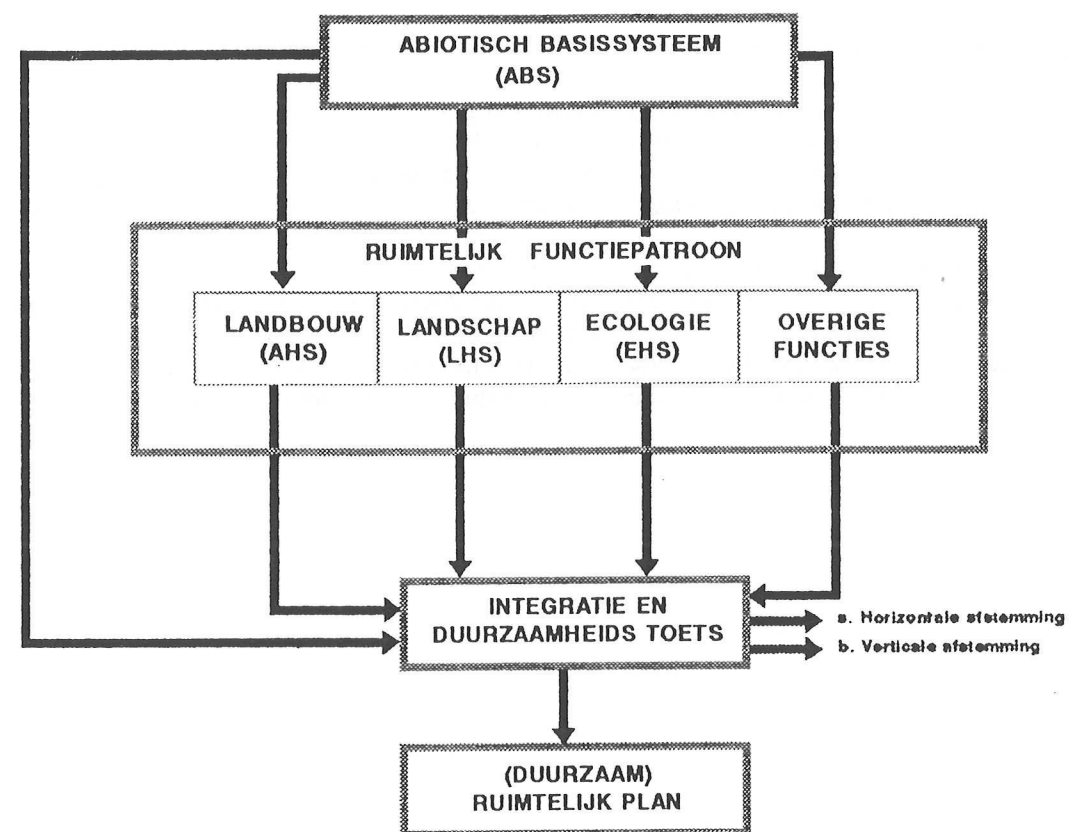
- b. afstemming van de grondgebruiksfuncties op het (onderliggende) abiotische basissysteem (verticale afstemming) (confrontatie functie-eisen en abiotische voorwaarden, beperkingen, geschiktheden).

Deze horizontale en verticale afstemming vergen weloverwogen keuzes en prioriteiten. Hiermee worden dan ook rechtstreeks de basiselementen geleverd voor de beleidsvisie of het ruimtelijk concept.

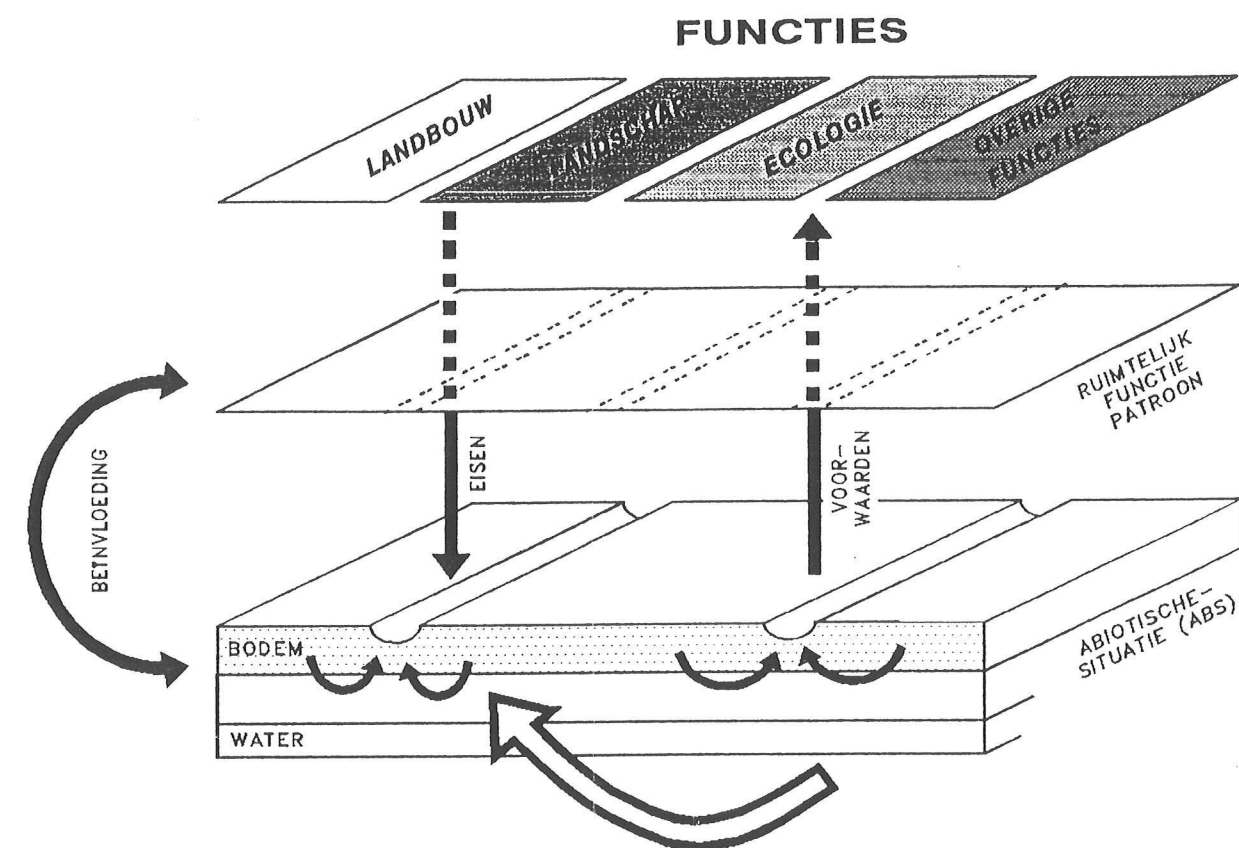
1.5. Opbouw rapport, leeswijzer

Uitgaande van de voorgestelde werkwijze is voor de volgende opzet van de toelichting gekozen:

- Hoofdstuk 2 bevat de beleidskaders voor het plan.
- Hoofdstuk 3 bevat een beschrijving van het abiotische basissysteem
- In de hoofdstukken 4, 5, 6, 7, en 8 wordt het ruimtelijk functiepatroon beschreven. Daarbij wordt naast de huidige situatie ook aandacht aan de potenties van de functies besteed.
- Hoofdstuk 9 bevat een overzicht van de milieueffecten.
- Hoofdstuk 10 bevat de beleidsafweging en biedt een overzicht van de voor het bestemmingsplan relevante randvoorwaarden. In de hoofdstukken 2 tot en met 9 zijn de uitgangspunten die aan deze randvoorwaarden ten grondslag liggen uitgebreid behandeld.
- Hoofdstuk 11 geeft een korte toelichting op de juridische vormgeving.

**METHODE INTEGRALE RUIMTELIJKE
PLANNING BUITENGEBIED**

**VERTICALE BENADERING RUIMTELIJKE
PLANNING**

2.1. Ruimtelijke Orderingsbeleid van andere overheden en samenwerkingsorganen

Vierde nota over de Ruimtelijke Ordening Extra (kabinetsstandpunt, 1991)

In de Vierde nota Extra is voor de landelijke gebieden een viertal koersen aangegeven. Het plangebied maakt vrijwel geheel deel uit van de bruine koers, hetgeen inhoudt dat gestreefd wordt naar een optimale ontwikkeling van grondgebonden landbouw. Ook kunnen zich minder grondgebonden activiteiten in lokale complexen ontwikkelen. In deelgebieden waar geen andere functies voorkomen is optimalisering van het agrarische ruimtegebruik richtinggevend voor de ruimtelijke ontwikkeling. Waar wel van andere functies sprake is, vormen deze met de landbouwgebieden een ruimtelijk mozaïekpatroon van min of meer zelfstandige, ruimtelijke eenheden. De functies aldaar dienen op basis van gelijkwaardigheid te worden afgestemd. Natuurkerngebieden, recreatie- en bosgebieden worden in grotere eenheden instandgehouden of kunnen worden ontwikkeld. In delen van deze gebieden wordt ruimte geboden aan uitbreiding van het bosareaal. Grootschalige infrastructuur en energievoorziening (windturbineparken) kunnen in deze gebieden ruimtelijk worden ingepast. Verstedelijking vindt plaats in aansluiting op bestaande stedelijke gebieden en infrastructuur. In de randzone van de grotere steden kunnen semi-stedelijke voorzieningen en groenvoorzieningen worden gerealiseerd in gescheiden eenheden.

Streekplan Zuid-Holland Oost (1994)

In november 1994 is een integrale herziening van het streekplan Zuid-Holland Oost vastgesteld. Het landelijk gebied van Liesveld maakt in zijn geheel deel uit van het Groene Hart van de Randstad. Het ruimtelijke beleid hiervoor is gericht op bescherming van de openheid en de natuurlijke en landschappelijke waarden. Verdere verstedelijking is niet gewenst. In dit kader zijn er door middel van "restrictief beleid" slechts beperkte ruimtelijke mogelijkheden voor de functies wonen en werken. Door middel van "selectieve concentratie" dient de bevolking, woningbouw en bedrijfsterrein zoveel mogelijk in bepaalde kernen te worden geconcentreerd. Om alle woonkernen zijn zogenoemde maximale bebouwingscontouren getrokken, die de begrenzing vormen voor de verstedelijking. Zo vallen de woonkernen en het bedrijventerrein Gelkenes binnen de gemeente Liesveld buiten het bestemmingsplangebied. Voor het behouden van de openheid en het landelijke karakter is een goed functionerende landbouw noodzakelijk. Dit geldt in het bijzonder voor de weidebouw. Ter versterking van de groene kwaliteit wordt gestreefd naar "verweving" van landbouw, natuur en extensieve recreatie. In bepaalde gebieden die onderdeel vormen van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur is een dergelijke verweving niet mogelijk en zullen functies gescheiden moeten worden. Als daarbij verlies aan natuurwaarden optreedt wordt gestreefd naar compensatie. De bescherming van natuur- en landschapswaarden zal zoveel mogelijk via stimulering en op vrijwillige basis plaatsvinden. Hierover zullen afspraken gemaakt worden met agrariërs in convenanten.

Landbouw

Landbouw wordt als belangrijkste drager van de openheid van het landschap genoemd. Intensieve veehouderij wordt slechts beperkt toelaatbaar geacht (als neventak) en als hoofdbestanddeel van de bedrijfsvoering, mits geen schade aan natuur, landschap en milieu wordt berokkend. Omzetting naar glastuinbouw, boomteelt en fruitteelt op andere dan bestaande locaties is in principe uitgesloten. Voor de niet-agrarische bebouwing blijft de richtlijn die in de "Nota planbeoordeling 1995" van de provincie verwoord staan van kracht.

- geen nieuwvestiging niet agrarische woonbebouwing en bedrijven;
- beperking van inhoud, oppervlakte en gebruik.

Wat betreft niet agrarische werkgelegenheid wordt in de nota planbeoordeling aangegeven dat slechts een zeer beperkte uitbreiding daarvan toelaatbaar is.

Landschap

De zone langs de Lekdijk tussen Streefkerk en Groot-Ammers wordt gewaardeerd als een "bebouwingsstrook met grote cultuurhistorische en landschappelijke waarde". Bescherming hiervan vindt plaats conform het in de Nota Planbeoordeling neergelegde beleid voor "kwets-

baar landelijk gebied". Dit geldt ook voor Nieuwpoort, dat als een van de "Bastidesteden" aangeduid is als "stads- en dorpsgebied met grote cultuurhistorische waarde". Het grootste gedeelte van het plangebied heeft de – beschrijvende – aanduiding (veen)weidegebied.

Een zone ter weerszijden van de Achterwaterschap en de Dwarsgang is aangeduid als "agrarisch gebied met natuur- en landschapswaarden" (ANL-gebied). Hierin worden ten behoeve van de bescherming van natuur- en landschap beperkingen opgelegd aan bepaalde agrarische en niet-agrarische ingrepen. Grootschalige ingrepen, zoals boerderijverplaatsingen, aanleg van agrarische ontsluitingswegen en peilverlaging die verder gaat dan het volgen van de maaiveld-daling, zijn in principe uitgesloten.

Bouwlocaties

Op de overzichtskaart "maximale bebouwingscontouren en potentieel te bebouwen gebied", worden onder andere de volgende gebieden voor bebouwing in overweging genomen:

- (westelijke) uitbreiding bedrijfsterrein Gelkenes;
- ten oosten (plan Zuidoost) en ten westen van Groot-Ammers;
- tussen Nieuwpoort en Langerak (plan Schootsveld);
- ten zuiden en ten oosten van Nieuwpoort-Langerak;
- ten zuiden van Streefkerk.

Natuur

De natuurwaarden in Zuid-Holland Oost zijn groot. Mede door de hoge agrarische cultuurdruk zijn deze waarden echter gestaag achteruitgegaan.

Het beleid is wat betreft dit aspect gericht op:

- behoud en beheer van soorten en hun verbanden;
- behoud van omstandigheden als hoogteverschillen rust en waterkwaliteit;
- buffering van natuurgebieden versus andersoortige functiegebieden.

Voor kleine ecologisch waardevolle landschapselementen (bosjes, kaden, veenputten) wordt een doeltreffende planologische bescherming gevraagd.

Op de streekplankaart zijn riet- en griendgronden langs de Lek, het vogelweidegebied te Streefkerk, de kaden van de Groote- of Achterwaterschap, de Ammersche Boezem alsmede de Peulwijkse kade, aangeduid als natuurgebied. Hier worden diverse beperkingen opgelegd aan het agrarische gebruik ten aanzien van bebouwing, ontsluiting, scheuren dempen en polderpeil.

Milieu

Een groot deel van het landelijke gebied van Liesveld is aangewezen als stiltegebied. De normale agrarische bedrijfsvoering zal binnen de grenzen van het stiltegebied niet worden belemmerd, aangezien geluidsproductie als gevolg van de normale agrarische bedrijfsvoering aangetikt wordt als gebiedseigen, dus in het gebied passend, geluid.

Recreatie

Als uitgangspunt geldt de aantrekkelijkheid van het landschap voor rustige vormen van recreatie in verweving met landbouw en natuur. Hiertoe dient de kwaliteit en kwantiteit van de bestaande dagrecreatieve (als fietsen wandelen en varen) en de eenvoudige en goedkopere verblijfsrecreatieve mogelijkheden (kamperen bij de boer) te worden verbeterd. Aan de uitbouw van deze recreatievormen is vorm gegeven in het plan: "recreatieve voorzieningen in de Alblasserwaard". In fase 4 van het Toeristisch Recreatief Ontwikkelingsplan (TROP) west Alblasserwaard 1989 worden plannen voor het zogenoemde groene netwerk uitgewerkt¹⁾. Deze plannen zijn gebaseerd op het door de provincie opgestelde groene netwerk, recreatieroutes in Zuid-Holland.

1) Het groene netwerk in de West Alblasserwaard, augustus 1990 RBOI Rotterdam.

Bescherming van natuur- en landschapswaarden

De aanduiding Aw en de daarbij gedachte regelgeving in het ontwerpstreekplan, veelal door middel van het vereiste van aanlegvergunning in bestemmingsplannen, stuitte in heel Zuid-Holland Oost op zeer grote weerstand van agrariërs.

Naar aanleiding daarvan is door Provinciale Staten van Zuid-Holland bij de vaststelling van het streekplan besloten de aanduiding "veenweidegebied" slechts een beschrijvende betekenis toe te kennen. In eerste instantie zal nu geprobeerd worden via stimulering en afspraken met de regio natuur- en landschapswaarden te beschermen.

Momenteel wordt voor het hele streekplangebied gewerkt aan het opstellen van een convenant tussen provincie en landbouw voor bescherming van de genoemde waarden in de in het streekplan als Aw aangeduide gebieden. Daarnaast wordt er specifiek voor de Alblasserwaard/Vijfheerenlanden gewerkt aan een convenant dat ook betrekking heeft op agrarische gronden met bestaande en/of potentiële natuur- en landschapswaarden.

In dit convenant komen onder andere aan de orde:

- de doelen met betrekking tot natuur en landschap;
- de prestaties die agrariërs in dezen op zich kunnen nemen;
- het meten van de prestaties;
- de tegenprestaties (beloning) van de overheid;
- de looptijd van het convenant;
- monitoring en periodieke evaluatie.

In dit convenant wordt ook opgenomen welke procedure gevolgd gaat worden wanneer na verloop van tijd blijkt dat het (afsluiten van het) convenant niet succesvol is geweest. De bedoeling is om het beheers- en aankoopinstrumentarium flexibel in te zetten. Gedacht wordt daarbij aan een "ruime jas"-benadering voor het afsluiten van beheersovereenkomsten en de mogelijkheid om beheersovereenkomsten deels te vervangen door natuurproductiebetalingsovereenkomsten. In dit kader wordt ook de provinciale claim op de landelijke reservehectaren in het kader van Relatienota en natuurontwikkeling betrokken. In het kader van het opstellen van een convenant met de streek zal bezien worden waar en hoe de toegekende hectaren ingezet kunnen worden. Uitgangspunt is dat de beheers- en reservaatgebieden in eerste instantie komen te liggen binnen het huidige Anl-gebied. Bij dit proces kan echter zo nodig ook plaatselijk de situering van dit huidige Anl-gebied worden heroverwogen. Zulks uiteraard met inachtneming van de daartoe benodigde formele procedures (afwijking streekplan op niveau kernpunt). Een flexibele benadering is tevens van belang om in een groter gebied natuurproductiebetaling of het op andere manieren betrekken van agrariërs bij het natuurbeheer mogelijk te maken. Wanneer het proces van begrenzing is voltooid, is het gewenst de begrensde gebieden planologisch te beschermen als Anl-gebied. Dan is hier, afhankelijk van de zwaarte, de procedure van partiële herziening, dan wel afwijkingsbevoegdheid van Gedeputeerde Staten, van toepassing.

Beleidslijn Ruimte voor de Rivier (1997)

Doelstelling beleidslijn ruimte voor de rivier is meer ruimte voor de rivier te creëren ten behoeve van een duurzame bescherming tegen overstroming en beperking van materiële schade. In het winterbed van grote rivieren worden daarom geen nieuwe ingrepen toegestaan die leiden tot waterstandverhoging, feitelijke belemmeringen voor toekomstige vergroting van de afvoercapaciteit en potentiële schade bij hoogwater. In de beleidslijn is een en ander uitgewerkt in de "ja mits" benadering voor riviergebonden activiteiten en een "neë tenzij" benadering voor overige nieuwe activiteiten.

Gebiedsgericht project Alblasserwaard en Vijfheerenlanden

Ter voorbereiding van het voornoemde beleid is het zogenoemde Transformatieproject opgestart met als tweeledig doel: het realiseren van een document met landschaps- en milieubeleidsdoelstellingen, en het afsluiten van convenanten met de diverse betrokken belangenorganisaties.

Nota planbeoordeling 1998

Deze nota is het resultaat van deregulering en gelijkschakeling van de provinciale RO-regelgeving en biedt een beknopt overzicht van het provinciale beoordelingskader voor gezamenlijke ruimtelijke plannen zoals bestemmingsplannen. De nota heeft onder andere betrekking op de inrichting van landelijke gebieden. Het beleid terzake komt in hoofdlijnen overeen met het beleid zoals neergelegd in de tot nu toe vigerende circulaire met betrekking tot het buitengebied. Belangrijke aandachtspunten ten aanzien van het buitengebied zijn onder meer:

- niet agrarische woningen:
 - maximale inhoud van een burgerwoning bedraagt 500 m³ met een maximum van 50 m² erfbebouwing;
 - vrijstelling tot 75 m²/150 m² tenzij natuur- of landschapswaarden worden aangetast;
- agrarische bedrijven:
 - geen intensieve veeteelt, behoudens als neventak van de bedrijfsvoering;
 - toelaatbaarheidscriteria van bedrijven, bedrijfsgebouwen en -woningen;
 - bestaande kassenbedrijven in het veenweidegebied kunnen tot 2 ha uitbreiden;
 - aanlegvergunningstelsel in gebieden met landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarden;
 - voormalige agrarische bedrijfswoningen kunnen gewijzigd worden in burgerwoningen, agrarische hulp- en nevenbedrijven en niet-industriële bedrijven;
- niet-agrarische bedrijven:
 - geen nieuwe bedrijven;
 - bestaande bedrijven: uitbreiden met ten hoogste 15% van de bebouwde oppervlakte en na vrijstelling met ten hoogste 30%, tenzij natuur- of landschapswaarden worden aangetast. Geen zelfstandige kantoorvestigingen.

In deze nota is een aantal belangrijke aanvullingen te vinden, zoals:

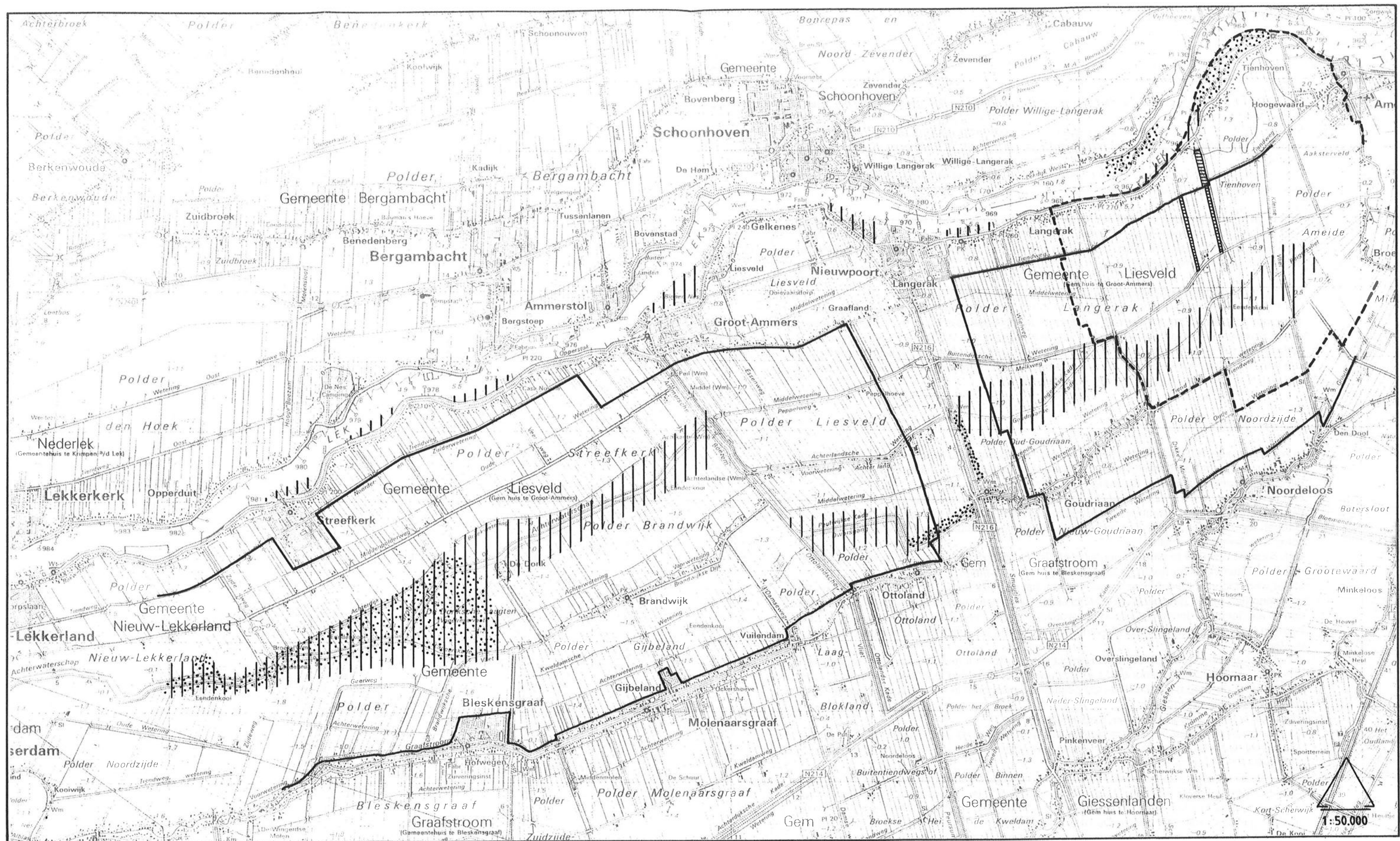
- de maximale bebouwingscontour dient tevens als grens tussen dorpsgebied en buitengebied te worden beschouwd;
- windturbines niet in ANL-gebieden; wel op agrarische bouwpercelen tot een maximale toprotorhoogte van 60.00 m;
- bijzondere cultuurhistorische waarden dienen te worden beschermd, zo mogelijk in onderlinge samenhang en/of in samenhang met landschappelijke waarden; onder cultuurhistorische waarden vallen in ieder geval objecten en gebieden met bijzondere waarde, geïnventariseerd in het kader van het Monumenten Inventarisatie Programma (M.I.P.);
- uitbreiding van het aantal wooneenheden is in beginsel niet toegestaan; ten behoeve van het behoud van monumentale en karakteristieke gebouwen is echter splitsing in meerdere wooneenheden toegestaan.

Regio Zuid-Holland Zuid

De nota "Holland op z'n breedst"¹⁾ legt sterke nadruk op de eigenheid van de regio en de dynamiek die daarvan uitgaat. Van daar uit wordt ingespeeld op landelijke ontwikkelingen van schaalvergroting, regiovorming en verdere decentralisatie van bevoegdheden. Dit verklaart de eigen visie van de Alblasserwaardse gemeenten om het Groene Hart kloppend te houden door wonen en werken te handhaven voor de inwoners van het gebied zelf. Daartoe worden in regioverband afspraken gemaakt.

Voor het buitengebied is in het bijzonder de stellingname van belang dat het beleid gericht is op de scheiding van functies (blz. 15 en verder). In bepaalde gebieden krijgt de landbouw prioriteit, in ander gebieden de natuur. Duidelijkheid is daarbij een sleutelwoord. Veeteeltbedrijven zijn de belangrijkste dragers voor het open karakter van de Alblasserwaard. Tegenover

1) Ruimtelijke visie Zuid-Holland Zuid, Dagelijks Bestuur Zuid-Holland Zuid, 11 november 1993.

figuur 3
BELEIDSKADER MILIEU EN WATER

bepkeringen die hun weerslag hebben op de bedrijfsvoering moeten op de een of andere manier vergoedingen staan.

Sier- en fruitteelt kan in daartoe aangewezen zones worden toegestaan ter verbetering van inefficiënt grondgebruik. Uitbreiding van intensieve veeteelt en glastuinbouw moeten worden voorkomen.

Door samenwerking op het gebied van toerisme en recreatie wordt gepoogd om bezoekers meer dan één dag te binden aan de regio.

Ook in de nota "Een dorp is geen stadswijk"¹⁾ wordt het behoud en versterking van de eigenheid van de kleine kernen nog eens benadrukt. Naast aanbevelingen op het gebied van de huisvesting en het voorzieningenniveau wordt gepleit voor het behoud van de bestaande bedrijvigheid (zowel in de agrarische sector als daarbuiten).

Bestemmingsplannen Buitengebied in aangrenzende gemeenten

Het beleid van de gemeente Liesveld is er op gericht de bepalingen van het voorliggende bestemmingsplan op hoofdzaken zo veel mogelijk in overeenstemming te doen zijn met reeds goedgekeurde of nog in voorbereidende bestemmingsplannen van andere gemeenten in de Alblasserwaard zoals Graafstroom en Giessenlanden. Hierdoor kan uitdrukking worden gegeven aan het gezamenlijke beleid van deze gemeenten. Van afwijkingen zal alleen dan sprake zijn wanneer het gaat om zeer specifieke situaties.

2.2. Gemeentelijk beleid

In het najaar van 1990 is door de gemeente een "Werkdocument Ruimtelijke Ordening" opgesteld dat een formulering geeft van het nieuwe, te handhaven dan wel te bevestigen beleid op het gebied van de ruimtelijke ordening.

Een dergelijk document was van belang omdat daarmee een consistent beleid kon worden geformuleerd voor de periode na de gemeentelijke herindeling. Gelijksortige bestemmingsplannen van de afzonderlijke gemeenten van voor de gemeentelijke samenvoeging gaven soms niet geringe verschillen.

Ook diende antwoord te worden gegeven op een aantal ontwikkelingen op rijks- en provinciaal niveau die hun vertaling nodig hadden in bestemmingsplannen.

In het werkdocument werden achtereenvolgens het wettelijk kader, de huidige situatie en het voorgenomen beleid geschetst voor het beleid in zijn algemeenheid en voor specifieke gebieden of aandachtsvelden in het bijzonder: woningbouw, buitengebied en dijkbebouwing, bebouwde kom en uitbreidingen, bedrijventerreinen, milieu, exploitatieverordeningen, procedures en dergelijke.

In het werkdocument krijgen het opstellen van een bestemmingsplan "Landelijk Gebied-sec" en van een bestemmingsplan voor de "Lintbebouwing buitengebied" de hoogste prioriteit. Uiteindelijk is door de raad besloten de beide plannen te integreren in één bestemmingsplan Buitengebied (het voorliggende).

Dit plan dient zo globaal en flexibel mogelijk te zijn.

De strook van de lintbebouwing ter plaatse van de toekomstige dijkverzwaring in Langerak zou volgens het werkdocument buiten het bestemmingsplan moeten worden gehouden zolang geen zekerheid over de uitvoering bestaat.

Door een aantal wijzigingen in het beleid en door richtlijnen van rijk en provincie is een aantal overwegingen in het werkdocument niet meer actueel of relevant voor het bestemmingsplan Buitengebied. Toch dient een aantal uitgangspunten onverminderd in de afweging van beleid en belangen te worden betrokken. De belangrijkste hiervan zijn:

- de hoge prioriteit van de agrarische sector ten opzichte van andere belangen in het buitengebied;
- wijziging in karakter en structuur van de agrarische bedrijven dient mogelijk te zijn;

1) Uitwerking Leefbaarheid kleine kernen in Zuid-Holland Zuid, 22 oktober 1994.

- optimale ontplooiing van aanwezige agrarische bedrijven teneinde de bedrijfsvoering te kunnen aanpassen aan de eisen van de tijd;
- mogelijkheid om via een planwijziging ex artikel 11 WRO nieuwe agrarische bedrijfspercelen te creëren;
- mogelijk maken van bonafide tweede agrarische bedrijfswoningen;
- intensieve veeteelt alleen toelaatbaar als ondergeschikt onderdeel van een agrarisch bedrijf;
- planwijziging voor voormalige agrarische woningen en bedrijfsgebouwen ten behoeve van burgerwoningen respectievelijk aan het agrarische verwante bedrijven, opslag en kleine ambachtelijke bedrijfjes;
- geen nieuwe niet-agrarische woningen toelaten;
- geen nieuwe niet-agrarische bedrijven toelaten, tenzij het betreft kleine ambachtelijke bedrijven in voormalige agrarische bedrijfsbebouwing (zie hierboven);
- kamperen bij de boer mogelijk maken;
- geen aantasting van Langerak als dijkdorp door de dijkverzwaring;
- eventuele herbouw van gesloopte woningen via planwijziging ex artikel 11 WRO mogelijk maken;
- streven naar uitplaatsing transportbedrijven langs Lekdijk in Langerak.

2.3. Milieu- en waterbeleid

Milieubeleid

Het Nationaal Milieubeleidsplan 3 (NMP 3) (1998) bevat de strategie voor het milieubeleid voor de korte termijn, 1998-2002 met een doorkijk naar 2010. De strategie richt zich op het bereiken van duurzame ontwikkeling. Duurzame ontwikkeling voorziet in de behoeften van de huidige generaties, zonder daarmee voor toekomstige generaties de mogelijkheden in gevaar te brengen om ook in hun behoeften te voorzien. Geconstateerd wordt dat de centrale opgave verschuift naar "milieubeheer", dat wil zeggen naar het vasthouden van een absolute ontkoppeling van economische groei en druk op het milieu, inclusief het duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen. Voor het plangebied en omgeving zijn vooral de thema's verspreiding vermessing, verzuring en verdroging relevant.

Het nationaal milieubeleid is erop gericht om binnen de duur van één generatie de milieuproblemen op te lossen dan wel beheersbaar te maken. Voor de landbouw zijn daarbij voor het jaar 2000 onder andere de volgende doelstellingen geformuleerd:

- een evenwichtsbemesting voor het gehele landbouwareaal;
- een reductie van de ammoniakemissie;
- vermindering van het gebruik van bestrijdingsmiddelen.

Wat betreft de natuurwaarden richt het beleid zich op de ecosystemen waarvoor Nederland een speciale verantwoordelijkheid draagt.

In het Milieubeleidsplan van de provincie Zuid-Holland (1995) is aanvullend beleid geformuleerd om specifieke regionale problemen in de provincie Zuid-Holland, waarvoor het rijksbeleid onvoldoende wordt geacht, op te lossen. Gebiedsgerichte projecten vormen een zwaartepunt in het provinciale milieubeleid. Voor de Alblasserwaard/Vijfheerenlanden wordt een gebiedsgericht project noodzakelijk geacht, ter bescherming en versterking van de natuurwaarden in het landelijk gebied.

Ook moeten worden genoemd het Regionaal Milieubeleidsplan (RMP) en het Regionaal Milieu Uitvoeringsplan (RMIP).

Intentieprogramma Bodembeschermingsgebieden (1994) van de provincie Zuid-Holland worden specifieke gebieden aangegeven waar een bijzonder beschermingsniveau nodig is: zogenaamde bodembeschermingsgebieden. Voor het plangebied gaat het om enkele uiterwaarden en delen van de polder Streefkerk, de Polder Liesveld en de Polder Langerak (centrale deel van de Alblasserwaard). De bodembeschermingsgebieden zijn weergegeven op figuur 3. Deze

gebieden zijn als bodembeschermingsgebieden aangegeven vanwege de landschappelijke en aardkundige waarden. In het streekplan zijn de natuurgebieden en ANL-gebieden als bodembeschermingsgebied aangewezen. Voor de bodembeschermingsgebieden wordt stimulering voorgestaan in plaats van extra regelgeving.

De Interimwet Ammoniak en Veehouderij (1994) is voor het bestemmingsplan van toepassing op de veiliggestelde schraallanden in de zone langs de Groote- of Achterwaterschap, langs de Vliet en de Peulwijkse Kade, voorzover deze een oppervlakte van meer dan 5 hectare hebben. Deze schraallanden staan indicatief weergegeven op figuur 3. Schraallanden worden ongeacht het bodemtype als verzuringsgevoelig beschouwd. Op grond van de Interimwet zullen in de directe nabijheid van de schraallanden beperkingen worden gesteld aan de uitbreiding en vestiging van nieuwe veehouderijbedrijven. Natuurgebieden die na 1 mei 1988 zijn gerealiseerd vallen niet onder de richtlijn.

In de provinciale milieuverordening (1995) zijn onder andere milieubeschermingsgebieden voor stilte aangegeven. Voor het plangebied is het stiltegebied Alblasserwaard relevant. Dit stiltegebied bestaat uit drie deelgebieden. Het plangebied maakt deel uit van deelgebied 1 en 2 (zie figuur 3). Stiltegebieden zijn gebieden van minimaal enkele kilometers grootte waar de natuurlijke geluidsbelasting door de afwezigheid van stationaire geluidsbronnen relatief laag is (minder dan 40 dB(A)). Het stiltegebied Alblasserwaard heeft grotendeels een agrarische functie en is waardevol vanwege het voorkomen van tamelijk hoge waarden van weidevogels en vegetatie. Het provinciaal ruimtelijk beleid voor het stiltegebied is gericht op handhaving en versterking van het landelijke karakter, het tegengaan van vormen van recreatie die lawaai veroorzaken en op het weren van lawaaimakende menselijke activiteiten.

Waterbeleid

In de Vierde Nota Waterhuishouding Regeringsvoornemen (1998) staan voor het buitengebied de reductie van de emissies van verontreinigingen uit de landbouw en de aanpak van ongezuiverde lozingen van woningen en bedrijven in de buitengebieden centraal. Ten aanzien van de waterkwaliteit wordt rekening gehouden worden met gebiedseigen afwijkingen ten opzichte van de streefwaarden.

In het Waterhuishoudingsplan van de provincie Zuid-Holland (1991) worden aan het ondiepe grondwater en het oppervlaktewater functies toegekend, gekoppeld aan waterkwaliteits- en waterkwantiteitsdoelstellingen. De hoofdfunctie van het water in het plangebied is t.b.v. de veeteelt. Delen van het buitendijkse gebied zijn aangegeven als natuurgebied met aquatische waarde (waterkwaliteitsklasse IIIB/IIIA). Het gebied langs de Langerakse Kade, Peulwijkse kade en het Groote- of Achterwaterschap aangegeven als natuurgebied en ANL-gebied met aquatische waarde (waterkwaliteitsklasse IIIB/IIIA).

In de provinciale milieuverordening (1995) worden onder andere gebieden aangewezen waar het grondwater met het oog op openbare drinkwaterwinning extra bescherming behoeft. Het plangebied maakt deel uit van de milieubeschermingsgebieden voor grondwater van de winning Langerak (zie figuur 3). In het grondwaterbeschermingsgebied (bestaande uit een waterwingebied, een beschermingsgebied en een boringsvrije zone) gelden beperkingen ten aanzien van het grondgebruik. In het waterwingebied zijn deze beperkingen het strengst.

2.4. Sectorbeleid

2.4.1. Natuur en landschap

Structuurschema Groene Ruimte (Ontwerpkernbeslissing 1992)

De beleidsuitspraken uit dit structuurschema komen grotendeels overeen met het beleid zoals dat in de VINEX, het Natuurbeleidsplan en de Structuurnota Landbouw (zie 2.3 sectoraal beleid) is geformuleerd. Relevante beleidslijnen betreffen het beleid voor de land- en tuinbouw en de ecologische hoofdstructuur.

Het ruimtelijk beleid ten aanzien van de land- en tuinbouw sluit aan bij het koersenbeleid van de VINEX.

Het beleid ten aanzien van de ecologische hoofdstructuur bouwt voort op het Natuurbeleidsplan. De concretisering van dit beleid zal worden neergelegd in gebiedsvisies die in de periode 1992-1995 worden opgesteld voor natuur, bos en landschap gezamenlijk. Eventuele (herzieningen van) bestemmingsplannen in voorbereiding kunnen worden betrokken bij deze op te stellen gebiedsvisies en de concreet te begrenzen ontwikkelingsgebieden. Door middel van wijzigingsbevoegdheden, vrijstellingsbepalingen en een beschrijving in hoofdlijnen kan worden geanticipeerd op het natuur (ontwikkelings)beleid.

Het beleid ten aanzien van het landschap richt zich onder meer op het realiseren van de natuurfunctie door gronden aan de landbouw te onttrekken voor reservaatvorming en natuurontwikkeling. In de delen met slechtere productieomstandigheden worden beheersgebieden aangewezen.

Nota Landschap (Regeringsbeslissing, 1992)

De uitspraken uit deze regeringsbeslissing sluiten aan bij het beleid zoals dat geformuleerd is in de VINEX. Voor het landschapstype laagveengebied worden als relevante aandachtspunten genoemd:

- bebouwing bij voorkeur laten aansluiten op bestaande verdichtingspunten;
- rekening houden met contrast tussen beslotenheid en openheid;
- benutten van het patroon van waterlopen en dijken en kades om de mogelijkheden van het recreatief medegebruik van het veenweidegebied te vergroten;
- behoud van kenmerken in het landschap die samenhangen met de ontginningsstructuur en van aardkundige waarden (bijvoorbeeld kreekkruggen).

Natuurbeleidsplan (Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 1990)

De gebieden die deel uitmaken van de ecologische hoofdstructuur van Nederland zijn indicatief op de kaart aangeduid. Voor het plangebied geldt dat delen zijn aangeduid als kerngebied in de ecologische infrastructuur. Tevens zijn er in het plangebied verbindingzones in noord-zuidrichting (tussen het Noord-Hollandse plassenengebied en de Biesbosch) en oostwestrichting (evenwijdig aan de Lek).

Het beleid in de kerngebieden is gericht op het veiligstellen en vergroten van de natuurwaarden. Veranderingen in de abiotische situatie en de ruimtelijke structuur dienen tegengegaan te worden. In kerngebieden is wijziging van grondgebruik beperkte mate mogelijk.

Het beleid in verbindingzones is erop gericht om binnen deze gebieden de migratiemogelijkheden in stand te houden, te herstellen of te ontwikkelen. De verbindingzones bevinden zich grotendeels in gebieden die andere hoofdfuncties hebben, maar waarin wel kleinere natuurgebieden en landschapselementen verspreid aanwezig zijn.

Beleidsplan Natuur en Landschap (Provincie Zuid-Holland, 1991)

Algemene hoofdlijnen van beleid die relevant zijn voor het plangebied betreffen:

- het realiseren van de provinciale ecologische structuur (PEHS);
- het realiseren van een natuurbasiskwaliteit.

De provinciale ecologische hoofdstructuur vormt een uitwerking van de ecologische hoofdstructuur van het rijk en komt in grote lijnen hiermee overeen. In de structuur worden de volgende gebieden aangeduid:

- Verbindingzones: Ammersche Boezem, Dwarsgang, Langerakse en Goudriaanse kade, Groote-Achterwaterschap, De Vliet.
- Natuurontwikkelingsgebieden, (nog niet nader begrensd, relatienota tweede fase): ter hoogte van de eendenkooi en De Donk in de polder Brandwijk en aan de Dwarsgang ten zuiden van polder Liesveld (allen ten zuiden van het plangebied).
- Reservaatgebieden, (nog niet nader begrensd, relatienota eerste fase): een tweetal aan de Langerakse kade in het zuidelijke deel van polder Langerak.
- Bestaand natuurgebied: een deel van de kade langs De Vliet.

Door middel van het begrip natuurbasiskwaliteit wordt een invulling gegeven aan de witte gebieden in het natuurbeleidsplan. Het garanderen van een zekere natuurbasiswaarde van gebieden buiten de ecologische hoofdstructuur wordt nodig geacht om de ecologische hoofdstructuur in stand te houden. De natuurbasiswaarde zal moeten worden gerealiseerd door onder andere het voeren van een op ecologische eisen afgestemd milieubeleid, het voeren van een stimuleringsbeleid naar lagere overheden en belangrijke doelgroepen en het ontwikkelen van een helder toetsingsbeleid. De milieu- en waterkwaliteit vormt een belangrijke randvoorwaarde. Tot op heden zijn er onvoldoende criteria voor de toetsing van de natuurbasiskwaliteit.

2.4.2. Landbouw

Structuurnota Landbouw (Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 1990)

In de Structuurnota Landbouw worden geen gebiedsgerichte uitspraken gedaan, maar worden per productietak de verwachte ontwikkelingen beschreven en de wijze waarop deze ontwikkelingen zullen worden gestuurd. De algemene doelstelling ten aanzien van landbouw is het bevorderen van een concurrerende, veilige en duurzame landbouw. Om de ruimtelijke verscheidenheid van het landelijke gebied te behouden is het beleid voor de gebieden, waar op dit moment sprake is van samenhang tussen de structuur en het oude cultuurlandschap en natuurwaarden, gericht op verweving van landbouw en natuur. Er moet evenwel voldoende perspectief blijven voor een efficiënt ingerichte agrarische productie onder redelijke arbeidsomstandigheden. Het landelijke gebied moet bovendien ook voor de openluchtrecreatie en het toerisme aantrekkelijk blijven.

Als gevolg van het EG-quoteringsbeleid is productieverhoging in de melkveehouderij niet mogelijk. De sector zal zich daardoor moeten richten op productiedifferentiatie en verlaging van de productiekosten. Verder zal de ammoniakemissie teruggebracht moeten worden (onder andere door aanpassingen in veevoer, gesloten mestopslag, onderwerken van mest, bouwkundige aanpassing van stallen). Verwacht wordt dat er landelijk gezien veel grond vrijkomt terwijl tegelijkertijd op bedrijfsniveau de vraag naar grond toe zal nemen. Dit zal uiteindelijk leiden tot een kleiner aantal grotere bedrijven.

2.4.3. Recreatie

Beleids- en actieplan recreatie en toerisme (Provincie Zuid-Holland, 1989)

Naar aanleiding en als uitwerking van het Streekplan Zuid-Holland Oost en West is door de provincie het Beleids- en Actieplan Recreatie en Toerisme opgesteld (BART). In het plan wordt aangegeven welke activiteiten ondernomen dan wel gewenst zijn om toeristisch recreatieve voorzieningen in Zuid-Holland op elkaar af te stemmen of tot stand te brengen zodat er sprake zal zijn van een optimaal gebruik.

In het plan worden vier beleidskeuzen genoemd, het accent dat hierbij gelegd wordt op het aanbod aan recreatieve voorzieningen in stadsranden en overgangszones is van belang. Er wordt aan zeven toeristisch-recreatieve producten prioriteit gegeven. Voor het plangebied zijn de volgende producten van belang: groene stadsranden, het groene netwerk landelijke gebied, verblijfsaccommodaties. In de "groene stadsranden" is het beleid gericht op het bevorderen van de verbindingen tussen het groen van de stadsrand naar het buitengebied, onder andere door de aanleg van fietspaden. In het "groene netwerk" is het beleid gericht op het ontwikkelen van middellange recreatieve routes. Wat betreft verblijfsrecreatie moeten de mogelijkheden voor overnachtingen beter op de vraag afgestemd worden, of binnen de bestaande capaciteit, of door een heroriëntatie op de bestaande mogelijkheden voor overnachting. Een samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven (arrangementen, koppeling aan thema's, attracties, routes) moet ook tot de mogelijkheden behoren.

Actie- en promotieplan recreatie/toerisme Gemeente Liesveld

Dit actie- en promotieplan¹⁾ richt zich op de drie sterke troeven op het gebied van recreatie en toerisme binnen de gemeente Liesveld:

1. het Ooievaarsdorp;
2. het vestingstadje Nieuwpoort;
3. de fraaie omgeving, het typisch Nederlandse riviereengebied (met daarin een tiental molens) zeer geschikt voor fietsen, wandelen en varen.

Prioriteit hebben daarbij:

- kleinschalige watersport voorzieningen (passantenaanleg en permanente jachthaven in Nieuwpoort, verbetering van de jachthaven in Streefkerk, kanovoorzieningen langs de Ammersekade);
- camper- en kampeerplaats;
- kwaliteitsverbeteringsmogelijkheden voor het Ooievaarsdorp;
- Greenland (op een nader te bepalen locatie en planologisch verantwoorde bouwwijze);
- parkeervoorzieningen.

Het groene netwerk (Provincie Zuid-Holland, 1989)

Het groene netwerk is een uitwerking van het Beleid- en Actieplan Recreatie en Toerisme. Het biedt een samenhangende visie op de aanleg van wandel-, fiets-, kano- en ruteroutes in relatie tot natuurbouwmogelijkheden.

Wet op de openluchtrecreatie (1995)

De Wet OR bevat onder meer regels ten aanzien van kampeerterreinen. De Wet OR is een raamwet en geeft gemeenten met name op het gebied van kamperen meer zeggenschap dan de Kampeerwet.

Voor bestemmingsplannen zijn de volgende kampeervormen relevant:

- kampeerterreinen met een vergunning, deze dienen een positieve (mede)bestemming te hebben;
- kampeerterreinen met ontheffing, hiertegen mag de bestemming zich niet verzetten:
 - kleinschalig kampeerterreinen voor ten hoogste 10 kampeermiddelen, gedurende een korte periode kan deze verruimd worden naar 15 kampeermiddelen;
 - verenigingskampeerterreinen (aantal kampeermiddelen niet gelimiteerd);
 - natuurkampeerterreinen, maximaal 40 kampeermiddelen.

Een van de belangrijkste veranderingen die de Wet OR teweeg brengt is de verruiming voor het kleinschalig kamperen. De Kampeerwet stond deze kampeervorm alleen toe in het zomerseizoen bij een agrarisch bedrijf: kamperen bij de boer. De Wet OR maakt het ook voor niet-agrariërs mogelijk om een kleinschalig kampeerterrein te beginnen. De binding met het erf is losgelaten zodat overal in het landelijk gebied gekampeerd kan worden. Kleinschalig kamperen kan gedurende het hele jaar plaatsvinden (vaste standplaatsen).

Andere relevante veranderingen zijn:

- beperking van het natuurkamperen (in natuurgebieden) tot een maximale oppervlakte van 1 ha;
- het bestemmingsplan regelt niet langer groepskamperen buiten een kampeerterrein, 72-uurskamperen, vrijkamperen en kamperen op eigen terrein (kan gemeente regelen bij verordening).

1) Platform Recreatie & Toerisme Liesveld, Groot-Ambers/Dordrecht, januari 1995.

3.1. Inleiding

De opbouw en kwaliteit van bodem en water (abiotische omstandigheden) zijn in hoge mate bepalend voor een duurzame ruimtelijke ontwikkeling van functies die thans aanwezig zijn in het plangebied. De situatie van bodem en water bepaalt immers in belangrijke mate de (aanwezige of potentiële) natuur- en landschapswaarden en de gebruiksmogelijkheden voor de landbouw. In dit hoofdstuk wordt daarom beknopt ingegaan op de abiotische omstandigheden in het plangebied in relatie tot de genoemde waarden en potenties. Op basis van de beschikbare gegevens wordt een beeld geschetst van de ontstaansgeschiedenis van het gebied, de opbouw en kwaliteit van de bodem en het grond- en oppervlaktewatersysteem. Daaruit worden conclusies getrokken over voor de planvorming relevante elementen en omstandigheden in het gebied. In hoofdstuk 10 vindt de vertaling naar de gewenste ruimtelijke structuur plaats.

3.2. Ontstaansgeschiedenis

Voor de vorming van de bodem in het plangebied is de laatste ijstijd van belang geweest. Het rivierwater van de Rijn werd in deze periode via een groot aantal geulen afgevoerd (vlechtende rivier). Na de ijstijd kreeg de rivier een meanderend verloop. Er ontstonden brede riviervlaktes met meerdere geulsystemen. Op een aantal plaatsen in het plangebied ontstonden hoog opgestoven rivierduinen (donken).

Tijdens het Holoceen (circa 10.000 jaar geleden) ontstond als gevolg van afsluiting van de kust een veenpakket, bestaande uit bosveen. De donken steken door deze veengrond heen. Een stijgende zeespiegel zorgde voor rivierkleiafzettingen op het veen.

Door bedijking van het gebied in de dertiende eeuw werd de nog steeds verdergaande afzetting van klei gestopt. In de uiterwaarden gaat dit proces nog steeds door.

3.3. Water

Waterbeheersing

Het waterkwantiteitsbeheer in het plangebied wordt uitgevoerd door het Hoogheemraadschap van de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden; het waterkwaliteitsbeheer is in handen van het Zuiveringsschap Hollandse Eilanden en Waarden.

Het plangebied maakt deel uit van een drietal polders, namelijk de Polder Streefkerk, de Polder Liesveld en de polder Langerak. Deze polders worden afzonderlijk bemalen. De drooglegging van de polders is na de uitvoering van ruilverkaveling verbeterd.

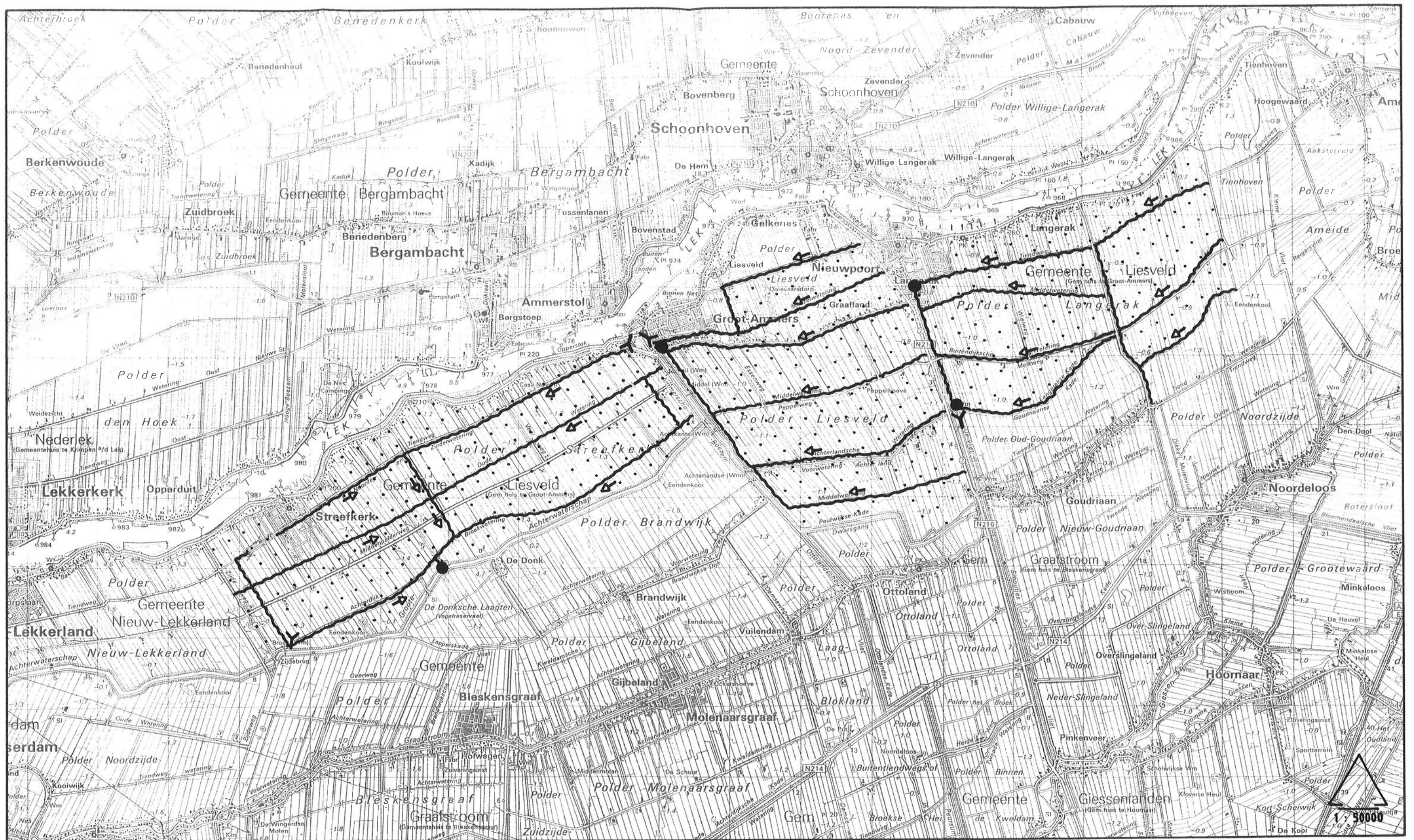
Ten behoeve van de uitwatering van de polders naar de Lek is een aantal boezemwateren gegraven. Het betreft onder andere de Ammersche Boezem, de Groote- of Achterwaterschap en de Dwarsgang. Deze watergangen maken deel uit van de Lage Boezem van de Overwaard. De afwatering van de polders vindt plaats via de Lage Boezem van de Overwaard. In figuur 4 is de waterhuishoudkundige situatie globaal in beeld gebracht.

Door het Hoogheemraadschap worden thans voor de hele Alblasserwaard nieuwe peilbesluiten voorbereid. Het waterpeil dat in het grootste deel van het plangebied wordt gevoerd, is 1,65 m -NAP tot 1,90 m -NAP. In het voorjaar en de zomer wordt naar behoefte water uit de Lek ingelaten en via de boezemwateren in de polders gelaten.

Grondwater

De gronden in de polders zijn over het algemeen redelijk tot matig ontwaterd. Hier komt met name de grondwatertrap II voor. Dit houdt in dat het grondwater een gemiddeld hoogste stand kent die minder dan 40 cm beneden maaiveld bedraagt. De gemiddelde diepste waterstand bedraagt 50 tot 80 cm beneden maaiveld.

De ontwateringstoestand van de gronden langs de rivieren is beter; hier komen de grondwatertrappen III en VI voor (zie figuur 5). De gemiddelde diepste grondwaterstand bedraagt hier

figuur 4
WATERHUISSHOUING

40 tot 120 cm beneden maaiveld. De gemiddelde hoogste grondwaterstand is voor grondwatertrap III 40 cm en voor grondwatertrap IV 40 tot 80 cm.

Deze grondwaterstanden worden met name bepaald door de gehanteerde oppervlaktewaterpeilen in de polders. Het diepere grondwater wordt gekenmerkt door infiltratie van de rivier de Lek, kwel in de polders en door enkele grondwaterwinningen in en nabij het plangebied (winning Langerak, winning Bergambacht).

In een groot deel van het plangebied is sprake van een kwelsituatie, zie figuur 5. De intensiteit van de kwel bedraagt 0,25 tot 1,00 mm/dag. De kwelstroming bestaat voornamelijk uit geïnfiltreerd water uit de Lek. In de uiterwaarden is sprake van infiltratie.

Het kwelwater betreft over het algemeen relatief schoon, zoet water. Direct langs de rivier kan er sprake zijn van verontreinigingen door recent geïnfiltreerd rivierwater.

Op basis van de Provinciale Milieuverordening ter bescherming van de openbare drinkwaterwinning zijn zogenaamde milieubeschermingsgebieden voor grondwater aangegeven. Het gebied waar de waterwinputten aanwezig zijn is aangeduid als waterwingebied. In dit gebied is op grond van de Verordening alleen waterwinning toegestaan. Om het waterwingebied is een grondwaterbeschermingsgebied aangegeven, waar gebruiksbeperkingen gelden voor bijvoorbeeld het gebruik van meststoffen en bestrijdingsmiddelen. In de boringsvrije zone, die om het grondwaterbeschermingsgebied ligt, gelden beperkingen voor activiteiten zoals diepboren, waardoor de slecht doorlatende, beschermende bodemlagen kunnen worden aangetast.

In Langerak wordt grondwater onttrokken op locatie De Steeg. Op deze locatie wordt jaarlijks circa 6 miljoen m³ diepgrondwater gewonnen. Ten aanzien van deze winningslocatie heeft de provincie verder een vergunning afgegeven voor een oevergrondwaterwinning van 5 miljoen m³ per jaar.

De start van deze winning zal naar verwachting in het jaar 2000 plaatsvinden. Daarnaast zijn er plannen om in Langerak een diepinfiltratieproject tot stand te brengen met een omvang van circa 20 miljoen m³ per jaar.

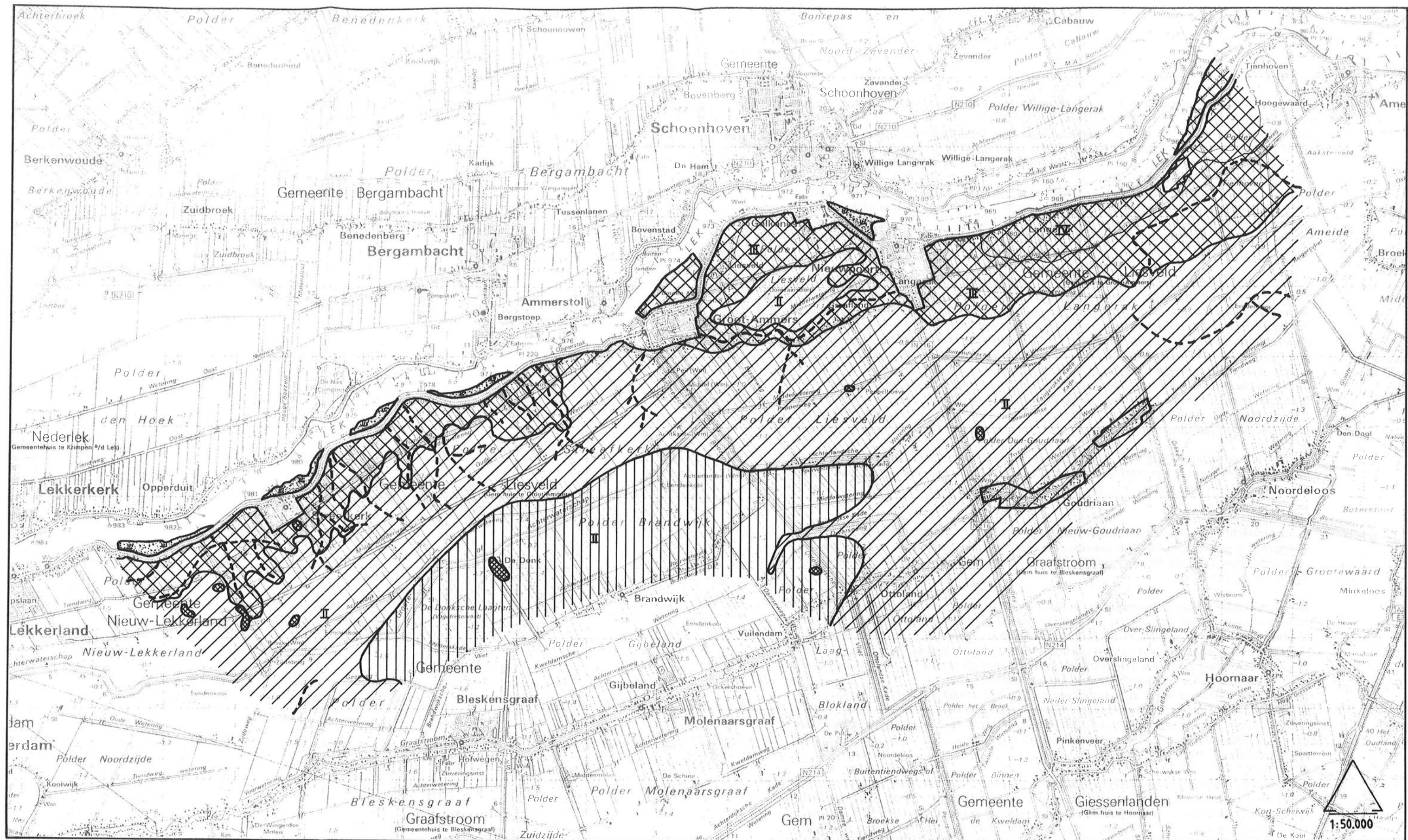
Oppervlaktewater

De oppervlakte aan open water in het plangebied is zeer groot. Het oppervlaktewater in het plangebied is aanwezig in de vorm van een zeer dicht netwerk van sloten en een stelsel van boezemwateren, zoals de Ammersche Boezem, de Dwarsgang en de Groote- of Achterwaterschap van de Overwaard.

De waterkwaliteit van de boezemwateren in het plangebied is zeer goed, klasse IIIA (Groote- of Achterwaterschap, deel Ammersche Boezem) tot redelijk, klasse IVA (Dwarsgang). De kwaliteit van het polderwater is redelijk, klasse IVA. Met name de concentraties fosfaat en stikstof zijn hoog. De overmatige belasting van het oppervlaktewater uit zich in een overmatige groei van kroos en kroosvarens, met als gevolg zuurstofloze omstandigheden in het oppervlaktewater, die ongunstig zijn voor ecologische waarden en potenties.

De natuurwaarden (met name in de watergangen) zijn sterk afhankelijk van de chemische samenstelling van het water. Over het algemeen zijn de natuurwaarden in de watergangen aangetast door het voedselrijke water. Een verbetering van de chemische samenstelling van het oppervlaktewater is echter een voorwaarde voor het instandhouden en verbeteren van de natuurwaarden.

De inlaat van rivierwater uit de Lek en de Noord ten behoeve van peilbeheersing in de zomermaanden impliceert dat de kwaliteit van het boezem- en polderwater in grote mate afhankelijk is van de kwaliteit van het Rijnwater. In een gemiddeld jaar ligt het percentage Rijnwater in de Alblasserwaard tussen 25 en 70%. Nabij de inlaatpunten voor water is de waterkwaliteit over het algemeen slechter dan in de rest van het plangebied. Daarnaast draagt de af- en uitspoeling van meststoffen in belangrijke mate bij aan de belasting van het oppervlaktewater met voedingsstoffen. Behalve het ingelaten water en de landbouw kan ook het grondwater (met name kwel) invloed hebben op de kwaliteit van het oppervlaktewater. Ongerieleerde bebouwingslinten leiden tevens tot extra eutrofiëring van het oppervlaktewater.

	veengronden		niet gerijpte rivierkleigronden
	klei op veengronden		rivierduinen
	rivierkleigronden		stroomruggen
			grondwatertrappen II/III

bron: stichting voor bodemkartering

figuur 5
BODEROPBOUW EN
GRONDWATERTRAPPEN

De aangehouden peilverlaging in het gebied leidt tevens tot extra eutrofiëring door een versnelde mineralisatie van de veenbodem, waarbij voedingsstoffen vrijkomen. Bij ondiepe ontwatering spoelt reeds 60 kg stikstof per hectare uit naar het grondwater.

Met name de kwaliteit van de polderwateren in het plangebied voldoet nog niet aan de Algemene Milieukwaliteit (AMK). Voor de wateren in het plangebied wordt er wel naar gestreefd in het jaar 2000 aan deze milieukwaliteitsnormen te voldoen.

3.4. Bodem

In en nabij het plangebied bevindt zich een aantal gradiënten tussen verschillende bodemtypen. De bodem in het plangebied is vereenvoudigd weergegeven in figuur 4 (bron: bodemkaart 1:50.000, Stichting voor Bodemkartering). De bodem in het plangebied bestaat overwegend uit veengronden. In de richting van de rivieren hebben de veengronden een kleidek (klei-op-veen-gronden). In verband met hoge grondwaterstanden en de daarmee samenhangende slechte draagkracht van de ondergrond zijn deze bodemtypen slechts beperkt geschikt voor weidebouw ten behoeve van de (melk)veehouderij.

In een brede strook langs de Lek komen rivierkleigronden voor. Deze gronden zijn onder andere in gebruik ten behoeve van de fruitteelt, vooral ten oosten van Groot-Ammers en in Langerak. De ontwateringstoestand van deze bodems is over het algemeen beter dan bij de veengronden het geval is, zodat er minder beperkingen zijn voor landbouwkundig gebruik.

In het plangebied treedt een flauwe helling op van noord naar zuid. Doordat de gronden met een kleidek en de rivierkleigronden minder aan inklinking onderhevig zijn dan de veengronden, liggen de veengronden relatief lager. De binnendijkse gronden in het plangebied liggen op 1.20 tot 1.00 m -NAP. De buitendijkse gronden liggen op circa 1.00 m +NAP.

Aardkundig waardevol in het plangebied en de omgeving daarvan zijn met name de donken (oude rivierduinen) en veenstroomruggen (zie ook de figuren 3 en 5). Door ontzandingen is een aantal donken verdwenen.

3.5. Beleidsuitgangspunten

Voor de abiotische uitgangssituatie in het plangebied zijn de volgende punten van belang:

- het plangebied staat bijna geheel onder invloed van kwel; dit houdt in dat er een aanvoer is van relatief schoon water: de potenties voor natuurwaarden zijn daarom hoog;
- de bodems in het plangebied bestaan voornamelijk uit veen- en rivierklei; de rivierkleigronden langs de Lek zijn beter ontwaterd dan in de rest van het plangebied het geval is; de landbouwkundige mogelijkheden zijn hier het grootst;
- de aardkundige waarden in het plangebied (donken en veenstroomruggen) dienen te worden gewaarborgd.

4.1. Inleiding

Het plangebied maakt onderdeel uit van het open veenweidegebied van de Alblasserwaard. Bodem en waterhuishouding maken het gebied vooral geschikt voor de veehouderij. Andere productietakken zijn schaars aanwezig en betreffen de fruitteelt en de intensieve veehouderij.

In vergelijking tot andere veenweidegebieden in west-Nederland is de agrarische structuur van Liesveld vrij sterk. De gemiddelde bedrijfsgrootte, melkquotum, productieomstandigheden en investeringsniveau zijn relatief gunstig, mede dankzij de inmiddels afgeronde ruilverkaveling.

Vanwege de ingrijpende ontwikkelingen op het gebied van markt- en milieubeleid van het rijk en de EU worden van de gehele agrarische sector echter belangrijke inspanningen verwacht. Binnen de huidige agrarische structuur van de Alblasserwaard kunnen deze inspanningen waarschijnlijk niet optimaal worden opgebracht, zodat de ontwikkelingsruimte van de agrarische bedrijven bijzondere aandacht verdient. In dit hoofdstuk wordt de huidige agrarische situatie beschreven. Vervolgens worden de in agrarisch opzicht relevante ontwikkelingen aangegeven gevolgd door de gewenste agrarische structuur.

De afweging tussen de agrarische en andere belangen vindt plaats in hoofdstuk 10 beleidsafweging.

4.2. Huidige situatie

Grondgebruik

Het agrarisch grondgebruik is in hoofdzaak gericht op de veehouderij. Het betreft hier rundvee, varkens, schapen en kippen. De meeste bedrijven zijn hoofdberoepsmelkveehouderijbedrijven. De rundveedichtheid is vergelijkbaar met andere veenweidegebieden. In het gebied zijn verder 2 hoofdberoepsintensieve veehouderijbedrijven aanwezig.

De fruitteelt neemt een ondergeschikte plaats in binnen het plangebied (in Gelkenes en in Langerak). Nog geen 1% van het agrarisch areaal wordt in beslag genomen door deze productietak. De minder geschikte bodem en het ontbreken van een centrumfunctie voor deze productietak zijn hier waarschijnlijk vooral debet aan.

Bedrijfsgroottestructuur

De verdeling van bedrijven naar productieomvang in respectievelijk kleine, middelgrote en grote bedrijven is weergegeven in tabel 4.1. De gemiddelde bedrijfsgrootte voor de verschillende typen is weergegeven in tabel 4.3. De bedrijfsomvang is uitgedrukt in NGE (Nederlandse Grootte Eenheid). De NGE is een economische maatstaf voor de bedrijfsgrootte. Met behulp van deze maatstaf wordt de bruto toegevoegde waarde van het agrarisch bedrijf weergegeven.

Van het plangebied zijn CBS-gegevens beschikbaar van de gehele gemeente Liesveld. In een aantal gevallen worden vergelijkingen gemaakt met de provincie Zuid-Holland en met de regio Alblasserwaard/Vijfheerenlanden.

Tabel 4.1 Bedrijfsomvang hoofdberoepsbedrijven; percentage bedrijven per grootte-categorie in 1995

	klein < 32 NGE	middelgroot 32-50 NGE 50-70 NGE		groot > 70 NGE
Zuid-Holland	20%	11%	13%	56%
Alblasserwaard/ Vijfheerenlanden	25%	15%	21%	39%
Liesveld	23%	17%	18%	42%

Bron: CBS-Landbouwmetellingen

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de verdeling naar grootte-categorie in Liesveld sterk overeenkomt met de regionale verdeling. In vergelijking met de verdeling in Zuid-Holland is het percentage kleine bedrijven iets groter. Deze kleine bedrijven tot 32 NGE gelden als niet levensvatbaar en zullen in de toekomst waarschijnlijk verdwijnen. De middengroep (32-70 NGE) wordt gevormd door bedrijven die slechts door uitbreiding of het verwerven van neveninkomsten op de lange termijn kunnen blijven functioneren. Daarbinnen zal de groep bedrijven van 32-50 NGE moeten kiezen tussen bedrijfsbeëindiging, schaalvergroting of het verwerven van neveninkomsten.

De bedrijven die groter zijn dan 70 NGE gelden als levensvatbare bedrijven en hebben, naar economische maatstaven gemeten, goede perspectieven om zich te handhaven dan wel te ontwikkelen tot volwaardige (hoofd)beroepsbedrijven.

Tabel 4.2 Gemiddelde bedrijfsomvang per type in hectares en NGE's, hoofdberoepsbedrijven in 1995

	tuinbouw/ fruitteelt ha NGE		graasdier ha NGE		hokdier ha NGE		gecombineerd ha NGE	
Zuid-Holland	2,2	18,2	22,3	60,9	2,4	55,8	25,4	69,3
Alblasserwaard/ Vijfheerenlanden	7,1	59,3	25,0	66,7	2,8	60	14,9	49,9
Liesveld	4,1	30,9	24,5	75	4,3	48	10,6	64

Bron: CBS-Landbouwmetellingen

Uit bovenstaande tabel blijkt vooral de relatief sterke positie van de graasdierbedrijven waarvan de gemiddelde bedrijfsomvang in de gemeente gelijk is aan de gemiddelde bedrijfsomvang in de regio en groter is dan het gemiddelde in de provincie. De fruitteeltbedrijven lijken klein ten opzichte van de bedrijfsomvang die als provinciaal gemiddelde wordt aangegeven, doch dit provinciale gemiddelde wordt sterk beïnvloed door de glastuinbouwbedrijven; de CBS-tabellen maken hierin geen onderscheid.

De productieomvang van de hokdierbedrijven is iets kleiner dan het regionale en provinciale gemiddelde.

Productieomstandigheden

Verkaveling

De verkaveling is in het kader van de ruilverkaveling Alblasserwaard belangrijk verbeterd. Vrijwel alle kavels zijn smal en diep. In 1988 had 60% van de hoofdberoepsbedrijven in de Alblasserwaard twee of meer kavels. Wanneer gekeken wordt naar de omvang van de huiskavel, als percentage van de totale bedrijfsoppervlakte, is de situatie in de Alblasserwaard eveneens gunstig. Voor een doelmatige bedrijfsvoering moet ten minste tweederde van de gronden ron-

dom de bedrijfsgebouwen liggen. In de Alblasserwaard was dit in 1988 bij 77% van de bedrijven het geval.

Gebouwen

Het percentage hoofdberoepsmelkveehouderijbedrijven met een ligboxenstal is in de Alblasserwaard vrij hoog in vergelijking tot andere agrarische regio's. Van de bedrijven met 40 tot 70 koeien had in 1988 68% een ligboxenstal, van de bedrijven van met meer dan 70 koeien was dit 91%.

Ontsluiting

De ontsluiting van het agrarische percelen en bedrijfsgebouwen is goed. De kavels zijn over het algemeen ontsloten via een verharde weg. Hoewel ook de bedrijfsgebouwen over het algemeen wel via een verharde weg ontsloten zijn, vormen de steile dijkopgangen soms een probleem.

Plaatselijk zijn vanaf de bedrijfsgebouwen verharde kavelpaden aangelegd, loodrecht op de bebouwingslinten.

Ontwatering

De ontwatering is in het grootste deel van het plangebied redelijk tot matig. Een klein deel van de percelen wordt onderbemaald. De draagkracht van de bodem is in het voorjaar soms onvoldoende, hetgeen leidt tot veel rij- en vertrappingsschade. Ook de groeisnelheid en de kwaliteit van het gras kan in het voorjaar als gevolg van de plaatselijk onvoldoende ontwatering op een aantal plaatsen niet optimaal zijn. Voor een optimale bedrijfsvoering is op rundveehouderijbedrijven een ontwateringsdiepte van 80 cm beneden maaiveld gewenst. Minimaal is een ontwateringsdiepte van 60 cm beneden maaiveld vereist.

Hoofd- en nevenberoepssituatie

Het aantal nevenberoepers is vrij groot en bedraagt 19% van het totale aantal bedrijven die samen 6% van het agrarisch areaal beheren. (Bron: CBS-landbouwmetellingen). Het betreft hoofdzakelijk kleine bedrijven (kleiner dan 32 NGE). Aangezien het hier slechts landbouw als nevenberoep betreft geeft deze bedrijfsgrootte geen indicatie omtrent de levensvatbaarheid van deze bedrijven.

4.3. Verwachte ontwikkelingen

Binnen de veehouderij worden belangrijke ontwikkelingen verwacht. Het markt- en prijsbeleid van de EU zal gericht zijn op minder prijsondersteuning terwijl tegelijkertijd de melkquotering (vooralsnog) gehandhaafd zal blijven. Opbrengstverhoging zal dus ook in de toekomst niet mogelijk zijn zodat kostprijsverlaging van grote betekenis zal blijven. Een andere ontwikkeling is de milieuregelgeving die de komende jaren nog aanzienlijk zal worden aangescherpt. Bedrijfsaanpassingen en investeringen ten behoeve van het milieu zullen daarom noodzakelijk zijn. Bovenstaande ontwikkelingen zullen grote ruimtelijke gevolgen hebben, die in deze paragraaf worden beschreven.

Gevolgen van milieubeleid

De huidige milieubelasting in de Alblasserwaard komt voor een belangrijk deel voort uit het agrarische grondgebruik, te weten de rundveehouderij. Het milieubeleid van rijk en provincie is gericht op het terugdringen van deze belasting. Extensivering van het grondgebruik speelt daarbij een belangrijke rol. Bedrijfsvergroting door aankoop van grond is in dat geval noodzakelijk. Naast bedrijfsvergroting zullen de toekomstige bedrijven bovendien moeten investeren in specifieke voorzieningen.

Binnen de rundveehouderij zal verder een gedeeltelijke omschakeling plaatsvinden als gevolg van de invoering van de verplichte mineralenbalans. Het verminderen van de mineralenverliezen (het doel van deze mineralenbalans) kan onder andere gerealiseerd worden door de verbouw van een beperkte oppervlakte ruwvoedergewassen (maïs, voederbieten) op het veehou-

derijbedrijf. Het totaal graslandareaal kan daardoor afnemen ten gunste van het totaal areaal ruwvoedergewassen.

Hoewel in het plangebied geen verzuringsgevoelige bodems aanwezig zijn heeft de Interimwet ammoniak en veehouderij wel gevolgen voor veehouderijbedrijven in de nabijheid van de veiliggestelde zogenaamde natte en droge schraallanden met een oppervlakte van meer dan 5 hectare. Deze worden, ongeacht de onderliggende bodem, als verzuringsgevoelig beschouwd. Uitbreiding van nabijgelegen veehouderijbedrijven zal worden getoetst aan de gevolgen voor deze schraallanden.

De eventuele ontwikkeling van nieuwe verzuringsgevoelige natuurwaarden zal geen gevolgen hebben voor omliggende veehouderijbedrijven, aangezien natuurgebieden die na 1 mei 1988 zijn gerealiseerd niet onder de genoemde Interimwet vallen.

Bedrijfsbeëindiging

Gezien de bedrijfsgruottestructuur (zie tabel 4.1) kan worden verwacht dat vele bedrijven zullen worden beëindigd. Deze kleine bedrijven zullen de noodzakelijke forse investeringen in grond, quatum en gebouwen waarschijnlijk niet kunnen opbrengen. Doordat veel oudere bedrijfshoofden bovendien geen opvolger hebben zullen de komende twintig jaar vele bedrijven beëindigd worden. De daarbij vrijkomende gronden worden veelal overgenomen door andere agrarische bedrijven. In een aantal gevallen komen deze gronden echter in bezit van niet-agrariërs. Een dergelijke situatie doet zich in het plangebied voor nabij groot-Ammers. Hier ontwikkeld zich in toenemende mate een versnipperd, niet-agrarisch grondgebruik terwijl deze relatief goed ontsloten en ontwaterde gronden van belang zijn voor behoud en versterking van de agrarische structuur in het gebied.

De gebouwen die vrijkomen bij beëindiging van agrarische bedrijven hebben eveneens een grote aantrekkingskracht op niet-agrarische functies. In veel gevallen ontstaan hier nieuwe niet-agrarische bedrijfjes of krijgen de gebouwen een woonfunctie. Dergelijke nieuwe burgerwoningen vormen dan milieugevoelige functies waardoor de nabijgelegen agrarische bedrijven bemmerd kunnen worden in (uitbreiding van) hun bedrijfsvoering. Samenvattend kan gesteld worden dat er ten aanzien van de vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen een nauwkeurig beleid moet worden geformuleerd en gehandhaafd om verdere ongewenste ontwikkelingen te voorkomen.

Schaalvergroting

Aangezien opbrengstverhoging voor de melkveehouderij nauwelijks mogelijk is als gevolg van de quotering en de waarschijnlijk slechte prijsontwikkeling kunnen de bedrijfsresultaten bij stijgende kosten slechts op peil gehouden worden door kostenverlaging. Vergroting van de bedrijven kan in dat opzicht perspectief bieden doordat (nieuwe) machines en gebouwen efficiënter kunnen worden benut. In het kader van de ruilverkaveling Alblasserwaard is een dergelijke schaalvergroting voor een deel gerealiseerd in combinatie met een verbetering van de productieomstandigheden.

Verbetering van de productieomstandigheden

Door verbetering van de ontwatering, ontsluiting en verkaveling en het bouwen van ligboxenstallen kunnen enkele belangrijke variabele kosten worden verlaagd.

Verbetering van de waterbeheersing zorgt voor een hogere grasopbrengst van een betere kwaliteit, een verlenging van het weideseizoen en minder rij- en vertrappingsschade.

Door verbetering van de verkaveling en ontsluiting kan veel tijd bespaard worden bij graslandverzorging, voederwinning en melken.

Van groot belang voor een efficiënte bedrijfsvoering is verder de aanwezigheid van een ligboxenstal. Door binnen te kunnen melken verbeteren de arbeidsomstandigheden aanzienlijk. Verder kan bij veel regen in het weideseizoen het vee tijdelijk binnen worden gehouden zodat vertrappingsschade voorkomen wordt. Een bijkomend milieuvoordeel is dat het eventueel 's nachts opstallen van het vee de ammoniakemissie en nitraatuitspoeling sterk kan beperken.

Verbetering van de productieomstandigheden heeft plaatsgevonden in het kader van de ruilverkaveling. Daarbij zijn onder andere bestaande wegen verbreed, nieuwe wegen aangelegd en is een aantal bedrijven verplaatst naar de polders. Daarnaast heeft peilverlaging plaatsgevonden.

Omschakeling en specialisatie

Omschakeling van veehouderijbedrijven naar andere productietakken als tuinbouw, fruit- of sierteelt is denkbaar, maar minder waarschijnlijk aangezien hiervoor hoge investeringen en veel extra kennis noodzakelijk zijn. Door de op de meeste plaatsen ongeschikte bodem en het ontbreken van een centrumfunctie voor dergelijke teelten ligt een dergelijke omschakeling niet voor de hand, maar de aanwezigheid van enkele fruitbedrijven wijst op plaatselijke geschiktheid van de bodem.

Een mogelijke ontwikkeling is specialisatie in de richting van biologische landbouw. Het is zeer de vraag of deze vorm van landbouw kansrijk is. In ieder geval wordt deze in de eerste jaren door subsidie ondersteund.

Binnen de veehouderij bestaat verder de mogelijkheid tot het houden van scharrelvarkens. Indien voldoende mestquotum en gebouwen beschikbaar zijn is ook dit een alternatieve productietak. In de nabijheid van verzuringsgevoelige gebieden zijn de mogelijkheden echter gering aangezien de ammoniakdepositie vanuit deze bedrijven relatief groot is en door de noodzakelijke vrije uitloop niet is te beperken. Daarnaast vormen de slechte prijzen in deze productietak op dit moment een probleem.

Ook op de fruitteeltbedrijven bestaat de mogelijkheid tot omschakeling naar biologische productie. Hierbij geldt eveneens dat de benodigde investeringen gering en de perspectieven redelijk tot goed zijn. Fruitteelt is mogelijk langs de rivierdijk (tot ruwweg de tiendwegen) en wordt reeds uitgeoefend in Gelkenes en Langerak.

Uit het vorenstaande kan worden geconcludeerd dat het wenselijk is om voor andersoortige activiteiten dan extensieve veehouderij enige ruimte te scheppen.

Niet-agrarische nevenactiviteiten

Naast de mogelijkheden voor schaalvergroting, intensivering en omschakeling mag worden verwacht dat een klein aantal agrariërs naast het agrarisch bedrijf een niet-agrarisch nevenberoep zal zoeken. In dat kader biedt onder meer de recreatie een mogelijk perspectief voor een aanvullend inkomen. De hoge natuur- en landschapswaarden maken de Alblasserwaard tot een potentieel gebied voor verschillende extensieve recreatievormen. Daarbij ontstaan voor de agrarische bedrijven mogelijkheden voor het verwerven van neveninkomsten in de vorm van kamperen bij de boer, botenverhuur in combinatie met verhuur van visrechten. Daarbij dient op de bedrijven wel de noodzakelijke arbeid en investeringsruimte aanwezig te zijn terwijl in de hele regio de recreatieve infrastructuur verder ontwikkeld moet worden.

Ruimtelijke consequenties

In het kader van het bestemmingsplan is het van belang de ruimtelijke consequenties van de bovenbeschreven ontwikkelingen aan te geven. De volgende ontwikkelingen zijn daarbij relevant:

- op beperkte schaal zal behoefte bestaan aan onderbemaling en het aanleggen van verharde kavelpaden;
- bij een groot aantal bedrijven zullen nieuwe gebouwen worden gerealiseerd, zoals mest-silo's en ligboxstallen;
- de ontwikkeling van niet-agrarische nevenactiviteiten kan gepaard gaan met een toename van de bebouwing op het agrarisch bedrijf;
- als gevolg van bedrijfsbeëindiging zullen bedrijfsgebouwen hun functie verliezen en mogelijk een nieuwe, niet-agrarische functie krijgen; het zal daarbij veelal gaan om grote gebouwen die geschikt zijn voor diverse bedrijfsactiviteiten, zoals agrarische hulp- en nevenbedrijven, maneges, dierenpensies, tuincentra, kleine ambachtelijke bedrijfjes als "springplank" voor startende bedrijven (maar niet meer dan dat), alsmede voor woon-

- doeleinden. Een dergelijke ontwikkeling kan conflicten opleveren met de huidige agrarische en niet-agrarische functies in het gebied;
- tuincentra, maneges alsmede bepaalde vormen van horeca, zoals een restaurant, zouden niet bij voorbaat moeten worden uitgesloten, maar dergelijke bedrijven zijn naar aard en invloed op de omgeving te verscheiden om hiervoor op voorhand een wijzigingsbevoegdheid ex artikel 11 WRO op te nemen; nadat door de gemeente een afwijking is gemaakt ten aanzien van de effecten, de verschijningsvorm en de landschappelijke inpassing, kan medewerking aan een planherziening worden overwogen;
 - de invoering van de verplichte mineralenbalans in 1997 zal leiden tot een toenemende behoefte tot het verbouwen van ruwvoedergewassen op de veehouderijbedrijven, waardoor het graslandareaal zal afnemen.

4.4. Gewenste agrarische structuur

Het plangebied vormt van oudsher een veehouderijgebied met een sterke nadruk op de melkveehouderij. Voor de toekomstige agrarische structuur is het gewenst de in het gebied aanwezige kennis op het gebied van de melkveehouderij en de structuur van toeleverende, dienstverlenende en afzetbedrijven te behouden en te versterken. Gezien de niet onverdeeld gunstige toekomstperspectieven voor deze sector (quotering, matige prijsontwikkeling, milieumaatregelen) is verbreding van de agrarische structuur wenselijk, bij voorkeur in de vorm van perspectiefrijke agrarische (neven)takken. Perspectiefrijk lijken onder andere vormen van biologische landbouw vanwege de goede marktperspectieven en de geringe milieubelasting, terwijl ook de ontwikkeling van zuivelbereiding en recreatieve neveninkomsten goede mogelijkheden voor versterking van de agrarische structuur bieden.

In zones waar dit landschappelijk aanvaardbaar is zou eveneens fruitteelt mogelijk moeten zijn. In ieder geval dienen bestaande fruitteeltbedrijven gecontinueerd te worden.

Een dergelijke ontwikkeling vergt naast optimale productieomstandigheden tevens voldoende flexibiliteit in het grondgebruik om te kunnen inspelen op de veranderende eisen van markt en milieu. Concreet betekent dit het volgende:

- voldoende planologische bescherming tegen ongewenste en hinderlijke niet-agrarische functies;
- een optimale ontsluiting, verkaveling en waterbeheersing en mogelijkheden om deze in de toekomst aan te passen;
- mogelijkheden voor een flexibel agrarisch grondgebruik zonder beperkingen;
- voldoende bouwmogelijkheden rond de agrarische bedrijfscentra;
- mogelijkheden tot het realiseren van nieuwe bedrijfscentra en zulks op eigentijdse wijze;
- mogelijkheden tot het ontwikkelen van niet-agrarische nevenactiviteiten;
- zekerheid op langere termijn omtrent bovenstaande factoren.

De hierboven geschetste, vanuit agrarisch opzicht wenselijke situatie conflicteert op een aantal punten met de wensen vanuit andere sectoren. In het hoofdstuk "beleidsafweging" zullen deze conflictsituaties onderling worden afgewogen.

5.1. Inleiding

In deze paragraaf worden de huidige flora en fauna beschreven en aan de hand van nader te bepalen criteria gewaardeerd. Vervolgens wordt de invloed van de autonome ontwikkelingen op deze waarden beschreven. Ten slotte wordt de gewenste ecologische structuur aangegeven. De beschikbare gegevens zijn afkomstig van de provincie Zuid-Holland, de Provinciale Waterstaat Zuid-Holland en het Consulentenschap Natuur, milieu en Faunabeheer in Zuid-Holland. De gegevens dateren uit de periode 1976-1990.

5.2. Huidige situatie

Het west-Nederlandse veenweidegebied, waar de Alblasserwaard deel van uitmaakt, kent een kenmerkende flora en fauna. Deze worden bepaald door het samenspel van bodem, waterhuishouding en agrarisch grondgebruik. Daarnaast spelen de ligging in (boven)regionaal verband, het klimaat en de ouderdom van de kenmerkende ecosystemen een belangrijke rol.

Flora

De water-, oever- en graslandvegetaties in het plangebied zijn overwegend kenmerkend voor vochtige, voedselrijke ecotopen met een intensief agrarisch grondgebruik. Dergelijke voedselrijke vegetaties zijn vaak weinig divers en worden overheerst door een klein aantal snelgroeiende soorten. De waardevolle vegetaties zijn in het agrarische gebied vooral geconcentreerd in de sloten en oevers en zijn in een groot deel van het plangebied nog aanwezig (niet aangegeven in figuur 6). De meest waardevolle water- en oevervegetaties worden achter in de polders aangetroffen waar de bemestings- en beweidingsintensiteit het laagst is. Hier komen soorten voor van vochtige voedselarme milieus als echte koekoeksbloem, dotterbloem en kale jonker. Kenmerkende soorten van voedselarme sloten zijn onder meer waterviolier, stijve waterranonkel, krabbescheer en drijvend fonteinkruid.

De graslandvegetaties zijn in het agrarisch gebied nauwelijks waardevol aangezien de graslanden hier regelmatig worden gescheurd en heringezaaid zodat waardevolle vegetaties zich hier nauwelijks kunnen ontwikkelen.

Alleen in de reservaatgebieden en een aantal locaties in het agrarische gebied (zie figuur 6) zijn nog zeer waardevolle graslandvegetaties aanwezig die kenmerkend zijn voor natte tot vochtige voedselarme milieus met enige kwelinvloeden.

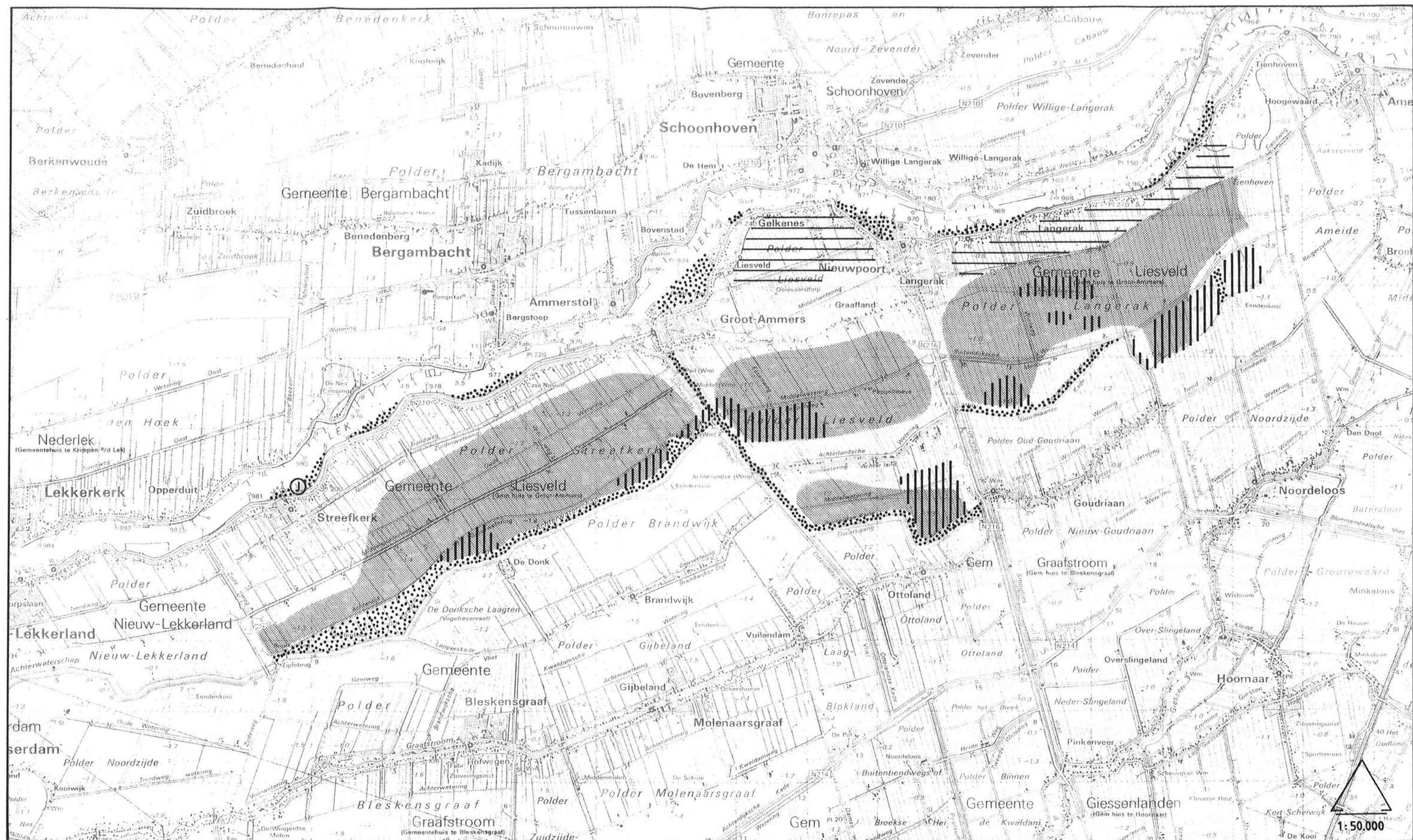
De kades, eendenkooien en enkele boezemwateren herbergen vaak ook nog de kenmerkende voedselarme milieutypen en bijbehorende soortenrijke vegetaties, deels door de status als natuurgebied en deels door de ligging aan het achtereind van de kavels waar de cultuurdruk over het algemeen relatief gering is. Via het waterlopenstelsel staan de meeste van deze elementen echter ook onder de vermessende invloed van de landbouw. Dit geldt in mindere mate voor de hoger gelegen boezems en kades.

Het buitendijkse gebied is eveneens vegetatiekundig waardevol en herbergt kenmerkende vegetaties van dynamische riviermilieus die periodiek overstromen. Op de drogere delen, waaronder enkele dijktrajecten, zijn plaatselijk nog karakteristieke stroomdalvegetaties aanwezig.

Fauna

Vogels

In vergelijking tot omliggende regio's is het plangebied van relatief grote betekenis voor weidevogels en voor doortrekkende en overwinterende ganzen, zwanen en eenden. Deze soorten komen veelal voor binnen een complex van natte tot vochtige voedselrijke graslanden. Behalve klimaat, geografische ligging en het graslandkarakter vormen ook de openheid en de rust belangrijke factoren. Voor de weidevogels is tevens de intensiteit van het agrarisch grondgebruik in het voorjaar van belang. Omdat dit grondgebruik de laatste decennia sterk is geïntensiveerd na uitvoering van de ruilverkaveling in de zeventiger jaren, zijn de weidevogelpopulaties aanzienlijk afgenomen, vooral als gevolg van vroeger maaien en beweiden in combinatie

- reservaatgebieden
- zeer waardevolle grasland-, oever- en watervegetaties (1976-1983)
- zeer waardevolle amfibie-biotopen
- hoge weidevogeldichtheden (1984-1990)
- bestaande jachthaven

bron: NMF zuid-holland, prov. zuid-holland, provinciale waterstaat zuid-holland

figuur 6
ECOLOGISCHE WAARDEN

met een verlaagde grondwaterstand. De hoogste weidevogeldichtheden komen nu nog voor in het midden van de polders (figuur 6) waar de gebruiksintensiteit relatief laag is. In toenemende mate houden agrariërs bij hun bedrijfsvoering ook rekening met de weidevogels waardoor de nog altijd toenemende gebruiksintensiteit de laatste jaren niet meer leidt tot een verdere achteruitgang van de populaties.

Desondanks zijn soorten als kemphaan en watersnip als broedvogel geheel uit het plangebied verdwenen en zijn zwarte stern, zomertaling, grutto en tureluur de afgelopen decennia sterk in aantal achteruitgegaan. Slechts Kievit, scholekster en slobeend weten zich te handhaven en zelfs in aantal toe te nemen.

De overwinterende en doortrekkende ganzen, zwanen en eenden zijn over het algemeen in aantal toegenomen. De open, voedselrijke graslanden zijn aantrekkelijk voor deze soorten, die in het winterhalfjaar weinig hinder hebben van de intensivering van het agrarisch grondgebruik. Kolgans, kleine zwaan en smient overwinteren in grote aantallen in het gebied. Verder is het gebied van belang voor doortrekkende kempahnen, watersnippen, wulpen en regenwulpen. De belangrijkste gebiedsdelen voor deze vogels komen ongeveer overeen met de goede weidevogelgebieden, zoals aangegeven in figuur 6.

De vele kleine beplantingen bij eendenkooien, kades en veenputten zijn van belang als leefgebied voor verschillende soorten zangvogels, roofvogels en uilen.

Zoogdieren

In het gebied komen verschillende soorten muizen en spitsmuizen voor. Deze vormen het voedsel voor drie soorten marterachtigen (wezel, hermelijn, bunzing) die hoofdzakelijk voorkomen in de nabijheid van opgaande beplanting (landscheidingen, eendenkooien, boerderijstroken). Ook egels en vier soorten vleermuizen hebben een voorkeur voor opgaande beplantingen en worden vooral aangetroffen in boerderijstroken. Veel beplantingselementen in de polder liggen met name voor vleermuizen te geïsoleerd om als leefgebied benut te worden.

Amfibieën

Aangetroffen soorten zijn kleine watersalamander, kamsalamander, gewone en rugstreeppad, heikikker, groene en bruine kikker. Deze soorten migreren jaarlijks tussen zomer- en winterbiotopen. In het plangebied gaat het daarbij vooral om migratie tussen buiten- en binnendijkse gebieden. Op plaatsen waar wegen moeten worden gepasseerd, met name de Lekdijk, vallen soms vele slachtoffers.

Landelijk gezien zijn vooral de populaties van heikikker en kamsalamander bijzonder. De binnendijkse leefgebieden zijn onbeschermd en verdienen daarom bescherming.

Waardering en kwetsbaarheden

Om te beoordelen welke gebiedsdelen op grond van hun ecologische betekenis in aanmerking komen voor bescherming worden de volgende criteria gehanteerd;

- kenmerkendheid: de mate waarin de in een gebied voorkomende flora en fauna karakteristiek is voor het veenweidegebied;
- zeldzaamheid: het betreft hier zowel de zeldzaamheid op regionale en nationale schaal als op internationale schaal;
- diversiteit: de soortenrijkdom per oppervlakte-eenheid;
- vervangbaarheid: de mate waarin bepaalde ecosystemen kunnen worden hersteld of elders worden vervangen;
- ligging in bovenlokale ecologische structuren: de mate waarin gebiedsdelen van belang zijn voor het ecologisch functioneren van omliggende gebieden (verbredingsfunctie).

Op grond van deze criteria kunnen de volgende gebiedsdelen worden geselecteerd die uit ecologisch oogpunt als waardevol kunnen worden aangemerkt:

- de gebiedsdelen met zeer waardevolle vegetaties
Deze gebiedsdelen herbergen soortenrijke vegetaties die karakteristiek zijn voor de oorspronkelijke bodem en de waterhuishouding van de Alblasserwaard en op lokale,

regionaal en nationale schaal zeldzaam zijn. Een aantal soorten is zelfs op internationale schaal zeer zeldzaam. De vervangbaarheid is gering gezien de zeer lange ontwikkelingstijd van de veenbodem en de vrij lange ontwikkelingstijd van de vegetaties. Deze gebieden zijn vooral kwetsbaar voor verdroging en vermessing bijvoorbeeld als gevolg van peilverlaging en intensivering van het agrarisch grondgebruik.

- de gebiedsdelen met een hoge dichtheid en grote soortenrijkdom aan weidevogels
Deze soorten zijn karakteristiek voor het veenweidegebied en zijn op alle schaalniveaus zeldzaam. Gezien de grote plaatstrouw van met name weidevogels zijn goede weidevogelgebieden moeilijk vervangbaar. Door de centrale ligging van het plangebied op de overgang van Alblasserwaard, Krimpenerwaard en Vijfheerenlanden en de centrale ligging van deze regio's in het Nederlandse veenweidegebied is het beschermen van deze gebieden ook van belang voor het functioneren van bovenlokale ecologische structuren. De weidevogels zijn vooral gevoelig voor verdroging (peilverlaging, onderbemaling) en verstoring (landbouw, verkeer, recreatie).
- de kades en hoofdwatgangen
Deze elementen zijn vooral van belang voor de ecologische infrastructuur op lokaal en regionaal niveau, aangezien ze de kavels en poldersloten onderling verbinden. Door de ligging op het achtereind van de percelen is de verstoring hier bovendien het geringst. Waar deze kades beplant zijn, zijn ze bovendien van betekenis voor bepaalde vogelsoorten (roofvogels, uilen) die in het veenweidegebied vrij zeldzaam zijn. Kwetsbaarheden betreffen verstoring, versnippering en vermessing.
- de zeer waardevolle amfibiebiotopen
Het betreft hier leefgebieden voor soorten die landelijk (zeer) zeldzaam zijn (heikikker en kamsalamander) en zich vanuit het plangebied kunnen verspreiden naar gelijksoortige gebieden elders. Kwetsbaarheden zijn vooral verdroging en verzuring en vermessing van watermilieus. Ook verstoring door verkeer speelt een negatieve rol.

Omtrent de meest waardevolle gebiedsdelen voor de andere faunagroepen (zoogdieren, vlin-ders etc.) bestaan onvoldoende gegevens die tegelijk gedetailleerd, gebiedsdekkend en recent zijn. Aangenomen mag echter worden dat in een veenweidegebied de gebiedsdelen met waardevolle vegetaties en/of hoge dichtheden aan weidevogels en waardevolle sloot- en oevervegetaties ook van betekenis zijn voor de overige faunagroepen. Deze stellen namelijk allen in grote lijnen dezelfde eisen aan hun leefgebied/groeiplaats; kwalitatief goed water, graslandgebruik, lage cultuurdruk, openheid en rust.

5.3. Ontwikkelingen en bedreigingen

De autonome ontwikkelingen ten aanzien van de natuurwaarden worden in hoge mate bepaald door de ontwikkelingen in de landbouw. Op dit gebied zijn er zowel positieve als negatieve trends waarneembaar.

Positief zijn de inspanningen van de agrarische sector om de milieubelasting terug te dringen, met name door het verminderen van de mineralenverliezen per bedrijf. Indien deze inspanningen succes hebben zal de waterkwaliteit belangrijk verbeteren hetgeen voor alle relevante ecologische processen in het gebied van grote betekenis is. Een andere gunstige ontwikkeling is de groeiende belangstelling voor natuurvriendelijk beheer binnen de rundveehouderijbedrijven. Daarbij wordt extra aandacht besteed aan nestbescherming en extensief beheer van slootkanten.

Negatieve ontwikkelingen zijn de aantasting van het graslandareaal door de uitbreiding van andere teelten (onder meer tuinbouw en sierteelt). Naast de afname van het graslandareaal zal ook de toename van het gebruik van bestrijdingsmiddelen die hiermee samenhangt tot water-

verontreiniging en verlies van ecologische waarden leiden. Eventuele peilverlaging of onderbemaling zal directe negatieve gevolgen hebben voor zowel de flora als de fauna in het gebied door verdroging en vermesting.

Ten slotte dient hier ook het dilemma tussen milieu- en natuurbeleid genoemd worden. Verbetering van de mineralenbalans vergt een beperkte oppervlakte maïs op het eigen bedrijf. De slecht ontwaterde bodems in het gebied zijn ongeschikt voor de huidige maïsrassen. Onderbemaling zal daardoor plaatselijk gewenst zijn hetgeen leidt tot de bovenbeschreven negatieve ecologische effecten. Bovendien zal maïsteelt direct leiden tot biotoopverlies voor kritische weidevogels en tot waterverontreiniging door onkruidbestrijdingsmiddelen. Daarnaast is er de bedreiging van de verplichte mestinjectie op veengronden. Een dergelijke verplichting is funest voor de weidevogels, indien bij het injecteren geen rekening gehouden wordt met de aanwezigheid van nesten.

5.4. Potenties, beleidsuitgangspunten

Versterking huidige waarden

In aansluiting op de aanwezige ecologische structuur kan gestreefd worden naar versterking van de meest waardevolle elementen daarin. Het betreft met name de vochtige tot natte graslandecotopen, zowel de voedselarme variant (soortenrijke vegetaties) als de voedselrijke variant (weidevogels, doortrekkers en overwintelaars). Verder zijn de voedselarme tot matig voedselrijke waterecotopen (vegetaties, amfibieën, zwarte sterns) en de opgaande beplantingen (vegetaties, zang- en roofvogels) van betekenis.

De abiotische eisen die deze waarden stellen zijn deels reeds aanwezig in grote delen van het gebied (ondiepe grondwaterstand) en moeten deels worden gerealiseerd (voedselarm tot matig voedselrijk karakter van bodem en water). Verder zijn er eisen ten aanzien van de aanwezigheid van verstoringbronnen.

Voor behoud en ontwikkeling van voedselarme milieutypen gelden specifieke abiotische eisen waaraan slechts enkele locaties in het plangebied voldoen, die bijzondere aandacht verdienen bij planvorming. Van belang is daarbij vooral de ligging in het hydrologisch systeem. Het gaat daarbij om de volgende gebieden met een goed beheersbare waterkwaliteit:

- bemalingseenheden die grotendeels zelfvoorzienend zijn door de aanvoer van kwel (constante aanvoer kwalitatief goed kwelwater en geringe kans op gebiedsvreemd water in droge zomers);
- de deelgebieden die in de "bovenloop" van de bemalingseenheden liggen (geen hydrologische beïnvloeding door andere functies "benedenstrooms").

In deelgebieden waar deze factoren gecombineerd voorkomen zijn in beginsel de beste abiotische voorwaarden aanwezig voor deze milieutypen.

Het ecologische beleid is vooral gericht op versterking van de voor het gebied kenmerkende ecotopen (water, oevers, graslanden en opgaande beplantingen) en vergroting van de samenhang tussen de verschillende elementen.

Daarbij ligt de nadruk op de bestaande ecologisch waardevolle gebiedsdelen.

Per ecotoop(groep) zijn de volgende beleidsuitgangspunten relevant:

Water en oevers

- behoud en versterking van het huidige netwerk door verbetering van de waterkwaliteit, natuurvriendelijke inrichting en beheer en het tegengaan van verstoring (onder andere door binnen een afstand van 1.00 m uit de slootkant de grasmat niet te scheuren);
- tegengaan van slootdempingen en verdere peilverlagingen;

Graslanden

- behoud van de meest waardevolle graslandgebieden;
- geen nieuwe hoofdwegen, bebouwing en opgaande beplanting binnen 200 meter van waardevolle graslandgebieden in verband met onder andere vermesting, verzuring en verstoring;
- tegengaan van verdere peilverlagingen;

Opgaande beplantingen

- behoud en versterking van het netwerk van beplantingen;
- verbeteren van de onderhoudstoestand;
- streven naar natuurvriendelijke inrichting en beheer van nieuwe beplantingselementen
- tegengaan van verstoring;

Verbindingszones

- inrichting en beheer van kades en hoofdwatertangen waar mogelijk als verbindingszones.

In het hoofdstuk "Beleidsafweging" zal deze gewenste ecologische structuur nader worden getoetst aan de abiotische structuur. Tevens zal de gewenste ecologische structuur nader worden afgewogen tegen andere functies, in het bijzonder de agrarische functie.

6.1. Inleiding

In dit hoofdstuk wordt het aspect landschap (huidige landschappelijke hoofdstructuur en autonome ontwikkelingen) geanalyseerd en beschreven aan de hand van kaartstudies, inventarisaties en veldbezoek. Deze beschrijving vormt de basis van de visievorming over de gewenste landschapsstructuur in Liesveld.

De beschrijving van het landschap vindt op verschillende abstractieniveaus plaats. Allereerst wordt ingegaan op de wijze en volgorde van inpolderen en ontginnen: ontginningsgeschiedenis. Deze verschaft inzicht in de samenhang tussen het abiotische basissysteem (bodemgesteldheid, waterkwaliteit en dergelijke) en de menselijke occupatie. De mate waarin de geschiedenis afleesbaar is in het huidige landschap is medebepalend voor de waardering van het landschap.

Het landschap wordt vervolgens beschreven aan de hand van de volgende stappen:

- landschapsstructuur;
- landschapstype(n);
- landschapsbeeld.

In paragraaf 6.4 wordt ingegaan op de gewenste landschappelijke structuur. In paragraaf 6.5 wordt de cultuurhistorische waardering van het plangebied beschreven. Paragraaf 6.6 geeft aandachtspunten voor het toekomstige beleid dienaangaande.

6.2. Ontginningsgeschiedenis

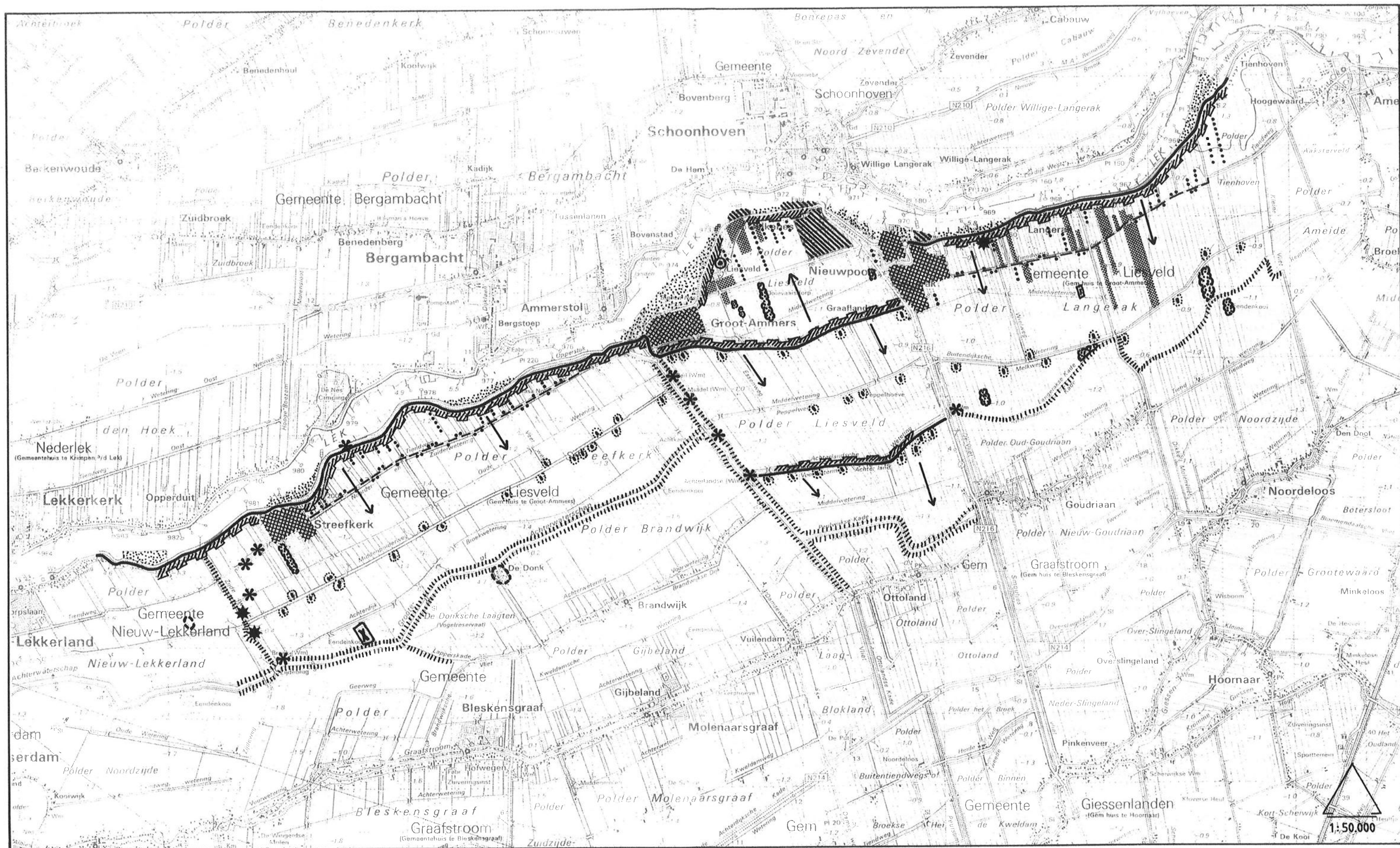
Het plangebied maakt deel uit van de Alblasserwaard die lange tijd slechts sporadisch en wisselend bevolkt is geweest (vnl. vissers en jagers). Pas rond 1000 was er sprake van permanente vestiging op hogergelegen randgebieden (oeverwallen), donken (bijvoorbeeld De Donk in polder Brandwijk) en kunstmatige verhogingen (woerden). De lagergelegen, natte middengebieden bleven lange tijd onbewoond, pas in de 13 eeuw ontstonden hier vestigingen. Het merendeel van de Alblasserwaard is niet verveend als gevolg van de ongeschiktheid van het veen (bosveen) als brandstof.

Vanuit de randen van de waard, vanaf de Lekdijk en Graaflandsche dijk, werd de ontginning van het land in 1277 ter hand genomen. Voor het in cultuur brengen van het veen was een verwijdering van de begroeiing en de aanleg van een afwateringssysteem een vereiste. Er werd hiertoe een stelsel van evenwijdige en rechte sloten gegraven, gebruikmakend van de natuurlijke hoogteverschillen in het terrein. Hoge stevige bodems als oeverwallen (langs de Lek) en kleiruggen (Graafstroom) vormden de ontginningsbasis, hierop werden ook de boerderijen gebouwd. De ontginning vond planmatig plaats onder leiding van de graven van Holland die het gebied in bezit hadden (strikte regels, bijvoorbeeld kavelbreedte 112 meter en -lengte 1.250 meter). Doorgaans is op een bepaalde afstand van de eerste ontginningsbasis een nieuwe basis gelegd, evenwijdig aan een waterloop, waardoor een noordzuidgerichte verkavelingsstructuur ontstond.

Het achterland werd door achter- en zijkaden omgeven. De boerderijen werden in de regel in de lengterichting gesitueerd op het begin van de kavel. De gronden dichtbij de woning waren in gebruik als akker, verder van de woning gelegen gronden waren in gebruik voor de veeteelt of als hooiland.

Een deel van de opbrengst van de gronden (1/10 deel of tijs) werd aan de landheer betaald en opgehaald langs de zogenaamde tiendwegen, -kaden of -weteringen.

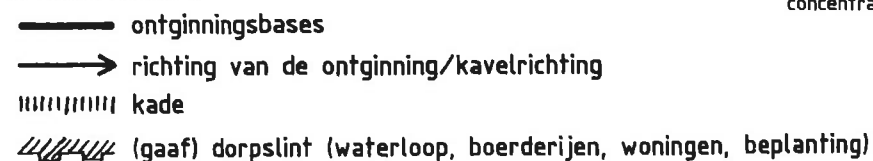
Als gevolg van de ontwatering van het veen is het maaiveld in de Alblasserwaard aanzienlijk gedaald en heeft het gebied te kampen gehad met overstromingen. De zijdedwinden (kaden) zijn hierbij dikwijls doorbroken en lieten wielen (binnendijks gelegen kolkgraten) achter (bijvoorbeeld langs de Zijdedweg). Aan de waterproblematiek werd het hoofd geboden door de watermolens die het overtollige water op boezemwateren uitsloegen.

landschapstypen

beeldelementen

bebouwingsconcentratie

kleine landschapselementen

figuur 7
LANDSCHAP

Bestond het grondgebruik aanvankelijk uit gemengde landbouw (vee, hennep, granen) door de bodemdaling is de veeteelt geleidelijk aan gaan domineren.

Bij de ruilverkavelingen die in 1984 werden afgerond, zijn in het achterland nieuwe wegen aangelegd en nieuwe boerderijen gebouwd. Bij de dijkverzwaring en bij de vervanging van de karakteristieke boerderijen en woningen door nieuwe bebouwing is het zicht op het achterliggende middengebied aanzienlijk afgenomen. De nieuwe bebouwing werd namelijk op grote afstand van de kruin van de dijk gesitueerd (als gevolg van de bepaling van de keur van het Hoogheemraadschap) en haaks op de kavels geplaatst.

6.3. Huidige situatie (zie figuur 7)

Landschapsstructuur

Het abiotische basissysteem en de daarop geënte eerste vormen van gebruik, zoals hierboven beschreven, werken door in de huidige landschapsstructuur.

Liesveld ligt in de Alblasserwaard in het rivierkleigebied. De Alblasserwaard maakt deel uit van een groter gebied van waarden (Zuid-Hollands waardengebied) en van het Groene Hart van de Randstad. De landschapsstructuur wordt in grote mate bepaald door de rivier de Lek, dijken en uiterwaarden, het veengebied en haar ontginningswijze. Liesveld is overwegend in gebruik als grasland en kenmerkt zich door een grote mate van openheid.

Landschapstypen

Op grond van gemeenschappelijk hoofdkenmerken van het landschap kan een landschap in landschapstypen onderverdeeld worden (zie ook figuur 7).

Een rivierenlandschap wordt gekenmerkt door het meer besloten karakter, de lineaire structuur van het water, de uiterwaarden en dijk en het voorkomen van dijkdorpen op de oeverwallen.

Een slagenlandschap bestaat uit de open komgebieden en kenmerkt zich door een grote mate van visuele openheid. Het is overwegend in gebruik als grasland en wordt doorsneden door een stelsel van sloten en weteringen, begrensd of doorsneden door bebouwingslinten.

Landschapsbeeld rivierenlandschap

Het rivierenlandschap in Liesveld kan op grond van het verschil in bebouwings-, verkavelings-, en beplantingspatroon in twee deelgebieden verdeeld worden:

Uiterwaarden

De rivier de Lek is een sterk gereguleerde rivier met enkele zeer smalle uiterwaarden (de Brui- ne Nes en het gebied ten oosten van Nieuwpoort) die niet allemaal bedijkt zijn. De uiterwaar- den zijn in gebruik als grasland of ten behoeve van de bedrijvigheid. Bij Gelkenes, Streefkerk en Langerak komen enkele rietvelden en grienden voor. Het beeld van het waterfront/de Lek is wisselend door verschillen in uiterwaarden qua breedte, beplanting en dijkprofielen. In het gebied speelt de dijkverzwaring een grote rol. Het dijkprofiel is bij de dijkverzwaring op het tracé Streefkerk/Groot-Ammers reeds ingrijpend gewijzigd (verhoogd van 5 tot 6.00 m +NAP). Het zicht op de uiterwaarden wordt op enkele plekken belemmerd door een tuimeldijk. Behal- ve insteekwegen zijn er geen wegen in de uiterwaarden. In de uiterwaarden is plaatselijk indus- triële bebouwing gesitueerd. De uiterwaarden zijn blokvormige verkaveld of niet verkaveld. De beplanting bestaat uit riet en grasland.

Oeverwallen

Het wegenpatroon op de oeverwallen bestaat uit de Lekdijk evenwijdig aan de oeverwal van de Lek en uit wegen loodrecht op de Lek. De bebouwing op de oeverwallen bestaat uit aan- eengegroeide dijkdorpen: Streefkerk, Groot-Ammers, Graafland, Liesveld, Gelkenes, Langerak. Het is een smal, langgerekt bebouwingslint. Door de plaatselijke dijkverbredingen en -verho- gingen zijn karakteristieke boerderijen en woningen verdwenen en soms hele bebouwingslinten gearmoveerd. Deze hebben plaatsgemaakt voor nieuwe vrijstaande woningen en lage bedrijfs- gebouwen die vaak niet bij de karakteristiek van het landschap passen en veelal ook niet even-

wijdig aan de kavelrichting staan. Door de nokken evenwijdig aan de dijk wordt het zicht op het achterliggende polderlandschap ontnomen. De inrichting van de dorpslinten is zeer wisselend. Vanuit de linten is plaatselijk het open slagenlandschap zichtbaar. De oeverwallen zijn in blokken verkaveld. De beplanting bestaat uit erfbeplanting, boomgaarden en rijen knotwilgen. De vestingstad Nieuwpoort is een opvallend element in het dorpslint langs de Lek.

Landschapsbeeld slagenlandschap

Loodrecht op de Lekdijk is het open komgebied ontgonnen in lange smalle, noordzuidgerichte slagen. De structuur bestaat uit opstreckende kavels gescheiden door sloten met loodrecht daarop weteringen en achterkades, en voorts met de zijkaden/zijwinden tussen de afzonderlijke polders. Deze laatste zijn voor een deel verloren gegaan bij de ruilverkaveling maar nog goed zichtbaar bij de Zijdeweg.

Het wegenpatroon is rechtlijnig: de wegen lopen loodrecht op of evenwijdig aan de Lekdijk. De Middenpolderweg, Peppelweg en Melkweg zijn te beschouwen als "typische" nieuwe ruilverkavelingswegen: het zijn rechte wegen die in oostwestrichting zijn ingepast in het open landschap. Het wisselende beeld van de dorpslinten langs de Lekdijk wordt vanuit het open poldergebied als een continu silhouet ervaren. In dit open middengebied komt, behalve op de donken en woerden van oudsher geen woonbebouwing voor. Opvallend zijn daarom de nieuwe boerderijen met een forse erfbeplanting aan weerszijden van de ruilverkavelingswegen. De boerderijen staan verspreid langs deze wegen, van een lintbebouwing is geen sprake.

Het beplantingspatroon in het gebied bestaat uit de erfbeplanting bij de lintbebouwing in Graafland, tevens zijn er verspreid in het gebied enkele kleine landschapselementen (knotwilgen, bosjes), en eendenkooien. Bij enkele ruilverkavelingsboerderijen is reeds erfbeplanting van enige omvang aangeplant.

Een opvallend stedelijk element is het pompstation bij Langerak. In het gebied zijn vele kerken en molens die dienen als oriëntatiepunten. Opvallend is verder de donk in de polder Brandwijk, net buiten het plangebied, die 6.00 m boven het maaiveld uitsteekt.

Landschapsbeeld overgangszone

Op de overgang van de polders van het slagenlandschap naar de bebouwingslinten op de oeverwallen/dijken liggen de zogenaamde "schermzones". Deze worden begrensd door enerzijds de bebouwingslinten en anderzijds de achterweteringen, met tiendwegen aangelegd aan het einde van de eerste ontginningen. Tot aan de achterweteringen staan rijen knotwilgen langs de kavelsloten, loodrecht op de bebouwingslinten. De dichtheid van de opgaande beplanting in de schermzones varieert: de polders Liesveld en Langerak zijn dichter begroeid dan de overige polders. Ook zijn hier fruitteeltbedrijven gevestigd.

Verwachte ontwikkelingen

De verstedelijking in het plangebied beperkt zich tot de nieuwbouw van woningen in de linten langs de Lek of langs de ruilverkavelingswegen en de provinciale weg (N216) die het plangebied in noordzuidrichting doorsnijdt. Een ontwikkeling die in steeds grotere mate de openheid van een polderlandschap en een schermzone aantast is bijvoorbeeld het ontstaan van glas-tuinbouw, bos en niet-agrarische functies in het buitengebied (transportbedrijven, maneges, en dergelijke). Fruitteeltbedrijven zijn vooral in het open polderland zeer storend. Ook ziet men in de schermzones en in het gebied tussen de Lekdijk bij Gelkenes en de Middelwetering (Wilgenweg, omgeving Ooievaarsdorp) de niet-agrarische functies toenemen. Er is sprake van visuele verdichting en het ontstaan van kleine privédomeintjes met allerlei bouwsels (bergingen, veestalletjes).

In het kader van de westelijke uitbreiding van het bedrijventerrein Gelkenes, binnen de contour aangegeven in het Streekplan, zal een aantal van deze niet-agrarische domeintjes moeten worden verplaatst.

6.4. Gewenste landschapsstructuur (zie ook tabel 6.1)

Behoud van de huidige visueel-ruimtelijke structuur van het landschap is noodzakelijk gezien de hoge kwaliteit uitgangspunt. Behoud en versterking van het visuele contrast tussen het besloten rivierenlandschap en het open slagenlandschap vormt hiervoor de basis.

De openheid kan behouden worden door handhaving van de rundveehouderij als overheersende grondgebruiksvorm. Nieuwe ruimtevormende elementen dienen ingepast te worden in bestaande lintstructuren. Verdichting en schaalvergroting binnen de linten dient zoveel mogelijk voorkomen te worden.

De Nota Planbeoordeling 1995 stelt dat niet-agrarische bebouwing in het buitengebied dient te worden geweerd.

Zichtlijnen spelen een belangrijke rol in het gebied en spelen een rol bij nieuwvestiging, nieuwbouw en aanplant. Het stellen van nadere eisen is wenselijk. Behoud en versterking van aanwezige landschappelijke elementen/structuren zoals waterlopen, kades en dijken verdient veel aandacht.

Deelgebieden

Uiterwaarden

Het behoud van de openheid van de uiterwaarden en het zicht op de uiterwaarden vanaf de rivierdijk is wenselijk. Zichtlijnen kunnen gehandhaafd of ontwikkeld worden door bebouwing in de uiterwaarden tegen te gaan en de dichtheid en grootte van opgaande beplantingselementen te beperken.

Rietvelden en grienden dienen, vanwege hun nauwe verbondenheid aan de rivier, te worden gehandhaafd.

Oeverwallen/dijken

De zichtlijnen tussen de bebouwingslinten door naar het achterliggende polderlandschap en naar de rivier zijn zeer waardevol en dienen te worden gehandhaafd. De beleving van de weidsheid van het open slagenlandschap en van het rivierenlandschap vindt immers in belangrijke mate plaats vanaf de dijken en dorpslinten. Zichtlijnen kunnen gehandhaafd blijven door:

- nieuwbouw met de lengterichting haaks op kavel en op de kop van de kavel, te situeren;
- eventuele uitbreidingen achter de bestaande bebouwing te situeren, in het verlengde van de kavel;
- tegengaan van bebouwing of opgaande beplantingscomplexen in de uiterwaarden.

Het behoud van de gave dorpsilhouetten – met onder andere van de vestingstad Nieuwpoort – is wenselijk (zie ook paragraaf 6.5). Bij nieuwbouw en verandering van functie dient hiermee rekening gehouden te worden door beperkingen op te leggen aan de situering, hoogte en afmetingen van de nieuwe bebouwings- en/of beplantingselementen.

In Langerak dient gestreefd te worden naar een rivierwaartse verzwaring van de dijk en behoud van de bestaande lintbebouwing.

Polders

De grote mate van openheid in Liesveld is een kwaliteit die behouden dient te blijven door rundveehouderij als hoofdfunctie te handhaven. Tevens dienen nieuwe elementen ingepast te worden in de landschappelijke structuur. Belangrijke structuurdragers zijn hierbij de dorpslinten en de historisch geografische elementen als ontginningssassen, dijken en kades, weteringen en dergelijke (zie figuur 7) in een overwegend open graslandgebied. Vestiging van (nieuwe agrarische) bedrijven kan in de bebouwingslinten en langs de oostwestlopende ruilverkavelingswegen plaatsvinden. Ook de vestiging van boomgaarden dient zorgvuldig te worden bekeken en niet te diep in de polder gesitueerd te worden. In principe dienen zij binnen de schermzones te worden gesitueerd.

Waardevolle beplantingselementen als eendenkooien, wielen, knotbomen, kades dienen behouden te blijven en bestaande karakteristieke elementen als donken en ruilverkavelingsboerderijen dienen behouden en versterkt te worden. De laatste bijvoorbeeld door deze te voorzien van erfbeplantingen. Karakteristieke (historische) elementen en de silhouetten van de aangren-

zende dorpslinten dienen zichtbaar te blijven. De molens en het dorpsilhouet van Nieuwpoort zijn wat dit betreft noemenswaardig. Een zone rondom deze elementen vrijwaren van bebouwing of beplanting is daarom gewenst.

Schermpjes

De schermzones zijn de zones die het meest aan verandering onderhevig zijn, aangezien nieuwe bebouwing voornamelijk hier plaatsvindt. Deze zones vormen daarom belangrijke aandachtspunten voor de planvorming. Tevens zijn deze zones bepalend voor de beeldvorming van de dorpsilhouetten vanuit de open polders. Nieuwe dorpsuitbreidingen en bedrijventerreinen in de schermzones doorbreken het gave dorpsilhouet en dienen daarom zeer zorgvuldig ingepast te worden.

De uitbreiding van het bedrijventerrein Gelkenes in westelijke richting (conform Streekplan) zal moeten worden ingepast met inachtneming van een landschappelijke overgangszone van voldoende formaat.

De karakteristiek van de schermzone wordt in grote mate bepaald door het voorkomen van knotwilgen. Het herstel en behoud van knotwilgenbeplanting verdient te worden gestimuleerd. Een beleidsmatiger benadering hiervan kan geschieden in het kader van een landschapsbeleidsplan. Het opstellen van een landschapsbeleidsplan wordt voor 50% gesubsidieerd.

6.5. Cultuurhistorie

Inleiding

De cultuurhistorische waardering van het plangebied vindt plaats aan de hand van de volgende indeling:

- archeologische waarden;
- historisch geografische waarden;
- cultuurhistorisch waardevolle gebouwen.

Voor de archeologische waarden en historisch geografische waarden wordt gebruikgemaakt van de volgende gegevens: inventarisatie van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (Archeologische Monumentenkaart Zuid-Holland), oude en recente topografische kaarten aangevuld met veldwaarnemingen en de rapportage "Nederlandse monumenten van geschiedenis en kunst" van de Provincie Zuid-Holland. Voor de cultuurhistorisch waardevolle gebouwen wordt gebruikgemaakt van de rijksmonumentenlijst en van het Monumenten Inventarisatie Programma (MIP).

Archeologie (zie bijlage 1)

Ter plaatse van archeologische monumenten en bodemvondsten (zogenaamde terreinen met zeer hoge en hoge archeologische waarden) geldt een aanlegvergunningstelsel voor het uitvoeren van werken en werkzaamheden. Deze gebieden zijn op de bestemmingsplankaart aangegeven.

Historisch-geografische waarden

Waterhuishouding en bodemstructuur hebben in belangrijke mate de inrichting van het gebied bepaald. In het plangebied kan de ontginningsgeschiedenis nog duidelijk aan het patroon van wegen, waterlopen, kades, dijken en bebouwing worden afgelezen. De ontginningbasis en de indeling van de poldereenheden zijn nog altijd herkenbaar. Door de gaafheid van de uit de late middeleeuwen stammend historisch geografische kenmerken vertegenwoordigen deze een belangrijke informatiewaarde.

Het plangebied maakte tussen 1629 en 1816 deel uit van de Hollandse Waterlinie, waarbij de kern Nieuwpoort ook een functie vervulde (te Nieuwpoort bevindt zich een inlaatpunt voor het inundatiewater).

Beschermde stadsgezichten

Het vestingstadje Nieuwpoort is in 1972 aangewezen als beschermd stadsgezicht als bedoeld in de Monumentenwet. In 1973 is door de gemeente in overleg besloten de vesting Nieuw-

poort volledig te herstellen naar de situatie van eind 17e-eeuw. Hieraan wordt sindsdien gewerkt. De westgrens van de te reconstrueren gracht vormt tevens de plangrens. Hoewel het stadje buiten het plangebied valt is toch met name bescherming van het silhouet en het zicht op de wallen van belang voor het buitengebied. Dit geldt vooral voor de landschappelijke inrichting.

Cultuurhistorisch waardevolle gebouwen (zie bijlage 2)

Het landelijke gebied ontleent aan de veelvuldig aanwezige bouwwerken en objecten een belangrijke waarde, waarbij met name de onderlinge relatie tussen de verschillende gebouwen en bouwwerken van belang is in samenhang met het karakteristieke slagenlandschap.

Binnen de cultuurhistorisch waardevolle bebouwingslinten zijn enkele rijksmonumenten aanwezig die vanwege ouderdom en streekeigen karakter bijzonder waardevol zijn. In het kader van het Monumenten Inventarisatie Programma (MIP) zijn alle panden en of complexen met monumentale, beeldbepalende, beeldondersteunende betekenis uit de periode 1800-1940 geïnventariseerd en gecategoriseerd (naar adres, bouwtype, en dergelijke). Gemeentelijke monumenten komen niet voor in het plangebied. Dit houdt wel in dat een aantal waardevolle panden van vóór 1800, maar geen monument zijnde, niet geregistreerd is. Zij zouden met de MIP-panden als cultuurhistorisch waardevol kunnen worden aangemerkt. In bijlage 2 is een lijst opgenomen rijksmonumenten en MIP-panden.

In de Nota Planbeoordeling 1995 wordt gesteld dat rekening moet worden gehouden met de aanwijzing van een pand door het MIP. In het bijzonder kan gedacht worden aan het behoud van de hoofdvorm, de situering en de landschappelijke inpassing.

Bij de aanwijzing van bepaalde delen van de bebouwingslinten als cultuurhistorisch waardevol kunnen vragen gesteld worden. Zo is er van de bebouwing en de oorspronkelijke landschappelijke context niets meer over in het gedeelte tussen Groot-Ammers en Bergstoep. De bebouwing is geamoveerd, ver achterwaarts geplaatst en ontsloten door een parallelweg. Daarentegen is de dijk in Langerak niet als cultuurhistorisch waardevol bebouwingslint aangewezen in het streekplan, terwijl in het kader van de reconstructie, het behoud van dit karakteristieke lint een van de uitgangspunten is.

Waardering en kwetsbaarheden

De archeologische waarden worden bedreigd door grondwerkzaamheden die samengaan met de aanleg van bijvoorbeeld wegen, bebouwing, leidingen en watergangen. Ook ingrijpende agrarische werkzaamheden zoals peilverlaging kunnen het bodemarchief onherstelbaar beschadigen. Hierdoor zal de in de bodem opgeslagen informatie verloren gaan.

Aantasting van de historisch-geografische patronen ligt niet voor de hand aangezien deze patronen (wegen, waterlopen, dijken) nog altijd een functie hebben. De meest reële bedreiging vormt het dempen van sloten en het slechten van kades ter vergroting van agrarische percelen. Daarnaast vormt aantasting van de herkenbaarheid van de patronen een bedreiging. In dit verband kan gedacht worden aan nieuwe wegen en omvangrijke beplantingen die niet passen binnen de bestaande patronen.

De waardevolle gebouwde elementen kunnen worden aangetast door onzorgvuldige uitbreiding en restauratie, verwijdering of aantasting van omliggende (bijbehorende) beplantingen. Een voorbeeld van zo'n aantasting is de reconstructie van de dijk, westelijk van Groot-Ammers. Een andere mogelijke bedreiging vormt het oprichten van sterk contrasterende elementen in de directe nabijheid van historische bebouwing.

6.6. Beleid

Van cultuurhistorisch waardevolle gebouwen, geen monumenten zijnde, dient de waarde, bepaald door de hoofdvorm, de geleding, de nokrichting en de situering, behouden te blijven, ook indien sprake is van gehele of gedeeltelijke vernieuwing.

Binnen de in het streekplan aangegeven "bebouwingsstroken met grote cultuurhistorische en landschappelijke waarde" dient bijzondere aandacht te worden besteed aan de samenhang

van bebouwing, situering en inpassing in het landschap, alsmede de geleding van de gebouwen en de richting van de nokken. Vooral dit laatste teneinde het zicht vanaf de dijken op de polder maximaal te doen zijn.

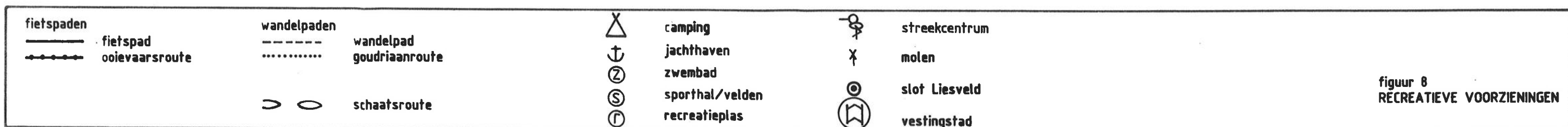
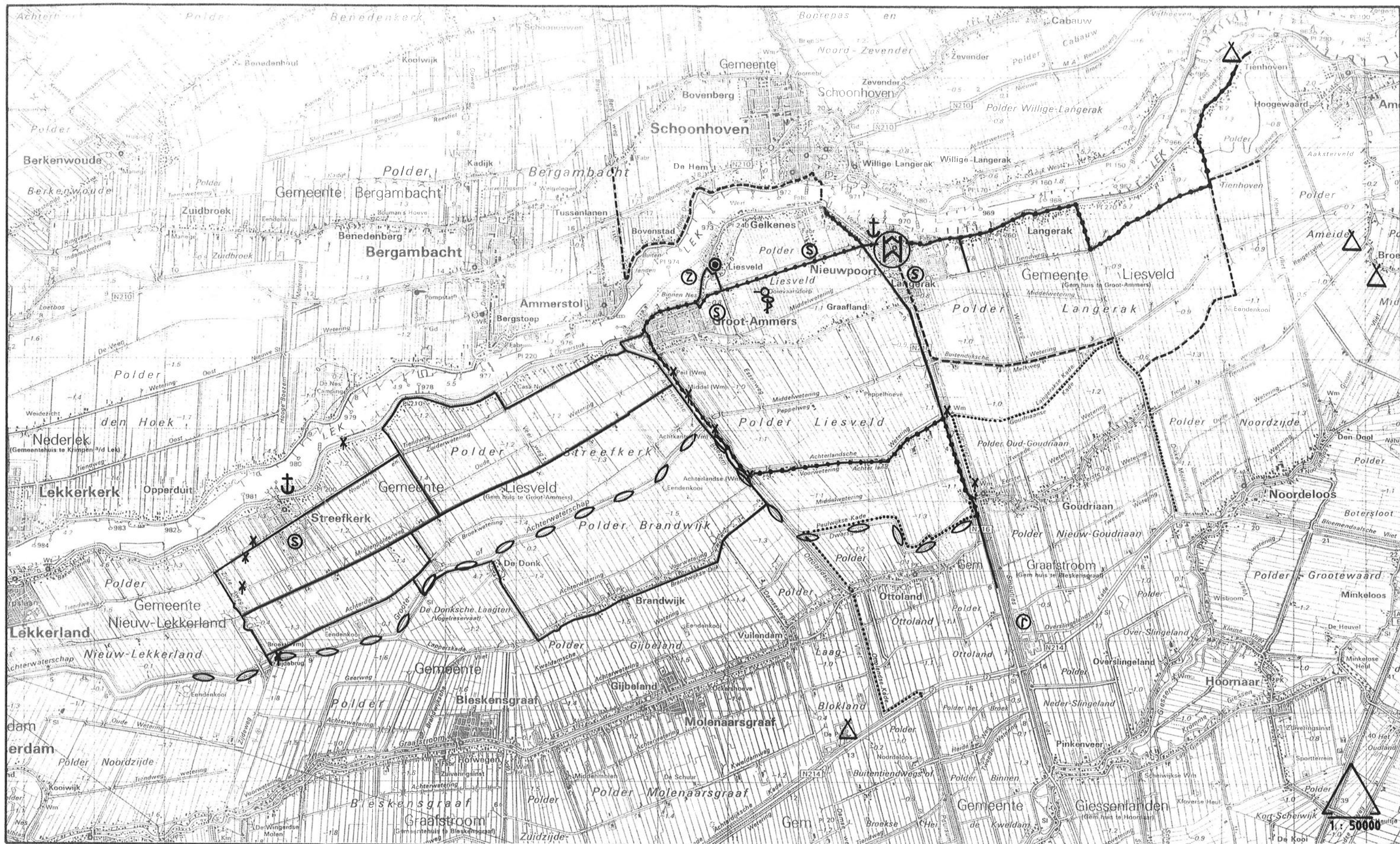
Ten aanzien van voornoemde punten dienen nadere eisen gesteld te kunnen worden.

Tot het behoud van de cultuurhistorische waarde van bijvoorbeeld oude boerderijen kan worden bijgedragen door bijvoorbeeld het oorspronkelijke hoofdgebouw te splitsen in twee woningen. Veranderingen als paardenbakken, zwembaden en dergelijke kunnen onder bepaalde voorwaarden worden toegestaan, mits landschappelijk goed ingepast.

Tabel 6.1 Liesveld: landschappelijke kenmerken en gewenste beleidslijnen

deelgebied	beeldelement	kenmerken	gewenste beleidslijnen
uiterwaarden	graslanden, rietlanden, grienden	- openheid - zicht op de rivier	- instandhouden - handhaven en/of ontwikkelen van zichtlijnen - tegengaan bebouwing en beperken van dichtheid en grootte van opgaande beplantingselementen
	bedrijvigheid	- beperkt zicht op de rivier	- stimuleren ontwikkeling zichtlijnen en landschappelijke inpassing bedrijventerreinen
polders	graslanden	- openheid - aaneengesloten areaal - uniform grondgebruik	- instandhouden - bufferzones tot langs de kades - veehouderij als belangrijkste functie
	watgangen	- karakteristieke richting, breedte en ritme	- instandhouden - niet scheuren van oevers
	kades	- ruimtelijke markering, vooral indien beplant - cultuurhistorische betekenis	- instandhouden, accentueren met beplanting
	donken	- kenmerkende hooggelegen elementen	- instandhouden, accentueren met beplanting - behoud omliggende openheid
	eendenkooien	- herkenbare massaelementen met cultuurhistorische betekenis	- instandhouden - behoud omliggende openheid

	boerderijstroken	- losse elementen - sommige met forse erfbeplanting	- nieuwe boerderijen uitsluitend langs oostwestlopende wegen - stimuleren erfbeplanting en behoud bestaande erfbeplanting
schermzones	knotwilgen langs watergangen	- richtinggevend, overgang tussen open polderlandschap en besloten dorpslinten, - cultuurhistorische betekenis	- herstellen, instandhouden en zo mogelijk aanvullen tot continu beeld - uitsluitend bestaande boerderijen of nieuwbouw achterwaarts, in het verlengde van de kavelrichting uitbreiden - noodzaak landschappelijke overgangszone bedrijventerrein Gelkenes
dorpslinten	waardevolle gebouwen (kerken, molens e.d.)	- oriëntatiepunten - cultuurhistorische betekenis	- instandhouden waardevolle bebouwing - zichtbaarheid bebouwing instandhouden
oeverwallen	dorpsbebouwing	- sterk besloten karakter - afwisseling in beelden - gave silhouetten - doorzichten naar schermzones en polders	- tegengaan verdichting in dorpslint - uitsluitend bestaande boerderijen of nieuwbouw achterwaarts, evenwijdig aan de kavelrichting uitbreiden - regels stellen aan hoogte bebouwing (met name silo's en windturbines)
	beplanting	- erfbeplanting en boomgaard	- stimuleren aanleg en onderhoud

figuur 8
RECREATIEVE VOORZIENINGEN

7.1. Inleiding

In deze paragraaf worden de toeristisch recreatieve functies in het plangebied beschreven en wordt aangegeven welke ontwikkelingen mogelijk en gewenst zijn. Waar dat relevant is wordt ook ingegaan op de recreatieve voorzieningen in de omgeving van het plangebied. In figuur 8 wordt de ligging van de voorzieningen en routes in de huidige situatie aangegeven.

In de tekst worden respectievelijk de volgende vormen van recreatie beschreven: routegebonden vormen van recreatie, dagrecreatieve voorzieningen en verblijfsrecreatie. Na een schets van de ontwikkelingen en knelpunten in de recreatieve sector wordt een beeld geschetst van de gewenste recreatieve structuur.

7.2. Routegebonden recreatievormen

Algemeen

Het plangebied vormt een recreatief uitloopgebied voor de omliggende agglomeraties van de zuidflank van de Randstad. Belangrijke recreatieve kwaliteiten van het gebied worden bepaald door de belevingswaarde van het open veenweidelandschap als geheel, de aanwezige natuurwaarden en de cultuurhistorisch waardevolle elementen als molens, kerken en monumentale boerderijen. Een trekpleister is het Ooievaarsdorp Het Liesveld bij Groot-Amers, waar de ooievaarsstand wordt bevorderd.

De aanwezigheid van cultuurhistorisch waardevolle kernen als Nieuwpoort (beschermde dorpsgezicht) vergroot de recreatieve aantrekkingskracht van het plangebied.

Wandelen en fietsen

De recreatieve belevingswaarde van het polderlandschap is niet zozeer afhankelijk van specifiek recreatieve elementen als wel van een geschikte infrastructuur die deze beleving mogelijk maakt: fiets-, wandel en schaatsroutes, kleine steunpunten voor dagrecreatie, bescheiden kampeervoorzieningen voor passanten en dergelijke.

Het plangebied wordt doorsneden door tal van fiets- en wandelpaden.

Deze maken gebruik van dijken en waterlopen (onder andere Lekdijk, Tiendwetering en achterlandse wetering). Aan de zuidzijde van het plangebied loopt een gemarkeerde wandelroute: de Goudriaanroute (23 km) uitgaande provincie Zuid-Holland, wandelen in de Alblasserwaard; de Zouweroute (22 km) uitgaande provincie Zuid-Holland. Gemarkeerde fietsroutes zijn: "fietsen in de Alblasserwaard (40 km)", "de ooievaarsroute (38 km)". Tevens loopt er een fietsroute vanaf de Lekdijk via de Zijdegeweg naar de Achterdijk. Via deze route zijn de Brandwijkse Donk en de Graafstroomse dorpen te bezichtigen. Door de ligging van de fiets- en wandelpaden kunnen de grote landschappelijke afwisseling en de vele cultuurhistorische elementen in de regio ervaren worden.

Oeverrecreatie en kleine watersport

Water- en oeverrecreatie vindt verspreid plaats in het plangebied. Gekoppeld aan de recreatieve fiets- en wandelroutes bevinden zich verder nog enkele visplekken (onder andere visstekken langs het Achterwaterschap, de Donkse Brug en de Zijdebrug, op de kruising van de Lage Boezem en de Amersche Boezem) en picknickplaatsen. De Dwarsgang bevat wel vis maar is moeilijk te bereiken. De vele watergangen zijn grotendeels geschikt voor roeien, kanoën en vissen. In het voorjaar van 1995 wordt een kanoroute gepresenteerd en komen kano's beschikbaar voor de verhuur.

Schaatsen

De Groote- of Achterwaterschap, de Amersche Boezem, de Dwarsgang en De Vliet bieden ideale mogelijkheden voor het schaatsen over lange afstanden. Tochten als de Molentocht (via Kinderdijk) trekken duizenden schaatser.

7.3. Recreatieve voorzieningen

Dagrecreatieve voorzieningen

In het plangebied zijn enkele dagrecreatieve mogelijkheden:

- zwembad (ten noorden van Liesveld);
- Ooievaarsdorp (bij Groot-Amers);
- jachthaven (ten noorden van Streefkerk);
- manege (hoek Graafland-Haarsteeg).

Buiten het plangebied zijn enkele campings aanwezig: op de Koekoekswaard in Tienhoven langs de Lek, in de polder Kersbergse en Achthovensche Uiterwaarden bij Ameide en De Put in Ottoland. In Nieuwpoort wordt gedacht aan het ontwikkelen van een jachthaven en van recreatieve voorzieningen op het Hoofd. Hiervoor zijn bij de provincie subsidieaanvragen ingediend in het kader van het zogenoemde Blauwe Netwerk.

In Nieuwpoort kruisen drie lange afstandswandelingen (L.A.W.) elkaar – het graaf Floris V-pad, het Zevenwoudenpad en het Flevopad – daarmee rechtdoende aan de Alblasserwaard als schitterend wandelgebied.

Verblijfsrecreatieve voorzieningen

Voorzieningen ten behoeve van verblijfsrecreatie zijn niet aanwezig en worden ook niet ontwikkeld. Ook kamperen bij de boer vindt momenteel niet plaats.

7.4. Ontwikkelingen en knelpunten

Toename recreatieve vraag

Naar verwachting zal de vraag naar extensieve, natuurgerichte recreatiemogelijkheden toenemen. Daarnaast zal er waarschijnlijk meer behoefte ontstaan aan een groter aantal kortere vakanties, veelal in eigen land. Beide ontwikkelingen maken dat in Liesveld, als gebied met grote natuur- en landschapswaarden en in de nabijheid van de Randstad, de recreatieve druk zal toenemen.

Het ooievaarsdorp verliest de huidige functie als kweekstation voor en informatiecentrum over ooievaars. In de toekomst zal het ooievaarsdorp een streekcentrum voor de Alblasserwaard/Vijfheerenlanden worden. Ook de realisering van de noordelijke wallen en grachten en de recreatieve voorzieningen op het Hoofd in Nieuwpoort passen in deze tendens.

Verruiming recreatief aanbod

Als gevolg van de ontwikkelingen in de agrarische sector is te verwachten dat er door agrariërs in toenemende mate naar neveninkomsten gezocht zal worden. Een mogelijkheid hiertoe is een uitbreiding van het kleinschalig kamperen. Kleinschalig kamperen is een kampeervorm die inspeelt op de wens van recreanten om te genieten van rust en ruimte. Voorzieningen zijn voor deze groep van minder betekenis. In de Wet op de openluchtrecreatie is het ook voor niet-agrariërs mogelijk om een kleinschalig kampeerterrein te beginnen. Tevens is de binding met het erf en het zomerseizoen (15 maart tot 31 oktober) losgelaten zodat overal en het gehele jaar in het landelijk gebied gekampeerd kan worden. Wanneer deze ontwikkelingen in het landelijk gebied niet gereguleerd plaatsvinden, kan dit aanleiding geven tot de volgende knelpunten:

- verdichting en in zekere mate ook verstedelijking van het landschap;
- verstoring van kwetsbare natuurwaarden door de toename van de recreatieve druk (geluidshinder, verkeersbewegingen);
- toename van de recreatieve druk op de plattelandswegen en daarmee hinder bij de bedrijfsvoering van de agrariërs;
- afname van de recreatieve aantrekkelijkheid van het landelijk gebied.

In het gemeentelijk Werkdocument Ruimtelijke Ordening wordt gesproken over "een zodanig recreatief medegebruik dat de agrarische hoofdfunctie niet verloren gaat (derhalve 10 kampeermiddelen per bedrijf per nacht)".

De locatie rondom het zwembad zou, als enige locatie direct aan de Lek, omgevormd kunnen worden tot een aantrekkelijke (bescheiden) dagrecreatieve bestemming, met visplaatsen, picknickplaatsen, een (kleine) horecavoorziening en een kleine toeristische camping (passanten-camping, terrein voor campers).

Langs de Lek is een grote behoefte aan ligplaatsen voor de recreatievaart. Overwogen wordt de bestaande jachthaven bij Streefkerk uit te breiden tot een capaciteit van maximaal 225 ligplaatsen en naast de noodzakelijke beheersgebouwen tevens in een drijvend restaurant te voorzien. Omdat de uitbreiding buitendijks plaatsvindt, zal de inrichting en in het bijzonder de situering van gebouwen, de instemming nodig hebben van Rijkswaterstaat. Tevens zal op grond van het provinciale beleid ten aanzien van het verlies van waarden van natuur en landschap compensatie gevonden moeten worden elders buiten de dijken.

7.5. Gewenste recreatieve structuur

Het plangebied heeft grote recreatieve potenties gezien de landschappelijke en ecologische kwaliteiten, de aanwezige natuurwaarden en de aanwezigheid van recreatieve langzaamverkeersroutes en de nabijheid van stedelijke gebieden. Het is wenselijk dat de kwaliteiten van het plangebied behouden en indien mogelijk versterkt worden. Voorkomen moet worden dat de landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten en kwetsbaarheden binnen het plangebied aangetast worden door de recreatieve activiteiten.

Op onderdelen is een versterking van de recreatieve structuur gewenst door de ontwikkeling van een samenhangend groen netwerk en het ontwikkelen van zogenoemde knooppunten met voorzieningen (verhuur, logies, horeca en dergelijke) in dit netwerk. Tevens is het bekend maken via gidsen, bewegwijzering en dergelijke noodzakelijk.

Voorts wordt de verhuur van kano's bevorderd en is een route uitgezet.

Er is behoefte aan mogelijkheden voor dagrecreatief verblijf en toeristisch kamperen, alsmede aan uitbreiding van de bestaande jachthaven in Streefkerk.

De hierboven geschetste, vanuit recreatief opzicht wenselijke situatie conflicteert op een aantal punten met de wensen vanuit andere sectoren. In het hoofdstuk "Beleidsafweging" (zullen deze conflictsituaties onderling worden overwogen.

8.1. Het wonen

In het plangebied buiten de bebouwde kom bevinden zich vrij veel niet-agrarische woningen. De burgerwoningen zijn praktisch allen vrijstaand gebouwd met hier en daar twee woningen onder één kap. Onder deze woningen treft men veel kleine voormalige landarbeiderswoningen, voormalige boerderijen en voormalige bedrijfswoningen aan. Deze worden afgewisseld door enkele villa's en bungalows op plaatsen waar de aanwezige bouw mogelijkheden voor nieuwbouw ooit ten volle zijn benut.

De toename van niet-agrarische bebouwing zoals die in de loop der tijd heeft plaatsgevonden is niet alleen merkbaar in het uiterlijk van de gebouwen, maar ook in de wijze van inrichting van de naaste woonomgeving: functie en inrichting van tuin en erf, wijze van beplanting, relatie woning-weg etc. Tegelijkertijd geven deze uiterlijkheden uitdrukking aan de processen van suburbanisatie, van structuurverandering en van schaalvergroting in de landbouw. Toevoeging van elementen, aanbouwen en erfbebouwingen die vreemd zijn aan de streekeigen cultuur komt daarbij nogal eens voor. Soms zijn deze elementen goed ingepast in de architectuur, de bestaande omgeving en het landschap, soms zijn zij opdringerig, van minder goede smaak en/of niet goed ingepast in het landschap.

Een en ander betekent dat uit een oogpunt van welstand niet alleen aandacht dient te worden besteed aan de architectuur op zich maar ook aan de inpasbaarheid in de omgeving, mede bepaald door situering, vorm, materiaalgebruik en kleur.

Daarbij dient bedacht te worden dat in het open buitengebied de woning zich met het woonhuis en de bijbehorende aanbouwen en bijgebouwen vaak als één geheel presenteert, maar dat dit niet altijd in eenheid in architectuur tot uitdrukking komt.

In tegenstelling tot de planmatig ontworpen wooncomplexen in de kern, zal er in het buitengebied ook sprake zijn van een grotere variatie in verschijningsvorm, situering en omvang van hoofd- en bijgebouwen. Van de streekeigen situering van woningen en voormalige boerderijgebouwen is menig maal afgeweken. Met uitzondering van de geheel eigen situering van enkele monumentale of cultuurhistorisch waardevolle panden is dan ook niet zozeer de exacte huidige plaats van de woning van belang (min of meer toevallig), als wel het feit dat er een woning aanwezig is.

Daarnaast geeft de provinciale "Nota Planbeoordeling herziening 1998" vrij exact aan hoe niet-agrarische woningen dienen te worden geregeld (geen nieuwe woningen, inhoud woning ten hoogste 500 m³, erfbebouwing 50 m² of na vrijstelling 75 m²/150 m²).

Tegen de achtergrond van de grote verscheidenheid in omvang en situering heeft het ook weinig zin de woning exact te omkaderen binnen zijn huidige soms krappe contour, en daarbij tevens te bepalen dat de inhoud van de woning niet groter dan bijvoorbeeld 500 m³ mag bedragen. Zeker bij kleinere woningen is dit laatste vaak in strijd met wat de kaart aan mogelijkheden biedt.

Wel is het van belang dat nadere eisen gesteld kunnen worden met betrekking tot de specifieke ligging, afmetingen, geleding, inpassing, ligging van de nok etc. in de totaliteit van de karakteristiek van een bebouwingslint of -strook waar de bebouwing deel van zal uitmaken.

Het is dan ook de te exacte begrenzing tussen hoofdgebouw en bijgebouwen die aanleiding is tot het grote aantal art. 19 gevallen waarmee het gemeentebestuur wordt geconfronteerd. Een flexibeler regeling is gewenst.

8.2. Verkeer

Algemeen beleid

Het verkeersbeleid van het rijk wordt geformuleerd in het SVV-II deel d. Het belangrijkste onderdeel dat van toepassing kan zijn in dit plangebied is het verkeersveiligheidsbeleid zoals dat geformuleerd wordt in luik 1 spoor 4, waar een reductie van het aantal slachtoffers wordt voorgestaan. Dit heeft uitwerking gekregen in het begrip duurzaam veilig. De provincie Zuid-Holland heeft dat beleid overgenomen en uitgewerkt in de nota planbeoordeling. Voor landelijke

gebieden heeft dit als consequentie dat aansluitingen en kruisingen zo verkeersveilig mogelijk uitgevoerd dienen te worden, waarbij de snelheid van de conflicterende richtingen zo laag mogelijk gemaakt moet worden. Dit kan het best worden bewerkstelligd door de toepassing van rotondes. In het nog op te stellen gemeentelijk Verkeersplan zal aan dit aspect aandacht worden besteed. De ingrepen, in het buitengebied vooral van verkeerstechnische aard, kunnen binnen de bestemming Verkeer worden uitgevoerd. Daarnaast moeten nieuwe aansluitingen op provinciale wegen zoveel mogelijk vermeden worden.

Ontsluitingsstructuur voor autoverkeer

Door het landelijk gebied van de gemeente Liesveld lopen met name landelijke ontsluitingswegen en plattelandswegen. In het algemeen hebben de wegen een breedte van 5.00 à 6.00 m. De meest van belang zijnde regionale weg is de provinciale weg N216, die een verbinding vormt tussen het Schoonhovense veer en het knooppunt A15/A27.

Langs de gehele Lek-oever loopt een weg over de dijk, welke dient voor de ontsluiting van de verschillende dorpskernen en de bedrijven langs de dijk. Deze weg bevat ook doorgaand verkeer ten opzichte van de verschillende kernen van de gemeente Liesveld.

Naast deze belangrijke wegen bevat het landelijk gebied ook een aantal landbouwwegen (ruilverkavelingswegen) die de ontsluiting vormen voor de aanliggende percelen. Ook de Tiendwegen vervullen over grote lengten de functie van landbouwweg. In het zomerseizoen is op deze wegen sprake van een iets grotere drukte door toeristisch verkeer.

Ontsluiting nieuwbouwlocatie en bedrijventerrein

De nieuwbouwlocatie ten oosten van Groot-Ammers zal onder andere worden ontsloten via het Graafland, de Essenweg en de Peppelweg. Het Graafland staat in directe verbinding met de provinciale weg N216.

Het bedrijventerrein Gelkenes zal westelijk van de Ambachtsweg worden uitgebreid. Het bedrijventerrein wordt ontsloten door de Wilgenweg, welke direct aansluit op de N216.

Aanpassing van de wegenstructuur

De kern van de vesting Nieuwpoort wordt doorsneden door de dijkweg van Langerak naar Schoonhovense Veer. Dit is een te zware belasting voor de Smalle Hoogstraat. Ook de omweg via de Veersedijk maakt dat verkeer van Langerak naar de N216 richting Gorinchem een sluiptroute kiest: Hoogstraat-Binnenhaven-Nieuwpoortseweg. Om dit te voorkomen wordt een omleidingsroute tussen de Lekdijk en de N216 overwogen langs de oostzijde van Langerak en de zuidzijde van Nieuwpoort.

Een aantal ruilverkavelingswegen, zoals de Middenpolderweg, heeft tegen de oorspronkelijke bedoeling in, een functie gekregen in het regionale verkeer. Het relatief smalle profiel en de lange rechtstanden die uitnodigen tot hard rijden maken deze wegen onveilig. Daar staat tegenover dat deze wegen in niet onbelangrijke mate de dijken ontlast van doorgaand verkeer. Het verdient dan ook aanbeveling de inrichting van deze wegen meer in overeenstemming te brengen met de functie.

Verkeersintensiteiten

De geprognosticeerde verkeersintensiteiten voor het jaar 2006 (zie tabel 8.1) zijn gebaseerd op tellingen van de provincie Zuid-Holland en van het hoogheemraadschap Alblasserwaard en Vijfheerenlanden. Daarbij is nog geen rekening gehouden met een mogelijke omleidingsweg tussen de Lekdijk en de N216, zuidelijk van Nieuwpoort. Voor de prognose is uitgegaan van een autonome groei van 1,3% per jaar op alle wegen behalve de provinciale weg N216. Voor de provinciale weg is uitgegaan van een autonome groei van 2,0% per jaar. Deze percentages zijn gebaseerd op ontwikkelingen die over een langere termijn op vergelijkbare wegen zijn waar te nemen.

Een overzicht van de verkeersintensiteiten van de belangrijkste wegen in het plangebied is in tabel 8.1 opgenomen.

Tabel 8.1 Overzicht verkeersintensiteiten gezoneerde wegen

wegvak	intensiteit	teljaar	bron	prognose intensiteit (2010)
Boezem (Zijdeweg-Randweg)	2468	1992	H ¹⁾	3100
Nieuwe Veer (Randweg-Halfweg)	2386	1992	H	3000
Bergstoep (Halfweg-Veerweg)	2293	1992	H ¹⁾	2900
Opperstok (Veerweg-Ammersekade)	4400	1996	G ²⁾	4340
Gelkenes	3350	1996	G	4010
Lekdijk tussen:				
- Langerak en Wieleweg	2908	1993	H	3620
- Wieleweg en Boonevlietweg	2227	1992	H	2810
- Boonevlietweg en Langesteinseweg	1758	1992	H	2220
Veersedijk	3180	1992	H	3910
Middenpolderweg tussen:				
- Zijdeweg en Veerweg	2669	1992	P ³⁾	3370
- Veerweg en Ammersekade	517	1992	H	660
Wilgenweg	1187	1990	P	1540
Graaflandsedijk	611	1995	H	740
Peppelweg	2085	1990	P	2720
Achterland	352	1994	H	430
Tiendweg (Langerak/Langesteinseweg)	39	1993	H	50
Melkweg	1596	1992	H	2010
Zijdeweg	974	1993	H	1210
Nieuwe zijde weg	7451	1992	P	9410
Randweg	1928	1993	H	2400
Halfweg	102	1995	H	120
Veerweg	-	-	S ⁴⁾	2500
Ammersekade	1020	1994	H	1260
Molenkade	56	1993	H	70
Essenweg tussen:				
- Graaflandsedijk en Peppelweg	2485	1994	H	3080
- Peppelweg en Achterland	169	1994	H	250
Elzenweg	92	1995	H	110
N216	6280	1997	P	8120
Wieleweg	367	1992	H	400
Boonevlietweg	910	1991	H	120
Langesteinseweg	567	1995	H	690
overige wegen	-	-	S	1500

1) Gegevens Hoogheemraadschap Alblasserwaard en Vijfheerenlanden.

2) Rapport Verkeersstudie Groot-Ammerskern, Grontmij Zuid-Holland.

3) Gegevens Provincie Zuid-Holland.

4) Schatting.

Omdat voor een aantal landelijke wegen telgegevens ontbreken is aangenomen dat de intensiteit op deze wegen maximaal 1500 motorvoertuigen/etmaal zal bedragen. Deze keuze is gebaseerd op de functie en het profiel van deze wegen.

Gevolgen dijkverzwaring

Tot op heden is de dijk langs de Lek op verschillende plekken verzwaaard. Ten aanzien van het verzwaren van de dijk is met de gemeenten gelegen aan de noordzijde van de Lek overeengekomen dat deze landinwaarts zullen verzwaren. Zodoende kan in de kern Langerak de dijk rivierwaarts worden verzwaaard. Dit houdt in dat de Lekdijk als verbindingsweg tussen de kernen langs de Lekdijk kan worden gehandhaafd.

Parkeren

Bij enkele recreatievoorzieningen van de gemeente Liesveld zijn weinig parkeervoorzieningen aanwezig, wat bij het Ooievaarsdorp en langs de Lek bij Nieuwpoort leidt tot parkeerproblemen. Met name in mei kan dit bij het Ooievaarsdorp leiden tot parkeerproblemen en vooral de grote touringcars zorgen voor parkeeroverlast. Het verdient daarom de aanbeveling om de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels er op te attenderen dat bij de uitbreidingsplannen aandacht moet worden geschonken aan het realiseren van parkeervoorzieningen.

Langzaam verkeer

Door het plangebied lopen veel fietsroutes. De volgende fietsroutes kunnen onderscheiden worden: fietsroute richting Kinderdijk, de Ooievaarsroute, de Molenroute en andere toeristische routes. Ook de Tiendweg is een belangrijke fietsroute richting Nieuw-Lekkerland. Naast deze fietsvoorzieningen bevinden zich in het plangebied verschillende provinciale en Lange Afstands Wandelroutes (zie paragraaf Recreatie).

Op de relatief smalle dijk langs de Lek met hoge verkeersintensiteiten wordt eveneens veel gefietst. Omdat een vrijliggend fietspad op de dijk vrijwel nergens mogelijk is kunnen bij voldoende breedte van de rijbaan fietsstroken worden aangebracht.

Verkeersveiligheid

De landelijke ontsluitingswegen en de plattelandswegen in het buitengebied kunnen als volgt gekenmerkt worden: hoge snelheden autoverkeer, lage intensiteiten en gelijkvloerse kruisingen. Deze kenmerken leiden tot gevaarlijke situaties op de kruisingsvlakken en voor fietsers die de wegen als subjectief onveilig ervaren. Deze subjectieve onveiligheid wordt maar in beperkte mate onderbouwd door ongevals cijfers. Het verdient de aanbeveling om in het kader van "Duurzaam veilig" aandacht aan de verkeersveiligheidsproblematiek op de wegen in het buitengebied te besteden. Dit geldt in het bijzonder voor de kruispunten. Op één plaats wordt de aanleg van een rotonde overwogen. Verder heeft het Hoogheemraadschap van de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden (beheerders van een groot aantal wegen buiten de bebouwde kom) besloten de duidelijkheid in het buitengebied te vergroten door de wegen te categoriseren volgens de principes van Duurzaam Veilig.

8.3. Dijkreconstructie

In het kader van de uitvoering van de Deltawet en de Wet op de Waterkeringen dienen ook de dijken langs de Lek te worden verzwaaard en verbreed.

Van Zijdeweg tot en met Nieuwpoort Vesting heeft deze reconstructie reeds plaatsgevonden. Voor het tracé Langerak, vallend onder de Wet op de Waterkeringen, heeft inmiddels het Milieueffectrapport en het ontwerpplan Dijkversterking Langerak ter inzage gelegen. Het streven is om de werkzaamheden in het jaar 2000 afgerond te hebben.

De dijkversterking voor het traject Langerak is noodzakelijk omdat de dijk op dit moment niet aan de veiligheidseisen voldoet. De dijk is namelijk te laag en aan de binnenkant bijna nergens voldoende stevig.

Een belangrijke eis bij dit dijkversterkingsplan is het behoud van het binnendijkse bebouwingslint vooral uit cultuurhistorisch en landschappelijk oogpunt. Deze eis betekent dat de dijk in de richting van de rivier zal moeten verschuiven. Bij buitendijkse versterking moet compensatie worden geleverd voor de ruimte die van het rivierbed afgaat. Bijzonder is dat bij de dijkversterking Langerak de rivierbedcompensatie aan de noordkant van de rivier plaatsvindt. De aanvullende ingrepen aan de noordkant moeten ervoor zorgen dat ondanks die rivierwaartse verschuiving het scheepvaartverkeer voldoende ruimte behoudt en de afvoercapaciteit van de rivier bij hoge waterstanden op peil blijft.

Verder zal duidelijk zijn dat de rivierwaartse verschuiving van de dijk ook nadelige consequenties heeft voor de buitendijkse gelegen natuurwaarden, zoals rietvelden en wilgenbosjes. Ter compensatie wordt daarom buitendijks nieuwe natuur ontwikkeld. Ook worden maatregelen genomen om een snelle terugkeer van waardevolle begroeiing op de nieuwe binnentaluds mogelijk te maken.

Ten slotte voorziet het plan er in dat de kruin van de nieuwe dijk net zo breed wordt als de huidige en het fundament vormt voor de rijweg. De verkeersfunctie van de dijk veranderd daarvoor niet. Wel zal met aparte maatregelen geprobeerd worden om minder doorgaand verkeer over de dijk te krijgen.

Op de plankaart is het meest actuele dijktracé ingetekend.

8.4. Eendenkooi

De goed bewaard gebleven eendenkooien in het plangebied maken onderdeel uit van de ongeveer 100 eendenkooien die in Nederland nog over zijn. In de huidige Jachtwet (en ook in de toekomstige nieuwe Flora- en Faunawet) is een eendenkooi een wettelijk Jachtmiddel. De eigenaar heeft het zogenaamde "kooirecht", een zakelijk recht dat is verbonden aan een stuk grond en het specifiek aan die kooi verbonden "afpalingsrecht". Daarvoor dient wel voldaan te zijn aan enkele voorschriften zoals een minimale oppervlakte en de aanwezigheid van een kooiplas, vangpijpen en een rand van bos of struweel.

Het afpalingsrecht is gevestigd op de gronden rondom de kooi. Vanuit het midden van de kooi wordt een cirkel getrokken met een straal die is gebaseerd op de oude lengteaanduiding van Rijnlandse roeden. In dit plangebied gaat het om een straal van 1.130 meter. Binnen deze cirkel mogen geen handelingen worden verricht waardoor eenden worden verstoord. De Jachtwet laat echter uitzonderingen toe in de vorm van onder meer het leggen van leidingen, het onderhoud van wegen en agrarische werkzaamheden.

8.5. Molenbiotoop

Met betrekking tot de traditionele windmolens wordt in de Nota Planbeoordeling 1998 het volgende opgemerkt:

Als uitgangspunt geldt dat de vrije windvang en het zicht op de molen voldoende moeten zijn gegarandeerd. Daartoe dienen ruimtelijke plannen aan de volgende voorwaarden te voldoen:

- a. binnen 100 meter rond de molen mag geen bebouwing of beplanting hoger dan de onderste punt van de verticaal staande wiek, worden opgericht;
- b. tussen de 100 en 400 meter rond de molen moet voor wat betreft de bebouwing en beplanting in het buitengebied het volgende geregeld zijn:
 - de hoogte mag niet meer bedragen dan 1/100 van de afstand tussen bouwwerk/beplanting en de molen, gerekend vanaf de onderste punt van de verticaal staande wiek (1 op 100 regel).

9.1. Inleiding

In het plangebied komen onder andere de volgende functies voor: landbouw, natuur, bedrijven, drinkwaterwinning, wonen en verkeer. Ruimtelijk-functioneel is er sprake van onderlinge relaties en beïnvloedingsprocessen. Aan de hand hiervan kunnen de belangrijkste milieu-invloeden en knelpunten in beeld worden gebracht. Mede op grond van inzicht in de aard van de onderlinge relaties/invloeden tussen de belangrijkste functies kan ook de richting worden gegeven aan de afweging en de oplossing van knelpunten (zie hiervoor verder hoofdstuk 10). Voor de belangrijkste functies volgt hieronder een overzicht van de voornaamste milieu-invloeden op bodem en water. Afsluitend worden overige milieuaspecten kort toegelicht.

9.2. Landbouw

Bijna alle cultuurgrond in het plangebied is in gebruik als grasland. De melkveehouderij is veruit de belangrijkste bedrijfstak in het plangebied. Volgens gegevens van de gemeente bevindt zich in het plangebied een aantal hoofdberoepsintensieve veehouderijbedrijven. De intensieve veehouderij komt overigens vrij algemeen voor als neventak van melkveehouderijbedrijven voor. Daarnaast komt een aantal fruitteeltbedrijven voor.

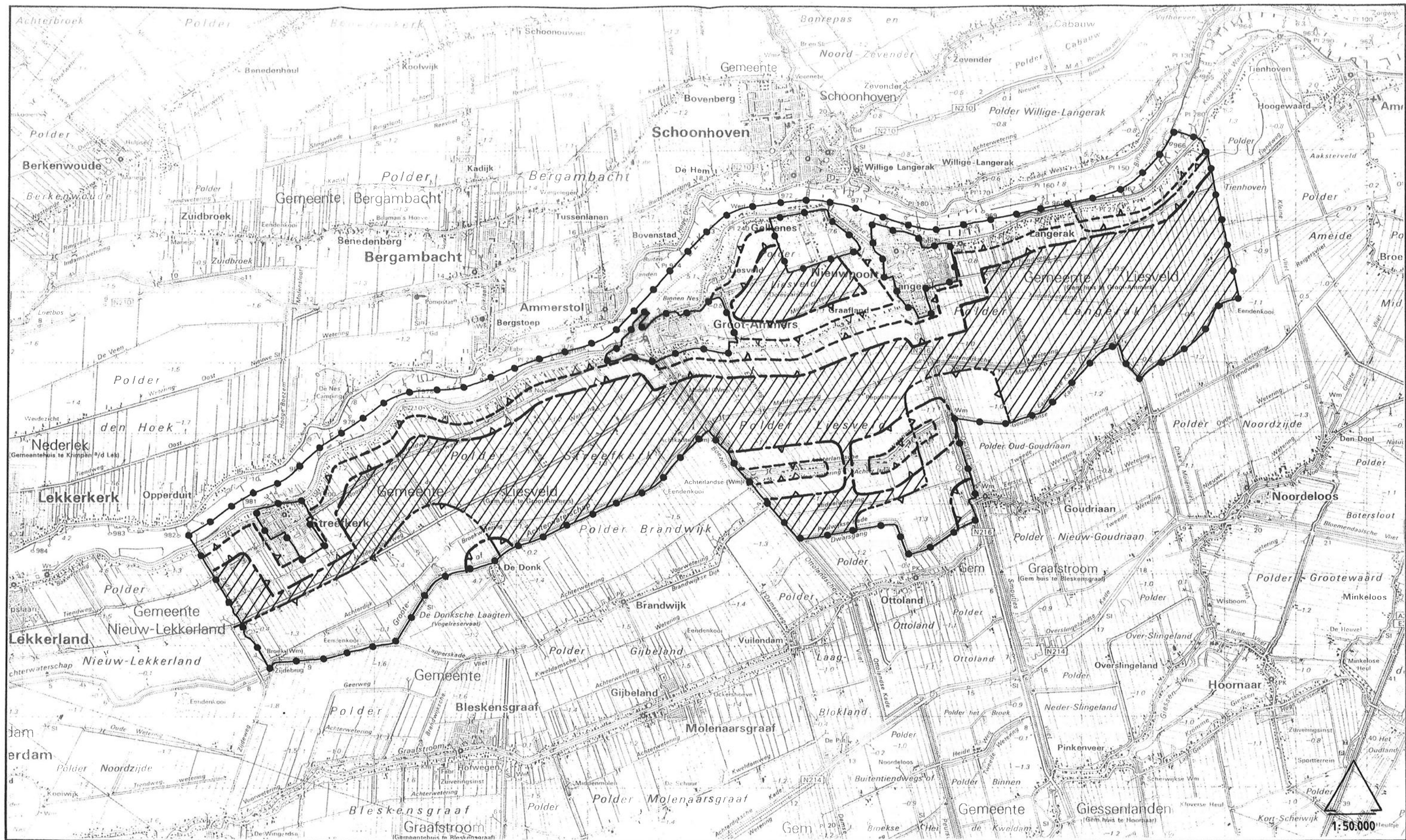
Veehouderij

Binnen de landbouw zijn belangrijke ontwikkelingen in gang gezet, met name als gevolg van de milieuregelgeving. De agrarische sector heeft hiertoe reeds forse inspanningen geleverd. Deze ontwikkelingen zullen de milieubelasting door de landbouw aanzienlijk terugbrengen. De landbouw levert echter nog steeds een bijdrage aan de nitraat- en fosfaatbelasting (vermesing) in het plangebied. Om een evenwichtsbemesting te realiseren worden de gebruiksnormen de komende jaren teruggebracht tot het niveau van evenwichtsbemesting. In 1998 zullen voor het eerst verliesnormen gaan gelden. De verliesnorm is het acceptabele verschil tussen aan- en afvoer van mineralen.

De veehouderij levert tevens een bijdrage aan de verzuring door vervluchtiging van ammoniak; dit gebeurt met name uit mest (beweiding, stal, mestopslag en bemesting). Alhoewel in het plangebied geen verzuringsgevoelige bodems aanwezig zijn, is er in en nabij het plangebied wel sprake van verzuringsgevoelige, voedselarme schraallanden. Deze schraallanden vallen onder de werking van de Interimwet ammoniak en veehouderij (1994). Uitbreiding of vestiging van nieuwe veehouderijbedrijven in de omgeving van schraallanden zal worden getoetst aan de gevolgen voor deze voedselarme vegetaties. Bedrijven kunnen genoodzaakt zijn om emissiearme stallen te realiseren. Natuurgebieden die na 1988 zijn ontwikkeld vallen echter niet onder de Interimwet ammoniak en veehouderij.

Bij uitbreiding en nieuwvestiging van bedrijven vindt tevens een toetsing plaats aan de richtlijn Veehouderij en stankhinder. De omwonendenomgeving wordt hierbij onderverdeeld naar stankgevoeligheid in 4 categorieën. Categorie 1 is de meest gevoelige bebouwing en betreft de bebouwde kom en stankgevoelige objecten; categorie 4 is het minst gevoelig en betreft agrarische bedrijven. In het plangebied en de directe omgeving daarvan komen alle vier de soorten voor.

In figuur 9 is zeer globaal en indicatief aangegeven waar mogelijkheden zijn voor intensieve veehouderij. Daarbij moet worden opgemerkt dat ook de in het gebied aanwezige burgerwoningen en objecten voor dag- en verblijfsrecreatie beperkingen inhouden. Deze zijn niet op de bestemmingsplankaart aangegeven. In het milieuspoor moet in het kader van de toetsing van de concrete milieuvergunning nadere duidelijkheid worden verkregen over de exacte locatie, de maximaal toelaatbare ammoniakemissie, aanwezige burgerwoningen en cumulatie van stank.

figuur 9
GLOBALE ZONERING STANK EN VERZURING

De ontwikkelingen in de veehouderij zullen de milieubelasting in de nabije toekomst aanzienlijk terugbrengen. Een verbetering van de mineralenbenutting op de agrarische bedrijven zal kunnen resulteren in een vermindering van de belasting van het milieu door de landbouw. Extensivering van het grondgebruik zal de milieubelasting belangrijk terugdringen. Tevens zullen voorzieningen als afgedekte mestsilos en emissiearme stallen hiertoe bijdragen.

Fruiteelt

Binnen het plangebied is op twee locaties met glastuinbouw geconstateerd. In een zone langs de rivierdijk van de Lek (Gelkenes, Langerak) bevinden zich enkele fruitteeltbedrijven. Door het gebruik van bestrijdingsmiddelen in de tuinbouw en de fruitteelt kunnen emissie naar lucht, bodem en water optreden die in de directe omgeving hinder of gezondheidsrisico's met zich meebrengen. Lozingen van proceswater op poldersloten kunnen verzilting van het water met zich meebrengen. De bestrijdingsmiddelen kunnen door uitspoeling en verspreiding via ventilatie tevens een negatief effect hebben op de ecologische waarden en op de landbouw in het plangebied.

Geïntegreerde gewasbescherming (fruitteelt) kan in de toekomst aanzienlijke verbeteringen brengen in de milieubelasting door deze bedrijfstak.

9.3. Niet-agrarische bedrijven

a. Milieuzonering bedrijven

Binnen het plangebied bevindt zich een groot aantal niet-agrarische bedrijven. Het gaat hierbij zowel om kleinschalige, lokaal georiënteerde bedrijvigheid als grootschalige, regionaal georiënteerde bedrijvigheid. De bedrijven zijn over het algemeen gevestigd binnen de lintbebouwing. Op een aantal locaties is er sprake van bedrijvigheid in het buitendijks gebied. Het betreft een betoncentrale, een scheepswerf, een grind- en zandhandel en een betonwarenfabriek (Gelkenes) en een locatie met een metaalwarenbedrijf, en groothandel in auto's en een houtvezelverwerkendbedrijf (Langerak). Voor deze bedrijven gelden de regels conform de Beleidslijn Ruimte voor de Rivier. Alle bedrijven bevinden zich buiten het milieubeschermingsgebied voor stilte.

De mate en aard van milieuhinder van niet-agrarische bedrijven kan in beeld gebracht worden aan de hand van een zogenaamde Staat van Bedrijfsactiviteiten. Dit is een lijst waarin de meest voorkomende bedrijven en bedrijfsactiviteiten zijn gerangschikt naar opklimmende belasting voor het milieu. In bijlage 3 is een toelichting op de Staat van Bedrijfsactiviteiten gegeven.

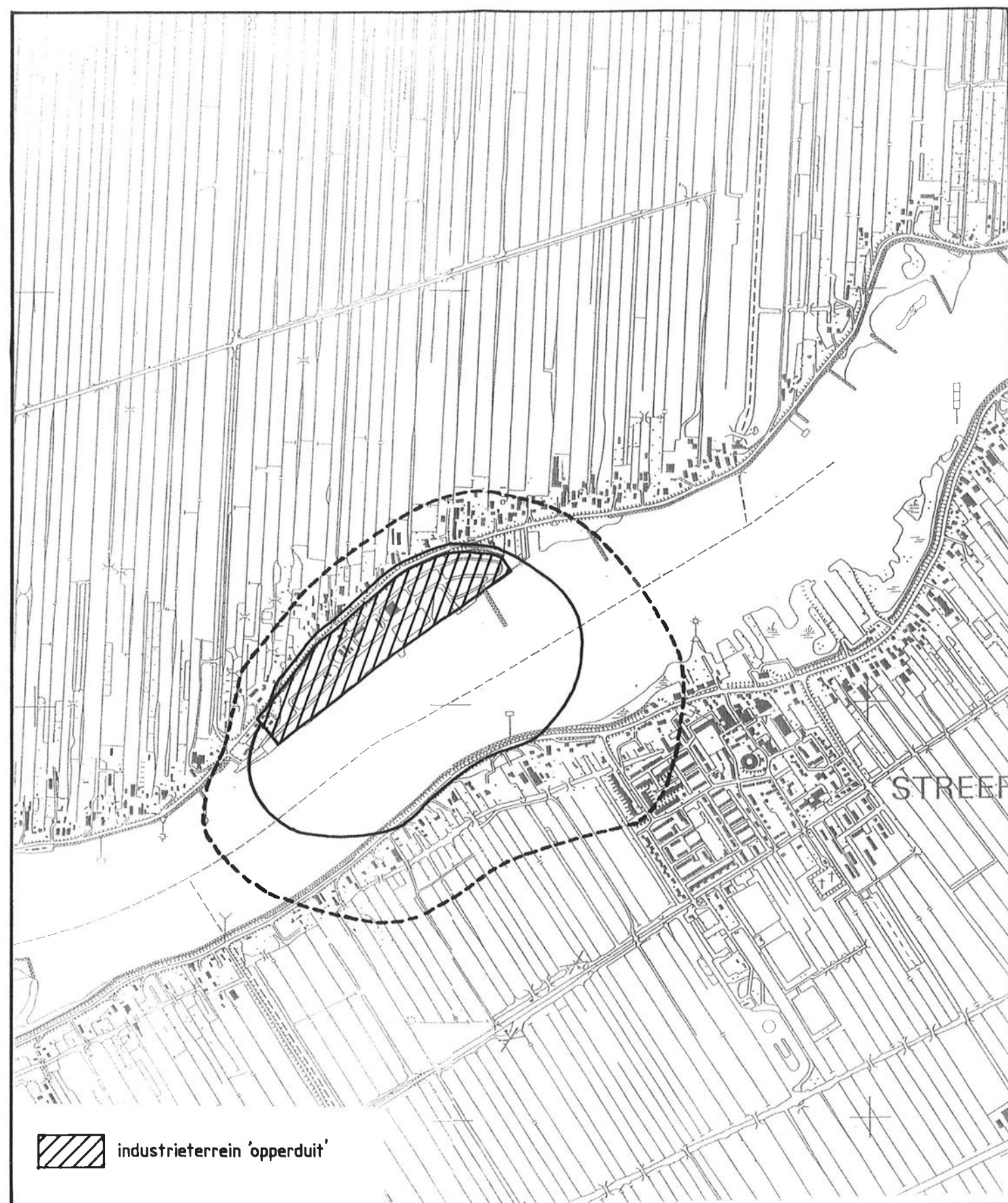
De aanwezige bedrijven worden ingeschaald in de categorieën van de Staat van Bedrijfsactiviteiten. De meeste bedrijven behoren tot categorie 2, 3.1 en 3.2 van de Staat van Bedrijfsactiviteiten. Plaatselijk komen zwaardere bedrijven voor, met name in het buitendijks gebied, die behoren tot categorie 4.1, 4.2 en 5 van de Staat van Bedrijfsactiviteiten.

Gelet op het agrarische karakter van het plangebied, de landschappelijke en ecologische waarden en de woonfunctie langs de dijken en nabij de kernen kunnen alleen bedrijfsactiviteiten in de categorieën 1 t/m 2 in beginsel algemeen toelaatbaar worden geacht. Bedrijfsactiviteiten uit hogere categorieën passen niet in het plangebied, en behoren op een bedrijventerrein. Op een aantal locaties (onder andere buitendijks) kunnen zwaardere bedrijven worden toegestaan.

b. Uitplaatsing transportbedrijven

In het buitengebied bevindt zich een aantal grote transportbedrijven. Zij zijn meestal ontstaan ter plaatse van een voormalige boerderij in de lintbebouwing langs de rivier en langs het Graafland.

Door de geleidelijke uitbreiding van de bedrijven en de buitenstalling van vrachtwagens zijn deze bedrijven hinderlijk geworden zowel uit oogpunt van verkeer als milieu (geluidshinder) en ontsieren zij de omgeving. Ook voor de bedrijven zelf is de verkeerssituatie een probleem, vooral door het uitwegen op de dijk en de passage door Nieuwpoort.

----- 50 dB(A) contour tevens zonegrens
 ——— 55 dB(A) contour

figuur 10
 GELUIDSZONES INDUSTRIETERREINEN
 'LANGS DE LEK' EN 'OPPERDUIT'

In regioverband wordt overwogen de bedrijven uit te plaatsen en ter stimulering geldelijke middelen ter beschikking te stellen. In het bijzonder kan hier gedacht worden aan verplaatsing naar het bedrijventerrein Gelkenes. Bij de bepaling van de omvang ervan is hiermee rekening gehouden. Tevens kan de uitplaatsing gestimuleerd worden door ter plaatse enige woningbouw toe te laten, alsmede bedrijven die weinig verkeersaantrekkend en niet storend voor het milieu zijn. Deze functieverandering kan plaatsvinden via een planwijziging ex artikel 11 WRO.

9.4. Industrielawaai

Het industriegebied "Langs de Lek" (betonwarenfabriek en scheepswerf) maakt deel uit van het plangebied. Dit gebied dient te worden aangemerkt als terrein waarop gedeeltelijk inrichtingen gevestigd zijn en zich mogen vestigen die in belangrijke mate geluidshinder kunnen veroorzaken zoals bedoeld in artikel 41 van de Wet geluidhinder (zogenaamde grote lawaaimakers). Een ander van belang zijnde zone is die van het industrieterrein "Opperduit" (gemeente Nederlek).

Volgens artikel 53 van deze Wet dienen alle industrieterreinen waarop grote lawaaimakers gevestigd zijn of gevestigd kunnen worden gezoned te zijn. Buiten de zone mag de etmaalwaarde van het equivalente geluidsniveau vanwege de activiteiten op het terrein niet hoger zijn dan 50 dB(A).

Deze zones zijn weergegeven in figuur 10. Op het industrieterrein is een aantal woningen gelegen.

De geluidsbelasting buiten het industrieterrein bedraagt tussen de 50 en 60 dB(A).

Woonbestemmingen en andere geluidsgevoelige bestemmingen zijn binnen de vastgestelde zone in principe slechts aanvaardbaar indien de geluidsbelasting aan de gevel en binnenshuis beneden bepaalde grenswaarden liggen.

Voor bestaande woningen geldt een hoogst toelaatbare gevelbelasting van 60 dB(A). Voor nieuwe nog niet in aanbouw zijnde woningen geldt een wettelijke grenswaarde van 50 dB(A). In bijzondere situaties kan het College van Gedeputeerde Staten een hogere waarde tot 55 dB(A) toekennen. Voor de bestaande woningen met een geluidsbelasting van 55 dB(A) of meer geldt een saneringssituatie. Door het treffen van maatregelen bij bedrijven is de saneringssituatie opgeheven. De 50 dB(A)-contour is daardoor gekrompen.

9.5. Wonen

Binnen het plangebied bevindt de bewoning zich vooral in de bebouwingslinten. Een deel van deze bebouwingslinten en verspreid liggende bebouwing is nog niet aangesloten op de riolering. De ongezuiverde lozingen hebben een negatieve invloed op de waterkwaliteit en de natuurwaarden in de omgeving.

Om verontreiniging van het oppervlaktewater door ongezuiverde lozingen tegen te gaan is in de afgelopen jaren een groot aantal afvalwaterzuiveringsinrichtingen gebouwd. Tevens wordt riolering in het buitengebied aangelegd en worden afzonderlijke zuiveringsmaatregelen getroffen waar aansluiting op de riolering niet haalbaar is. Het afvalwater uit de kernen van de gemeente Liesveld wordt gezuiverd in de afvalwaterzuiveringsinrichting naast het bedrijventerrein Gelkenes.

9.6. Drinkwaterwinning

Binnen het plangebied ligt de drinkwaterwinning Langerak. Het betreft voornamelijk de winning van diep grondwater. Het betreft hier een bestaande winning van diep grondwater en verder is vergunning verleend voor de onttrekking van oevergrondwater. Dit laatste is nog niet operationeel. In Langerak ligt een deel van de lintbebouwing langs de rivierdijk in het milieubeschermingsgebied voor grondwater (zie figuur 3). De natuurlijke grondwaterstroming wordt beïnvloed door de grondwaterwinning.

De bescherming van het grondwater vindt plaats door het weren van activiteiten met betrekking tot het doorgraven en doorboren van de boven de watervoerende pakketten van nature aanwezige slecht doorlatende bodemlagen, zodat de grondwaterkwaliteit kan worden gewaarborgd. Door de bescherming van de bodem en de kwaliteit van het grondwater op grond van de provinciale milieuvordering is er sprake van een conserverende werking op de aanwezige bodem en grondwaterkwaliteit in deze gebieden.

9.7. Verkeerslawaa

De belangrijkste milieubelastende factoren van het verkeer zijn geluidshinder, luchtverontreiniging en stankhinder en verontreiniging van bodem en water door onder andere afspoeling van wegzout. Met betrekking tot de laatste drie aspecten zijn voor het plangebied geen concrete gegevens beschikbaar. Hierna zal ingegaan worden op het wegverkeerslawaa.

Zonering

In het kader van de Wet geluidhinder (Wgh) bevinden zich langs alle wegen geluidszones uitgezonderd:

- woonerven;
- 30 km/u-gebieden;
- wegen waarvan op grond van de door de gemeenteraad vastgestelde geluidsniveaukaart vaststaat dat de geluidsbelasting op de gevels van aanliggende woningen op 10.00 m uit de as van de meest nabij gelegen rijstrook 50 dB(A) of minder bedraagt.

Binnen de geluidszone van een weg dient de geluidsbelasting aan de gevel van geluidsgevoelige bestemmingen aan bepaalde wettelijke normen te voldoen. De breedte van een geluidszone is afhankelijk van het aantal rijstroken en de ligging van de weg (binnen- of buitenstedelijk). De breedte van de geluidszone bedraagt voor alle wegen in het plangebied 250 meter aan weerszijden van de weg (buitenstedelijk/twee rijstroken).

Nieuwe situaties

Er worden in het bestemmingsplan mogelijkheden geboden om nieuwe (tweede) agrarische bedrijfswoningen te realiseren en bestaande agrarische bedrijfswoningen uit te breiden of te verplaatsen. Bestaande burgerwoningen kunnen eveneens worden uitgebreid of worden verplaatst. Deze bouw mogelijkheden moeten, in het kader van de Wet geluidhinder, als nieuwe situaties worden aangemerkt. De nieuwbouw van geluidsgevoelige bestemmingen of grote uitbreiding van bestaande geluidsgevoelige bestemmingen is volgens de Wet geluidhinder alleen mogelijk indien de bouwwerken buiten de geluidszone of buiten de 50 dB(A)-contour van de betreffende weg worden gesitueerd. In bijzondere gevallen kan de grenswaarde hoger worden gesteld door Gedeputeerde Staten tot maximaal 60 dB(A) voor agrarische bedrijfswoningen en tot maximaal 55 dB(A) voor andere geluidsgevoelige bestemmingen. Het is mogelijk dat zich nieuwe situaties voordoen binnen de 50 dB(A)-contour van een weg. Voor deze situaties zal een verzoek hogere waarde ingediend worden bij Gedeputeerde Staten.

Akoestisch onderzoek

Ter bepaling van de geluidsbelasting op geluidsgevoelige bestemmingen en om na te gaan in hoeverre aan de wettelijke normen wordt voldaan is een akoestisch onderzoek uitgevoerd. Een belangrijk invoergegeven voor de geluidsberekeningen zijn de toekomstige verkeersintensiteiten (zie tabel 8.1).

De geluidsbelasting is bepaald op basis van de verkeersintensiteiten die binnen de planperiode (10 jaar) op zal treden. In dit geval wordt het jaar 2010 als maatgevend geacht.

Voor wegen waar geen telgegevens beschikbaar zijn, is een ondergrens van 1000 mvt/etmaal aangehouden. Er is van uitgegaan dat de wegdekverharding van alle wegen uit fijn asfalt bestaat en dat de maximumsnelheid op alle wegen 80 km/uur bedraagt. Voor de verkeersverdeling- en samenstelling is uitgegaan van de situatie op vergelijkbare wegen. In tabel 9.1 staan

de berekende geluidscontouren van alle wegen weergegeven. De berekeningsuitgangspunten zijn weergegeven in bijlage 5.

Tabel 9.1 Overzicht geluidscontouren langs de verschillende wegen (meter uit de wegas)

wegvak	50 dB(A)- contour	55 dB(A)- contour	60 dB(A)- contour
Boezem (Zijdeweg-Randweg)	55	26	12
Nieuwe Veer (Randweg-Halfweg)	55	26	12
Bergstoep (Halfweg-Veerweg)	50	25	11
Opperstok (Veerweg-Ammersekade)	70	32	15
Gelkenes	65	31	14
Lekdijk tussen:			
- Langerak en Wieleweg	60	29	13
- Wieleweg en Boonevlietweg	50	24	11
- Boonevlietweg en Langesteinseweg	44	21	9
Veersedijk	65	30	14
Middenpolderweg tussen:			
- Zijdeweg en Veerweg	70	33	15
- Veerweg en Ammersekade	13	5	-
Wilgenweg	35	16	7
Graaflandsedijk	14	6	-
Peppelweg	50	24	11
Achterland	10	3	-
Tiendweg (Langerak-Langesteinseweg)	-	-	-
Melkweg	41	19	8
Zijdeweg	20	9	2
Nieuwe zijde weg	130	65	30
Randweg	46	22	10
Halfweg	2	-	-
Veerweg	55	27	12
Ammersekade	21	9	2
Molenkade	-	-	-
Essenweg tussen:			
- Graaflandsedijk en Peppelweg	55	26	12
- Peppelweg en Achterland	6	-	-
Elzenweg	-	-	-
N216	120	55	27
Wieleweg	10	3	-
Boonevlietweg	2	-	-
Langesteinseweg	14	6	-
overige wegen	18	8	-

- = Afstand is kleiner dan 2 meter uit de wegas.

Nieuwe agrarische bedrijfswoningen

Nieuwe agrarische bedrijfswoningen of uitbreiding van agrarische bedrijfswoningen zullen bij voorkeur gerealiseerd worden met de gevel op of achter de 50 dB(A)-contour van de betreffende weg. Omdat hier niet in alle gevallen aan kan worden voldaan vanwege bedrijfsexploitatieve redenen moet voor sommige gevallen een verzoek hogere waarde worden ingediend. In alle gevallen blijkt een hogere waarde van 55 dB(A) voldoende te zijn. Er wordt dus geen gebruik gemaakt van de uiterste grenswaarde van 60 dB(A).

Voor deze situaties is in tabel 9.2 vermeld voor welke wegen hogere grenswaarden voor de geluidsbelasting op de gevel zijn aangevraagd en om hoeveel woningen het voor elke weg gaat. In totaal is voor 62 mogelijke nieuwe eerste en tweede agrarische bedrijfswoningen een hogere waarde van 55 dB(A) vastgesteld bij besluit van Gedeputeerde Staten d.d. 21 juni 1999, kenmerk DWM/174566A (zie bijlage 7).

Tabel 9.2 Verzoeken hogere grenswaarden (55 dB(A)) nieuwe agrarische bedrijfswoningen

wegvak	aantal woningen
Boezem (Zijdeweg-Randweg)	1
Nieuwe Veer (Randweg-Halfweg)	5
Bergstoep (Halfweg-Veerweg)	3
Opperstok (Veerweg-Ammersekade)	5
Gelkenes	3
Lekdijk tussen:	
- Langerak en Wieleweg	4
- Wieleweg en Boonevlietweg	8
- Boonevlietweg en Langesteinseweg	8
Middenpolderweg (Zijdeweg-Veerweg)	12
Wilgenweg	1
Peppelweg	4
Melkweg	7
N216	1
Totaal	62

Bij de bouw van een agrarische bedrijfswoning zal de afstand tussen de dichtst bij de weg liggende gevel en de wegas zo groot moeten zijn dat minimaal wordt voldaan aan de in de voorschriften (artikel 15 lid 4 sub m) vermelde afstand tot de wegas. Het bouwen van de gevel op kleinere afstand uit de wegas kan alleen plaatsvinden indien als gevolg van afscherming door overige bebouwing toch voldaan kan worden aan de voor dat wegvak vastgestelde hogere waarde voor de geluidsbelasting. Om te bepalen of er van een dergelijke afscherming sprake is moet akoestisch onderzoek worden verricht.

Uitbreiding of verplaatsing van agrarische bedrijfswoningen

Uitbreiding of verplaatsing van agrarische bedrijfswoningen is alleen mogelijk indien:

- de gevel van de woning in de nieuwe situatie niet binnen de 50 dB(A)-contour van de betreffende weg komt te liggen;
- de gevel in de huidige situatie binnen de 50 dB(A)-contour ligt en de gevel ten opzichte van de uit te breiden of te verplaatsen woning niet naar voor geplaatst zal worden.

Uitbreiding of verplaatsing van overige woningen

In het bouwen van nieuwe niet-agrarische woningen (burgerwoningen en bedrijfswoningen) in het landelijk gebied van Liesveld wordt niet voorzien. Wel kunnen bestaande agrarische en niet-agrarische bedrijfswoningen worden omgezet in burgerwoningen. Uitbreiding of verplaatsing van woningen is wel mogelijk, maar kan alleen gerealiseerd worden indien:

- de gevel van de woning in de nieuwe situatie niet binnen de 50 dB(A)-contour van de betreffende weg komt te liggen;
- de gevel in de huidige situatie binnen de 50 dB(A)-contour ligt en de gevel ten opzichte van de uit te breiden of te verplaatsen woning niet naar voor geplaatst zal worden.

De ligging van de 50 dB(A)-contour is voor alle wegen weergegeven in de voorschriften.

Nieuwe burgerwoningen ter plaatse van transportbedrijven

Via een wijzigingsbevoegdheid ex artikel 11 WRO kunnen transportbedrijven worden verwijderd ten behoeve van burgerwoningen. Daarbij mag het aantal burgerwoningen ten hoogste met 2 per bedrijf toenemen.

Een aantal van deze woningen kan evenals de bestaande bedrijfswoningen op de percelen tussen de 50 en 55 dB(A)-contour komen te liggen.

Het betreft de volgende 7 locaties:

- Nieuwe Veer 65 (Randweg-Halfweg);
- Opperstok 4 (Veerweg-Ammersekade);
- Lekdijk 142 (tussen Langerak en Wielweg);
- Lekdijk 120 (tussen Wielweg en Boonevlietweg);
- Lekdijk 50 (Boonevlietweg en Langesteinseweg);
- Lekdijk 46 (Boonevlietweg en Langesteinseweg);
- Graaflandsedijk 84.

Voor 14 woningen is een hogere waarde van 55 dB(A) vastgesteld ten opzichte van de omliggende wegen bij besluit van Gedeputeerde Staten d.d. 21 juni 1999, kenmerk DWM/174566A (zie bijlage 7).

9.8. Overige milieuaspecten**Leidingen**

In het plangebied komen geen hoofdtransportleidingen voor aardolie, aardgas of andere gevaarlijke stoffen voor. Toch zijn er meerdere planologisch relevante leidingen.

Het betreft de drinkwaterleiding Andelse Maas-Bergambacht met een diameter van 1.500 mm, een drinkwaterleiding van pompstation Melkweg naar Bergambacht met een diameter van 900 mm en een drinkwaterleiding met een diameter van 700 mm van Nieuw-Lekkerland naar Bergambacht.

Verder lopen er rioolpersleidingen voor Ameide, Noordeloos, Goudriaan en Groot-Amers naar Gelkenes en van Streefkerk naar Nieuw-Lekkerland.

Daarnaast loopt het straalpad van Defensie (Schoonhoven-Prinsenbos) door het plangebied. Hiervoor geldt een beperking van de bouwhoogte. De toelaatbare bebouwingshoogte varieert van circa 45 meter in het zuiden tot circa 53 meter in het noorden.

Bodemverontreiniging

De provincie Zuid-Holland hanteert bij de beoordeling van bestemmingsplannen de richtlijn dat voorafgaand aan de vaststelling van een plan een onderzoek naar de bodemkwaliteit moet uitgevoerd. Nieuwe bestemmingen dienen bij voorkeur op een schone bodem gerealiseerd te worden. Dit geldt dus uitdrukkelijk niet alleen voor woningbouw, maar ook voor alle andere functies waarbij een nieuwe inrichting plaatsvindt.

Voorafgaand aan een functiewijziging of herinrichting van een gebied dient op basis van ten minste het eerste deel van het verkennend bodemonderzoek, namelijk het historisch bodemonderzoek, vastgesteld te worden of ter plaatse geen risico van bodemverontreiniging bestaat. Indien op grond van het historisch onderzoek blijkt dat mogelijk verontreinigende activiteiten

hebben plaatsgevonden dient ook het tweede deel van het verkennende bodemonderzoek te worden uitgevoerd, bestaande uit een standaardbodemonderzoek.

Een aantal locaties binnen het plangebied komt in het kader van de Interimwet Bodemsanering (IBS-locaties) in aanmerking voor onderzoek dan wel sanering.

Het betreft de volgende locaties:

- Graafland 63, 66A en 85;
- Nieuwe Veer 12;
- Schoonhovenseveer-Lekdijk 136*;
- De Waal 18*;
- Middenpolderweg 9*, 25*, 53 en 57*;
- Lekdijk 187;
- Liesveld 10.

Voor een aantal locaties (*) is op basis van het huidige terreingebruik geen verdere aanpak nodig. Voor de andere locaties zijn onderzoeken in uitvoering. De locatie Graafland 66A en Graafland 85 zullen vrijwillig worden gesaneerd.

Voor de gemeente Liesveld is tevens een zogenaamd bijzonder inventariserend onderzoek (BIO-actueel) uitgevoerd. Dit is een inventarisatie van mogelijk bodemverontreinigende (bedrijfs)activiteiten. Enkele locaties hiervan maken deel uit van het plangebied. Tevens dient bij nieuwe ontwikkelingen rekening gehouden te worden met in het verleden gedempte sloten.

10.1. Hoofdlijnen van beleid

In de voorafgaande hoofdstukken zijn voor de belangrijkste functies in het landelijk gebied de gewenste ontwikkelingen en beleidsuitgangspunten sectoraal behandeld. In het ruimtelijk beleid voor het landelijk gebied dient sturing te worden gegeven aan die ontwikkelingen. Het bestemmingsplan heeft hierin als beleidsinstrument een eigen betekenis. Voor een zorgvuldige afweging en integratie in een ruimtelijk plan is het noodzakelijk aan te geven in hoeverre de verschillende sectorale wensen met elkaar zijn te verenigen. Daarbij dient bepaald te worden in hoeverre een geïntegreerd ruimtelijk plan ook duurzaam kan functioneren. Hierbij moeten de volgende vragen worden beantwoord:

- welke eisen stellen de verschillende functies in het plangebied aan elkaar en in hoeverre zijn deze onderling verenigbaar;
- in hoeverre voldoet het abiotisch basissysteem (bodem en water) aan de eisen van de verschillende functies.

Ten aanzien van de afweging van de belangen van de verschillende functies in het buitengebied van Liesveld vormt het ruimtelijk beleid zoals is neergelegd in het Streekplan Zuid-Holland Oost een belangrijk uitgangspunt. Daarbij zijn van belang de beoogde convenanten tussen de provincie en de regio (zowel gemeenten als belangenorganisaties) met betrekking tot de bescherming van waarden van natuur en milieu.

In het gemeentelijk beleid zal de nadruk liggen op het behoud en de ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit in het buitengebied, opdat dit gebied ook op de langere termijn bruikbaar blijft voor de verschillende hieraan toe te kennen functies.

Richtinggevend voor het gemeentelijk ruimtelijk beleid zijn de volgende functies en waarden:

- de agrarische functies;
- de woonfunctie, met name langs de rivierdijk;
- de ecologische en landschappelijke waarden;
- de recreatieve functies;
- de functie van het grondwater ten behoeve van de openbare drinkwatervoorziening.

Aangezien een goede milieukwaliteit een bestaansvoorwaarde is voor deze richtinggevende functies en waarden, vormt handhaving en ontwikkeling hiervan mede een doelstelling van het beleid.

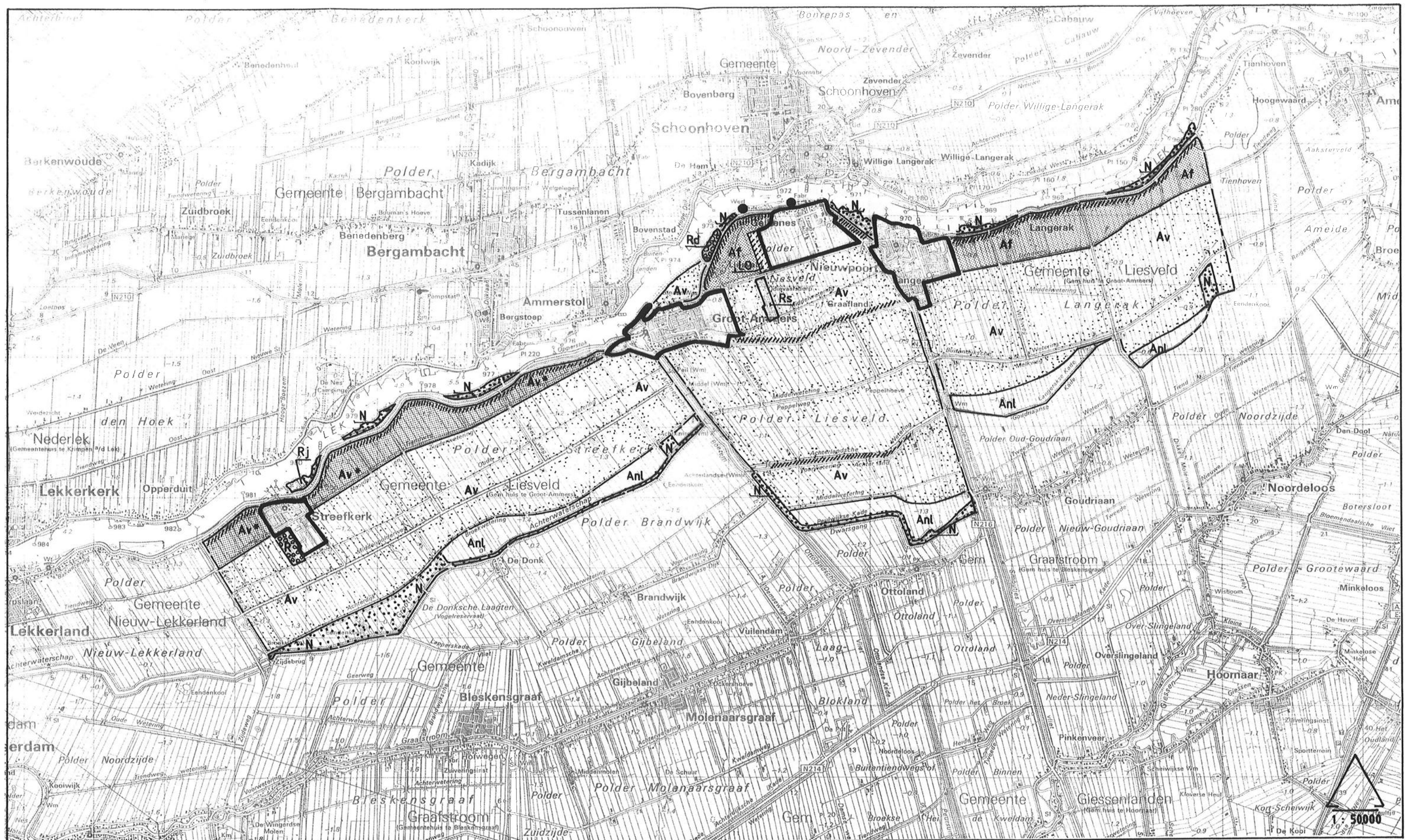
10.2. Belangenafweging (zie ook figuur 11 Beleidsvisie)

De ecologische en landschappelijke waarden in het plangebied zijn gevormd en worden in stand gehouden door de grondgebonden rundveehouderij, de belangrijkste agrarische productietak in het plangebied. Met name de bodemgesteldheid en de waterhuishouding maken het gebied hiervoor geschikt. In het plangebied komen belangrijke ecologische waarden voor, die nauw samenhangen met de bodemgesteldheid, de waterhuishouding en het daarop afgestemde (agrarische) grondgebruik.

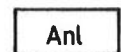
De hoge landschappelijke waarden maken het gebied aantrekkelijk voor verschillende vormen van (extensieve) recreatie, hetgeen van toenemende economische betekenis voor het gebied kan worden. Deze recreatiefuncties zullen ook in toenemende mate van belang worden als ondersteuning van het landschaps- en natuurbeleid.

Behoud van dit complex van functies en waarden door middel van het bestemmingsplan leidt enerzijds tot het beschermen van de kwetsbare waarden en anderzijds tot het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden voor de voor deze waarden essentiële gebruiksfuncties. Op grond van de belangenafweging, in dit hoofdstuk, kan in grote lijnen voor het plangebied het volgende onderscheid in beleid worden gemaakt (zie figuur 11):

- agrarische doeleinden: veenweidegebied met ontwikkeling grondgebonden veehouderij en behoud openheid; deze gebieden zijn aangeduid met de hoofdbestemming A; fruitteelt is mogelijk in de schermzone in Gelkenes en Langerak;

ontwikkeling en
behoud natuur

ontwikkeling veehouderij,
behoud landschap- en natuurwaarden

landschappelijke overgangszone

veehouderij/veenweidegebied en behoud openheid

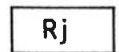
schermzone: Af=veehouderij en fruitteelt
Av*=fruitteelt uitsluitend na planwijziging

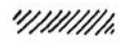
ontwikkeling dagrecreatie/verblijfsrecreatie

streekcentrum

jachthaven

bebouwingslint

aan vaarwater gebonden bedrijven

figuur 11
BELEIDSVISIE

- agrarische doeleinden: ontwikkeling grondgebonden veehouderij en behoud landschaps- en natuurwaarden; deze gebieden zijn aangeduid met de subbestemming Anl;
- ontwikkeling natuurwaarden; deze gebieden zijn aangeduid met N;
- ontwikkeling recreatieve functie; deze gebieden zijn aangeduid met R.

10.2.1. Ruimte bieden aan agrarische ontwikkelingen

De grondgebonden veehouderij zal als belangrijkste agrarische functie in het plangebied, zoveel mogelijk ruimte geboden worden voor een verdere optimalisering van de bedrijfsvoering. Het handhaven en verder versterken van een gezonde structuur van deze productietak is niet alleen vanuit sociaal-economisch oogpunt van belang, maar vormt bovendien een randvoorwaarde voor behoud en ontwikkeling van de landschapswaarden en natuurwaarden in het gebied. Daarnaast geldt dat een economisch sterke rundveehouderij noodzakelijk is om de vereiste investeringen ten behoeve van een betere milieukwaliteit te kunnen plegen. Door convenanten zal, ter vervanging van de meer gebruikelijke aanlegvergunningen, de bescherming van natuur- en landschapswaarden binnen de bestemming A vormgegeven worden. In deze convenanten zullen naast prestaties ook tegenprestaties (beloning) geregeld worden. Voor de gebieden die zijn aangeduid met Anl en N is voor een aantal activiteiten een aanlegvergunningstelsel opgenomen. De begrenzing van het Anl-gebied is in het kader van de convenanten besproken, afgesproken is dat de begrenzing overeen komt met de begrenzing in het Streekplan (convenant Alblasserwaard/Vijfheerenlanden, 26 oktober 1996).

Verbetering van de productieomstandigheden

De in het kader van de Ruilverkaveling Alblasserwaard uitgevoerde werken ter verbetering van de waterhuishouding worden voldoende geacht voor de agrarische bedrijfsvoering. Een verdere toename van de ontwatering door onderbemaling wordt ongewenst geacht. De nadelige effecten van ontwatering op de ecologische waarden zijn groot. Bovendien is verdergaande ontwatering door inklinking van de veenbodem op langere termijn weinig effectief. De grote hoeveelheden stikstof die vrijkomen bij het inklinken van de veenbodem zijn bovendien ongewenst bij het verbeteren van de mineralenbalansen op de agrarische bedrijven.

Ter verbetering van de productieomstandigheden voor de rundveehouderij kan aanpassing van de verkaveling of ontsluiting wenselijk zijn. In het bestemmingsplan zal hiervoor beperkt ruimte worden geboden. Verharding van kavelpaden is tot een breedte van 3.50 m in gebieden met de bestemming Av is toegestaan. Tenzij een convenant dat anders regelt is in de gebieden met de subbestemming Anl de verharding van kavelpaden – ongeacht de breedte – gebonden aan een aanlegvergunningstelsel. Dit geldt evenzeer voor gronden met een N-bestemming.

Omdat het slotenpatroon in het hele plangebied van grote landschappelijke betekenis is, en de hoogste natuurwaarden in het veenweidegebied vooral geconcentreerd zijn in de sloten en langs de oevers is het van belang dat oevers zo min mogelijk gescheurd worden. Hiervoor zal een adequate bescherming in de convenanten geregeld moeten worden.

Teelt van ruwvoedergewassen

De gewenste versterking van de economische structuur van de grondgebonden rundveehouderij in het gebied vereist mogelijkheden in het ruimtelijk beleid ten behoeve van de productie van voedergewassen (zoals maïs, voederbieten en wintergranen) op het individuele agrarische bedrijf. In de Av-gebieden wordt het scheuren van grasland ten behoeve van herinzaai of ruwvoedergewassen niet aan een vergunning gebonden, maar via het convenant hebben partijen afspraken gemaakt om de nadelige gevolgen voor natuur, landschap en milieu zoveel mogelijk te beperken.

Overig landbouwkundig gebruik en nieuwvestiging

In het plangebied zijn thans naast rundveehouderij enkele fruitteeltbedrijven en twee (illegale) glastuinbouwbedrijven gevestigd. Nieuwvestiging van rundveehouderijbedrijven zal naar verwachting gedurende de planperiode nauwelijks in het plangebied voorkomen. Via een wijzi-

gingsbevoegdheid wordt echter in de gebieden met de bestemming A wel nieuwvestiging mogelijk gemaakt. Aanvragen zullen getoetst worden aan de landschappelijke waarden en de landschappelijke aanpasbaarheid. In gebieden met de bestemming N en de subbestemming Anl wordt nieuwvestiging uitgesloten.

De fruitteeltbedrijven komen voor in de zogenaamde schermzone (tussen de dijk en de tiendwegen) en kunnen zich ontwikkelen in Gelkenes en in Langerak. Voor het behoud van de natuur- en landschapswaarden van het overige veenweidegebied hebben sierteelt en glastuinbouw geen betekenis. In een aantal gevallen zijn deze productietakken zelfs schadelijk. Intensieve veehouderij wordt slechts toegestaan als nevenfunctie binnen bestaande bedrijven. Opgemerkt moet worden dat in het kader van de milieuvergunning een toetsing moet plaatsvinden ten opzichte van stankgevoelige objecten (brochure Veehouderij en Hinderwet) en de verzuringsgevoelige elementen (Interimwet ammoniak en veehouderij). Via een wijzigingsbevoegdheid kan op de reeds gevestigde bedrijven waar intensieve veehouderij op de dag van tervisielegging van het plan als nevenfunctie wordt uitgeoefend, deze vorm van veehouderij als hoofdberoep worden toegestaan, evenwel buiten natuurgebieden, kwetsbare agrarische gebieden en de bebouwingslinten langs de dijk (zie onder andere figuur 9). Dit betekent een beperking van de toelaatbaarheid tot langs de Peppelweg, de Melkweg en Achterland.

Bestaande bedrijven

De agrarische bedrijfscentra (de boerderij met opstallen, silo's etc.) kunnen op twee manieren geregeld worden:

- a. Van de huidige agrarische bedrijven in het A-gebied krijgt het bedrijfscentrum in principe een aanwijzing als "bouwstede", dat wil zeggen dat rond deze aanduiding, de uiterste afstand tussen gebouwen ten hoogste 150 meter mag bedragen. Een van de toetsingscriteria hierbij is onder meer dat de doorzichten naar het open landschap worden gewaarborgd.
- b. Door het vastleggen van bouwpercelen met een breedte van 1 of 2 kavels en een diepte van circa 150 meter, in combinatie met een vrijstelling en planwijziging voor grotere breedten of diepten.

Beide regelingen hebben voor- en nadelen:

- a. is in principe vrijer en heeft de voorkeur in gebieden waarin weinig andere functies (als burgerwoningen) voorkomen, bijvoorbeeld langs de ruilverkavelingswegen.
- b. is strakker maar biedt duidelijkheid voor de aangrenzende burgerwoningen, bijvoorbeeld langs de rivierdijk; er is dan niet het risico dat bijvoorbeeld het achterwaartse uitzicht vanuit een dijkwoning plotseling door de bouw van een schuur, stal of mestsilo wordt verstoord.

Gelet op de prioriteit die aan een optimale ontwikkeling van de agrarische bedrijfsvoering wordt gegeven en op het streven naar flexibiliteit, verdient de bouwstedemethode (a) de voorkeur. Wel kunnen daarbij burgemeester en wethouders zodanige eisen stellen ten aanzien van de situering van gebouwen, silo's en andere bouwwerken dat het woongenot van de burens en aanwezige landschappelijke waarden niet onevenredig verstoord worden. Ook omgekeerd kunnen aan woningen eisen worden gesteld indien dit uit een oogpunt van milieu noodzakelijk is om de bedrijfsvoering niet onnodig te belemmeren. Een en ander wordt tot uitdrukking gebracht in de zogenoemde "beschrijving in hoofdlijnen" waarin het beleid beschreven wordt en deel uitmaakt van de voorschriften.

Tweede bedrijfswoningen kunnen, via een vrijstelling, uitsluitend worden opgericht indien het betrokken bedrijf nog niet over een tweede agrarische bedrijfswoning beschikt en deze woning in het kader van de bedrijfsvoering noodzakelijk is.

Woningen voor de rustende boer worden beschouwd als niet-agrarische woning.

10.2.2. Veiligstellen ecologische waarden

In grote delen van het plangebied zijn belangrijke natuurwaarden aanwezig, zoals weidevogels, sloot- en oevervegetaties. Het beleid met betrekking tot deze waarden dient vooral gericht te zijn op versterking van de voor het gebied kenmerkende typen (graslanden, water en oevers). De agrarische graslanden die in het streekplan zijn aangeduid als "agrarisch gebied met natuur

en landschapswaarden" zullen daarom bestemd worden tot Anl-gebied. Aan deze gronden zijn landschappelijke waarden en natuurwaarden toegekend. Met name de oevers en sloten dienen vanwege hun waarden en potenties beschermd te worden. Maatregelen die deze waarden en potenties waarborgen maken onderdeel uit van het convenant of van een beperkt aanlegvergunningstelsel (dempen of vergraven van sloten, niet scheuren van grasland anders dan ten behoeve van herinzaai).

Daarnaast zal voor de bestaande natuurgebieden een hoofdbestemming natuur (N) worden opgenomen. Het betreft het gebied tussen de Achterdijk en de Groote- of Achterwaterschap, de Ammersche Boezem, de Dwarsgang en het merendeel van de buitendijkse gronden. Werken en werkzaamheden die niet behoren tot het normale beheer of onderhoud worden zowel in de Anl-gebieden als in de N-gebieden aan een aanlegvergunning gebonden. Bij het opstellen van de convenanten worden nadere afspraken gemaakt over de begrenzing van Anl- en N-gebieden. Gelet daarop is in het streekplan een wijzigingsmogelijkheid aangegeven. Analooq daaraan is een wijzigingsbevoegdheid in het bestemmingsplan opgenomen.

De ecologische verbindingfunctie van de watergangen in het plangebied kan niet door het bestemmingsplan worden geëffectueerd. Dit is een aandachtspunt in het convenant.

10.2.3. Behoud en ontwikkeling landschappelijke waarden

Het landschap in het plangebied ontleent zijn waarden vooral aan het grotendeels open en aaneengesloten graslandgebied en aan de kenmerkende hoogteverschillen, de bebouwingslijnen langs de Lekdijk en de watergangen, begroeiing en sloten-, kavel- en wegenpatronen. De gewenste landschappelijke hoofdstructuur komt in hoofdlijnen neer op behoud en versterking van de huidige landschappelijke structuur.

Behoud en ontwikkeling van de landschappelijke waarden wordt vooral bepaald door agrarische ontwikkelingen. In het voorgaande is reeds aangegeven dat het gemeentelijk beleid zich in hoofdzaak zal richten op de rundveehouderij als dragende functie van het veenweidelandschap. De ontwikkeling van de rundveehouderij vergt echter een beperkte oppervlakte voedergewassen per bedrijf, hetgeen landschappelijke gevolgen heeft. Ten aanzien van het beleidsuitgangspunt dat versnippering van het graslandareaal wordt tegengegaan, wordt een uitzondering gemaakt voor de teelt van dergelijke voedergewassen. Een beperkt areaal van deze teelten wordt beschouwd als een onlosmakelijk deel van het toekomstige veenweidelandschap dat gevormd en beheerd wordt door een sterke, milieuvriendelijke rundveehouderij.

Ook nieuwvestiging van rundveehouderijbedrijven, alsmede nieuwe stallen en mestopslag zullen het landschap beïnvloeden. Om deze beïnvloeding enigszins te beperken mogen bouwwerken alleen binnen de ruimte van de bouwstede worden opgericht en dienen aan de situering, omvang en hoogte nadere eisen te worden gesteld. Bijzondere landschappelijke elementen zoals donken en kreekruggen dienen een passende bescherming te krijgen, onder andere door een aanlegvergunningstelsel (zie ook Archeologische Monumentenkaart Zuid-Holland). Fruitteeltbedrijven blijven in principe geconcentreerd in de schermzone langs de Lekdijk, daar waar zij reeds aanwezig zijn (Gelkenes, Langerak).

Niet-agrarische nieuwbouw, of het nu betreft woningen, niet-agrarische bedrijven of kleine bouwsels als bedrijven, tuinhuisjes, veestalletjes en hobbykassen die niet op een bij een woning behorend erf worden gerealiseerd, dienen te worden geweerd.

Langs de westzijde van wat de uitbreiding wordt van het bedrijventerrein Gelkenes (binnen de aangegeven maximale bebouwingscontour uit het Streekplan) zal een landschappelijke overgangzone worden aangelegd met een breedte van circa 150 meter en opgebouwd uit bosbeplanting, singels en weilandjes. Hierin worden onder meer enkele particuliere domeintjes opgenomen die in verband met de uitbreiding van het bedrijventerrein moeten worden verplaatst.

10.2.4. Ruimte bieden aan recreatieve ontwikkelingen

Als gevolg van de landschaps- en natuurwaarden en de cultuurhistorische en recreatieve elementen in het plangebied en de omgeving daarvan en de ligging in de nabijheid van stedelijke gebieden is er sprake van een toenemend recreatief (mede)gebruik van het plangebied. Het Ooievaarsdorp Liesveld, het vestingsstadje Nieuwpoort, de molenrij langs de Ammersche Boe-

zem, de (doorgaande) fiets- en wandelroutes en de omgeving van het direct aan de rivier gelegen zwembad zijn hiervoor de belangrijkste trekpleisters.

De recreatiefunctie kan een economische ondersteuning van het gebied gaan vormen en tevens ondersteuning bieden aan het beleid ten aanzien van natuur en landschap. Behoud en ontwikkeling van de recreatieve functie binnen de agrarische bestemming in het plangebied binnen aanvaardbare normen is daarom gewenst (geen beperking van de landschappelijke openheid, beperkte spreiding e.d.).

Dit beleidsvoornemen vergt echter een zorgvuldige sturing van de recreatieve ontwikkelingen om geen afbreuk te doen aan de waarden van natuur en landschap.

De bestaande recreatieve voorzieningen in het plangebied zullen positief worden bestemd. Daarnaast wordt in de gebruiksbepalingen (artikel 34) verblijfsrecreatie in voormalige agrarische bedrijfsgebouwen mogelijk gemaakt (kampeerboerderij).

In verband met de landschappelijke kwaliteiten van het gebied worden de mogelijkheden voor het plaatsen van kampeermiddelen expliciet gereserveerd voor agrarische bedrijven (maximaal 10 kampeermiddelen). Beperken tot agrarische bedrijven betekent een bron van neveninkomsten voor deze sector en draagt daarmee bij aan de instandhouding van de openheid van het gebied en behoud van de kwaliteiten van het gebied. Kampeermiddelen zijn alleen op het bouwperceel toegestaan. Om de visuele uitstraling te beperken, dienen de kampeermiddelen landschappelijk te worden ingepast door 5.00 m opgaande randbeplanting van een gebiedseigen sortiment.

Het plaatsen van kampeermiddelen is alleen toegestaan gedurende het zomerseizoen (15 maart tot 31 oktober) en zullen in het kader van het milieubeleid in dezelfde stankgevoelige categorie vallen als agrarische bedrijfswoningen (categorie IV). De gevolgen voor de agrarische ontwikkelingsmogelijkheden zijn hierdoor minimaal.

Voor de voormalige sportvelden nabij het zwembad kan een bestemming ten behoeve van verblijfsrecreatie worden opgenomen. Gedacht wordt aan een toeristische camping ten behoeve van recreatie in de zomermaanden, gekoppeld aan goede bereikbaarheid van de rivier en het aanpassen van de oevers.

10.2.5. Milieuaspecten

Naast de hiervoor genoemde uitgangspunten, die in sommige gevallen milieukundige aspecten raken, dient in dit kader nog aan een aantal onderwerpen aandacht te worden besteed.

Niet-agrarische bedrijven

In het plangebied komen enkele niet-agrarische bedrijven voor, die behoren tot de categorieën 1 t/m 4.1 van de bij dit plan behorende Staat van Bedrijfsactiviteiten. Daarnaast is er in het plangebied sprake van een zogenaamd gezoneerd industrieterrein in het kader van de Wet geluidhinder. Het betreft bedrijven uit de categorieën 4.2A en 5A van de Staat van Bedrijfsactiviteiten. In het stiltegebied zijn thans geen niet-agrarische bedrijven gevestigd. Vanwege het agrarische karakter van het gebied worden alleen bedrijven die behoren tot categorie 1 en 2 en bij voldoende afstand tot woningen categorie 3.1 van de Staat van Bedrijfsactiviteiten algemeen toelaatbaar geacht op locaties waar in de huidige situatie bedrijven aanwezig zijn. Bedrijven die behoren tot hogere categorieën krijgen een subbestemming die een afwijking van het algemene toelatingsbeleid voor het bedrijfstype en de activiteiten van het bedrijf toestaat. Voor de grootschalige bedrijven in de uiterwaarden (onder andere betoncentrale, scheepswerf) wordt een specifieke bedrijfsbestemming opgenomen. Voor andere bedrijfsactiviteiten dan de huidige is uit milieuoogpunt en ruimtelijk oogpunt een volledige afweging van belangen in het kader van een planherziening gewenst.

De meeste bedrijven bevinden zich in de bebouwingslinten. Waar de situering en de terreinoppervlakte dit toelaat kan aan de bedrijven enige uitbreiding worden gegeven doch in principe niet meer dan 15% respectievelijk 30% na vrijstelling van het huidige bebouwde oppervlak, overeenkomend met de ruimte die de nota Planbeoordeling 1998 geeft. Uitbreiding van de terreinoppervlakte is daarbij in beginsel niet toegestaan.

De aan vaarwater gebonden bedrijven in Gelkenes (werf, betonwarenfabriek, betonmortelcentrale, zand- en grindhandel) hebben, gelet op hun specifieke afhankelijkheid van een ligging

aan vaarwater meer uitbreidingsmogelijkheden, maar zonder uitbreiding van het bedrijfsperceel, voorzover dit overeenkomt met de beleidslijn ruimte voor de rivier.

Buiten de op de plankaart opgenomen bedrijven bevinden er zich in het buitengebied wellicht nog enkele kleine bedrijfjes waarbij in feite geen sprake kan zijn van bedrijfsvestiging in de ruimtelijke zin. De eigenlijke bedrijfsuitoefening vindt elders plaats en de bouwkundige behoefte blijft beperkt tot een kleine loods of garage waarin opslag van vervoermiddelen, materiaal en voorbereiding van het werk plaatsvindt. De gezamenlijke oppervlakte die ingevolge de bestemming Woondoeleinden als aanbouw of bijgebouw kan worden gerealiseerd van 50 m² en na vrijstelling 75 m² wordt voldoende geacht.

Van bestaande transportbedrijven kan, ter bevordering van uitplaatsing, de bestemming gewijzigd worden in bedrijfsdoeleinden (lichte categorieën) en woondoeleinden (2 woningen meer dan reeds gevestigd).

Nieuwvestiging van niet-agrarische bedrijven wordt in het plangebied in principe niet toegestaan, tenzij het gaat om voormalige agrarische gebouwen, die hun functie hebben verloren. Hier kunnen door middel van een wijzigingsbevoegdheid beperkte mogelijkheden voor agrarische hulp- en nevenbedrijven en kleinschalige niet-agrarische bedrijven worden toegelaten tot maximaal categorie 2 van de Staat van Bedrijfsactiviteiten.

Binnen het milieubeschermingsgebied voor stilte worden alleen kleinschalige bedrijfsactiviteiten uit de categorieën 1 en 2 toegestaan omdat deze qua uitstraling geen afbreuk zullen doen aan de functie van stiltegebied. Deze bedrijven komen overeen met de zogenaamde positieve lijst uit de provinciale Nota Stiltegebieden en Bedrijvigheid.

Gelet op de grote verscheidenheid in aard, omvang en verkeersaantrekkende werking komen bedrijven als tuincentra, horecabedrijven en maneges eerder in aanmerking voor een planherziening.

Bodembeschermingsgebieden

De in het streekplan opgenomen bodembeschermingsgebieden vallen samen met de gebieden met belangrijke landschappelijke en/of natuurwaarden, en krijgen dus de subbestemming Anl en de bestemming N. De aardkundige waarden zijn als zodanig voldoende beschermd.

Drinkwaterwinning

Binnen het grondwaterbeschermingsgebied is de provinciale Verordening Grondwaterbeschermingsgebieden van kracht. Het waterwingebied zal als zodanig bestemd worden. Bescherming van het omliggende grondwaterbeschermingsgebied wordt in het kader van de bovengenoemde verordening voldoende gewaarborgd.

Windturbines

In het bestemmingsplan kunnen buiten de milieubeschermingsgebieden voor stilte mogelijkheden worden geboden om op bouwsteden en agrarische bouwpercelen windturbines te plaatsen. Verder dient een afstand van 250 meter worden aangehouden tot Anl- en N-gebieden. De toegestane hoogte (toprotorhoogte) mag maximaal 60.00 m bedragen.

10.2.6. Dijkreconstructie

De reconstructie van de dijk is van vitaal belang voor de veiligheid in de Alblasserwaard. De verzwarende reconstructie dient zodanig te worden uitgevoerd dat het behoud van de bestaande bebouwing langs de binnenzijde van de dijk verzekerd is en de eventuele verliezen aan natuurwaarden in de rivierbedding gecompenseerd worden.

In het bestemmingsplan is rekening gehouden met de meest recente reconstructieplannen. Indien herbouw ter plaatse van het bestaande gebouw niet mogelijk is ten gevolge van de bepalingen van de keur dan dient dit door middel van een planwijziging binnen bepaalde grenzen een andere situering van bestemmingen en bouwwerken mogelijk te worden gemaakt.

10.2.7. Niet-agrarische woningen

De uitbreiding van functies die vreemd zijn aan agrarische doeleinden wordt niet bevorderd. Wel zal het mogelijk zijn agrarische bedrijfswoningen, die niet meer als zodanig kunnen wor-

den gebruikt, onder bepaalde voorwaarden als burgerwoning te bestemmen door middel van een planwijziging.

Bovendien is het wenselijk een weg open te laten om ten behoeve van de instandhouding van zéér grote cultuurhistorisch waardevolle gebouwen, i.c. boerderijen, meerdere woningen toe te laten. Onbenutte overmaat en onevenredig grote onderhoudskosten zijn dan ook vaak aanleiding tot verzoeken voor woningsplitsing. Op deze wijze kan afbraak worden voorkomen. Vermeerdering van het aantal woningen in het buitengebied moet in mindering worden gebracht op de planologische contingenten na planwijziging ex artikel 11 WRO. Daarom kan hieraan slechts onder voorwaarden medewerking worden verleend na planwijziging ex artikel 11 WRO. Het aantal woningen per gebouw blijft beperkt tot 2.

Op grond van het streekplan en de provinciale richtlijnen kunnen burgerwoningen conserverend worden bestemd, behalve wanneer uit inventarisatie blijkt dat om redenen van landschappelijke inpassing, kwaliteit of anderszins voortzetting niet verantwoord is en dat afbraak van de woning binnen de planperiode financieel haalbaar is.

De bestemming Woondoeleinden wordt gegeven aan de percelen van één of meer woningen. De grootte van de bestemmingsvlakken voor woondoeleinden is in de regel bepaald door de huidige kavel zonder de voortuin. Worden de kavels uitzonderlijk diep, dan is voor de woonbestemming een diepte van circa 50 à 60 meter aangehouden.

Ook bij zeer brede percelen is een zekere beperking in de breedte aangegeven.

Binnen het bestemmingsvlak bepaalt het aantal stippen het toelaatbare aantal woningen. De bestemming woondoeleinden regelt zowel de woning als de bijgebouwen en aanbouwen. De plaats van de woning ligt niet vast.

In geval van dicht op een staande bebouwing, behoud van cultuurhistorische waarden of van gecompliceerde situaties, bijvoorbeeld meerdere woningen in één voormalige boerderij, kan een meer gedetailleerde bestemming nodig zijn.

Woningen met een inhoud kleiner dan 500 m³ kunnen in beginsel worden vergroot tot die maat. De bestemming dient dit dan ook mogelijk te maken.

Op grond van de Nota Planbeoordeling 1998 is het eveneens mogelijk woningen die op de dag van tervisielegging groter zijn dan 500 m³ te herbouwen tot die bestaande inhoud.

Door middel van het stellen van nadere eisen kan de situering van de gebouwen gunstig beïnvloed worden. Dit geldt niet alleen voor de bebouwingsstrook van cultuurhistorische waarde, maar voor alle situaties waarin de waarde van het polder- en rivierenlandschap in het geding zijn. Bijzondere aandacht dient ook te worden besteed aan die gronden en gebouwen die vallen binnen het beschermd stadsgezicht van Nieuwpoort/Zuidwestsingel.

Met betrekking tot het aantal woningen wordt uitsluitend het thans aanwezige aantal vastgelegd, dit overeenkomstig de streekplanrichtlijn.

Wonen in het buitengebied is vanouds gepaard gegaan met een grotere activiteit en zelfwerkzaamheid rond de woning: volière, moestuin, het houden van kleinvee, soms beperkte agrarische activiteiten (enkele koeien of varkens) en dergelijke. Ook al omdat veel woningen een agrarisch stempel dragen (boerderijen, landarbeiderswoningen en dergelijke) is het bestand aan bijgebouwen (schuren, stalletjes, hokken, garages) groter dan in de kernen. Dit is een normaal verschijnsel dat bij het wonen in het buitengebied hoort.

Ingevolge de Nota Planbeoordeling 1998 kan buiten het hoofdgebouw maximaal 50 m² erfbebouwing worden opgericht en is vrijstelling tot 75 m² mogelijk indien in het bestemmingsplan genoemde waarden (bijvoorbeeld landschappelijke en/of cultuurhistorische waarden) niet worden aangetast. Indien meer bebouwing aanwezig is dan 75 m², mag eveneens na vrijstelling, na dat het meerdere met minimaal de helft is teruggebracht, het totale oppervlak aan erfbebouwing maximaal 150 m² bedragen.

10.2.8. Mate van duurzaamheid

De mate van duurzaamheid van de voorgestelde functionele ruimtelijke structuur wordt enerzijds bepaald door de ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouw en anderzijds door de

mate waarin de landbouw mogelijkheden biedt voor de ontwikkeling van de landschappelijke en ecologische waarden.

Vanwege een relatief sterke bedrijfsstructuur en verbeterde productieomstandigheden is er voldoende perspectief voor een duurzame landbouw, ook op de langere termijn.

De agrarische ontwikkelingsmogelijkheden die het voorgestelde plan biedt voldoen naar verwachting aan de noodzakelijke economische duurzaamheid. Op deze wijze ontstaat tevens ruimte voor noodzakelijke milieu-investeringen. Ten aanzien van het milieubeleid voor de rundveehouderij bestaan echter twijfels of de reductiepercentages voldoende zijn om de milieudoelstellingen te behalen. De mogelijkheid voor de verbouw van ruwvoedergewassen buiten N- en Anl-gebieden kan in ieder geval bijdragen aan vermindering van de mineralenverliezen op de veehouderijbedrijven. Peilverlaging en de invloed van de (nog) ongerioleerde bebouwing kan de milieudoelstellingen eveneens bedreigen. Vooral in de Anl-gebieden kan dit de haalbaarheid van de ecologische doelstellingen negatief beïnvloeden. Onderbemaling zal daarom in dit bestemmingsplan, voorzover niet afdoende geregeld in het Provinciaal Waterhuishoudingsplan en/of de convenanten, aan een aanlegvergunning gebonden worden.

10.2.9. Uitvoering en handhaving

Een bestemmingsplan is niet "af" wanneer het eenmaal is vastgesteld en goedgekeurd. Het bestemmingsplan moet ook worden uitgevoerd en gehandhaafd. Dit stelt specifieke eisen aan planproces (strategie) en – daarmee samenhangend – planopzet en regelgeving. Uitvoerbaarheid vereist bovendien dat naast het bestemmingsplan ook adequaat ander instrumentarium voorhanden is, bijvoorbeeld op het gebied van water- en milieubeleid. Voor zowel uitvoerbaarheid als handhaafbaarheid geldt in ieder geval dat draagvlak aanwezig is of wordt gecreëerd. Dit vergt ook gerichte communicatie met doelgroepen, (bij het plangebied) betrokken instanties en overige belanghebbenden, in het bijzonder de gebruikers van het plangebied.

Voor het bestemmingsplan zijn in het bijzonder de volgende punten van belang:

- de inhoud en de juridische vormgeving dienen zo veel mogelijk aan te sluiten bij in voorbereiding zijnde of vigerende plannen voor de buitengebied van de buurgemeenten in de Alblasserwaard;
- de regelgeving een flexibel en globaal karakter zal krijgen; daarbij zal gebruikgemaakt worden van de zogenoemde "beschrijving in hoofdlijnen" als mogelijkheid enerzijds tot integratie van het ruimtelijke ordeningsbeleid en het milieubeleid en anderzijds referentiekader bij de toepassing van vrijstellings- en wijzigingsbevoegdheden, alsmede bij het toepassen van de bevoegdheid nadere eisen te stellen; op deze wijze kan de regelgeving een globaler en flexibeler karakter krijgen;
- voor het behoud en beheer van landschappelijke en natuurlijke waarden verdienen convenanten tussen betrokken partijen de voorkeur boven aanlegvergunningenstelsels;
- de intentie om tijdens de voorbereiding de bewoners en belangstellenden persoonlijk te laten reageren op de voorstellen die in het conceptplan worden gedaan.

Op 2 december 1996 vond in Groot-Ammers een voorlichtingsavond plaats over het ontwerpbestemmingsplan. De informatie had een meer algemene strekking. Er werd niet ingegaan op particuliere belangen.

Deze voorlichting werd gevolgd door zogenoemde "tafeltjesavonden" op 10, 11 en 12 december. Tijdens deze avonden konden de belanghebbenden meer gedetailleerde informatie krijgen verband houdend met hun persoonlijke belang, hun wensen kenbaar maken of wijzen op mogelijke onjuistheden in het ontwerpplan. Deze informatie kon worden vastgelegd op daartoe verstrekte inventarisatielijsten.

Daarnaast is ook per brief gereageerd.

De schriftelijke reacties met commentaar zullen gebundeld in een afzonderlijke bijlage bij de tervisielegging van het bestemmingsplan worden gevoegd.

In het kader van het overleg als bedoeld in artikel 10 van het Besluit op de ruimtelijke ordening is het ontwerpbestemmingsplan toegezonden aan de navolgende instanties en personen:

- A. Provinciale Planologische Commissie in Zuid-Holland;
- B. Inspectie van de Ruimtelijke Ordening West;
- C. Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat;
- D. Inspecteur voor de Volksgezondheid belast met het toezicht op de hygiëne van het milieu in Zuid-Holland;
- E. Ministerie van Defensie, Directie Zuid-Holland;
- F. Ministerie van Economische Zaken, Rijksconsulentschap Zuid-Holland;
- G. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, directie Zuidwest;
- H. WLTO (Westelijke Land- en Tuinbouworganisatie);
- I. Hoogheemraadschap van de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden;
- J. N.V. Watermaatschappij Zuid-Holland;
- K. Regionaal Windoverleg Zuid-Holland;
- L. Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Zuid-Holland Zuid;
- M. Den Hâneker;
- N. De Hollandsche Molen;
- O. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek;
- P. Rijksdienst voor de Monumentenzorg;
- Q. Dagelijks Bestuur Zuid-Holland Zuid;
- R. College van burgemeester en wethouders van Schoonhoven;
- S. College van burgemeester en wethouders van Nieuw-Lekkerland;
- T. College van burgemeester en wethouders van Zederik;
- U. College van burgemeester en wethouders van Graafstroom.

De onder D, F, Q en S genoemde instanties hebben niet gereageerd op het voorgelegde ontwerpbestemmingsplan, zodat aangenomen mag worden dat hiertegen geen bedenkingen bestaan. Van de brieven van de overige instanties zijn kopieën in bijlage 5 achter de plantoelichting gevoegd.

In de navolgende paragrafen is het gemeentelijk standpunt naar aanleiding van de ingekomen reacties weergegeven. De hierbij aangehouden rubricering en volgorde komen overeen met die welke de overlegpartners in hun brief hebben aangehouden.

Ad A. Provinciale Planologische Commissie

2. Beoordeling

2.1. Convenant Alblasserwaard/Vijfheerenlanden

Met instemming wordt kennis genomen van de mening van de PPC dat het bestemmingsplan voldoet aan de intenties van het convenant Alblasserdam/Vijfheerenlanden.

Overeenkomstig het verzoek zijn de toelichting en voorschriften op het punt van oppervlakteverharding, waaronder kavelpaden, beter op elkaar afgestemd.

2.2. Terugvalopties

Geoordeeld wordt dat het opnemen van een terugvaloptie in het plan niet noodzakelijk is. De positieve instrumenten uit het convenant te weten een landschapsbeleidsplan, monitoring en voorlichting door de gemeente en belangengroepen dienen eerst te worden benut. Het convenant voorziet tijdig in momenten van overleg en evaluatie om eventueel opvallende gaten te voorkomen. Overigens strekt de looptijd van het convenant zich uit tot het jaar 2005.

2.3. Fruitteelt

Overeenkomstig het verzoek is de mogelijkheid tot vrijstelling van fruitteeltbedrijven na planwijziging ex artikel 11 WRO vervallen (zone ten oosten van Groot-Amers).

2.4. Intensieve veehouderij

De mogelijkheid om via planwijziging ex artikel 11 WRO intensieve veehouderij als hoofdtak van de agrarische bedrijfsvoering toe te staan is in overeenstemming met de Nota Planbeoordeling 1998. Deze mogelijkheid wordt in het bestemmingsplan gehandhaafd in verband met het beperkte aantal bedrijven met een neventak intensieve veehouderij. Binnen natuurgebieden, kwetsbare agrarische gebieden en de bebouwingslinten langs de dijk wordt intensieve veehouderij als hoofdberoep overigens niet toegestaan.

2.5. Kleinschalig kamperen

De in de toelichting genoemde periode van 15 maart tot 31 oktober alsmede de landschappelijke inpassing van kampeermiddelen zijn in de voorschriften opgenomen (artikel 34 lid 4 respectievelijk artikel 14 lid 4 sub e5).

2.6. Kampeerboerderij

In artikel 34 lid 4 gaat het slechts om het tijdelijk gebruik van een agrarisch gebouw voor de recreatie. Toegevoegd is een bepaling betreffende de periode waarbinnen dit toegestaan is.

2.7. Agrarische nevenactiviteiten (maneges)

Anders dan door de PPC gesteld, worden maneges niet toegelaten (blz. 33 toelichting). Alleen via herziening van het plan zou dit eventueel mogelijk kunnen worden geacht. Aanpassing op dit punt is derhalve niet nodig.

2.8. Archeologie

Voor wat betreft de terreinen van zeer hoge archeologische waarde zijn toelichting en plankaarten in de gevraagde zin aangepast. Dit geldt ook voor de overige opmerkingen.

2.9. Cultuurhistorisch waardevolle landschappelijke structuren

In de beschrijving in hoofdlijnen zijn andere uitgangspunten opgenomen.

2.10. Afpalingsrecht eendenkooien

Het afpalingsrecht voor eendenkooien wordt afdoende geregeld in de Jachtwet en derhalve is het niet noodzakelijk een extra regeling op te nemen in het bestemmingsplan. Het is echter wel wenselijk een dergelijk recht te noemen en op te nemen in de beschrijving in hoofdlijnen. De beschrijving in hoofdlijnen is hiertoe aangepast.

2.11. Molenbiotoop

In de toelichting is een specifieke beschrijving opgenomen.

2.12. Wegen

Verwezen zij naar ad I, commentaar op de opmerkingen van het Hoogheemraadschap van de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden.

2.13. Ruimte voor de rivier

Toelichting en voorschriften zullen op de beleidslijn "Ruimte voor de rivier" worden aangepast. Concreter betekent dit dat de nieuwe riviergebonden activiteiten, die zijn gebonden aan het winterbed onder de voorwaarden zoals deze zijn genoemd in de beleidslijn, in beperkte mate dan wel helemaal niet toegestaan. In de toelichting is deze beleidslijn nader toegelicht. Extra bouwmogelijkheden binnen het bouwperceel voor de gronden met de subbestemmingen Bv en Bgra (gelegen in de uiterwaarden) zijn in principe niet mogelijk (artikel 17 lid 4c).

2.14. Waterstaatszaken

Terzake van de dijkversterking (8.3) is de toelichting geactualiseerd. Ook de kaart en de voorschriften zijn in de gevraagde zin aangepast.

2.15. Regeling bestaande woningen binnen bestemming Primair waterkering

De betreffende bestemmingsvlakken met de bestemming Woondoeleinden zijn niet aangepast. De regeling voor de gronden met de bestemming Woondoeleinden is beperkend van aard. Het aantal woningen binnen een bestemmingsvlak is exact vastgelegd, de inhoud van de woningen, inclusief aangebouwde woonruimten, mag niet meer dan 500 m³ bedragen. Aanbouw en bijgebouwen mogen geen grotere gezamenlijke oppervlakte hebben dan 50 m² en dienen voorts achter de voorgevel van de woning te worden gebouwd. Bovendien is bij samenvallen van de bestemming Woondoeleinden en de bestemming Primair waterkering vastgelegd in artikel 33 dat al datgene wat op basis van de bestemming Woondoeleinden zou mogen (bijvoorbeeld bouwen) uitsluitend is toegestaan indien het niet in strijd is met de waterkeringsbe-
langen. Hierover dient advies te worden gevraagd bij het Hoogheemraadschap. Ten slotte kan bij een afwijzend advies geen bouwvergunning worden verleend indien niet vooraf een verklaring van geen bezwaar van Gedeputeerde Staten is ontvangen.

2.16. Grondwater

Toelichting, plankaart en voorschriften zullen worden aangepast aan de meest recente ontwikkelingen.

2.17. Waterkwaliteits- en waterkwantiteitsbeheer

In de toelichting zal hieraan aandacht worden besteed.

2.18. Bodemkwaliteit

In de toelichting zal aandacht aan gedempte sloten worden besteed.

2.19. Wegverkeerslawaaï

Het verzoek om hogere grenswaarden zal op korte termijn worden ingediend.

2.20. Industrielawaai

De vastgestelde zone Industrielawaai blijft gehandhaafd aangezien de gemeente hecht aan een geluidsruimte voor bedrijven. De bouw van nieuwe woningen binnen de zone Industrielawaai zal worden uitgesloten.

2.21. Milieubeschermingsgebied voor stilte

Conform het provinciale beleid worden windturbines binnen de milieubeschermingsgebieden voor stilte uitgesloten.

Binnen het stiltegebied worden, met uitzondering van de reeds aanwezige bedrijven, alleen kleinschalige bedrijfsactiviteiten uit de categorieën 1 en 2 toegestaan omdat deze qua uitstraling geen afbreuk zullen doen aan de functie van stiltegebied. Deze bedrijven komen overeen met de zogenaamde positieve lijst uit de provinciale Nota Stiltegebieden en Bedrijvigheid. In de beschrijving in hoofdlijnen zullen voorwaarden voor de vestiging van niet-agrarische bedrijven en agrarische hulp- en nevenbedrijven binnen stiltegebieden worden opgenomen. Aanleg van nieuwe en verbreding van bestaande wegen wordt in het plangebied niet toegestaan.

2.22. Luchtkwaliteit

De passage over veehouderij en stankhinder is geactualiseerd.

2.23. Voorschriften

Aan het verzoek de voorschriften op een aantal punten aan te passen is voldaan.

Ad B. Inspectie Ruimtelijke Ordening West

1. Voor wat het convenant en de zogenaamde "terugvaloptie" betreft zij verwezen naar ad A onder 2.2.

Overigens is in het convenant vastgelegd dat er tussentijdse evaluaties zullen plaatsvinden.

2. Het beschermen van kleine landschapselementen via dit bestemmingsplan achten wij strijdig met het recent afgesloten convenant Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. In dit convenant tussen onder meer agrariërs, natuurbeschermingsinstanties, gemeenten en provincie is vastgelegd dat behoud en ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden zoveel mogelijk op vrijwillige basis zal plaatsvinden en zo min mogelijk door regelgeving zal worden afgedwongen.
3. Inzake de wijzigingsbevoegdheid voor intensieve veehouderij als hoofdtak wordt verwezen naar ad A onder 2.4.
4. Met betrekking tot de richtlijn "ruimte voor de rivier" zij verwezen naar ad A onder 2.13.

Ad C. Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat

Ruimte voor de rivier

Voor wat betreft de richtlijn "ruimte voor de rivier" betreft, zij verwezen naar ad A onder 2.13.

Waterkwaliteit en -kwantiteit

De toelichting zal dienovereenkomstig worden aangepast.

Ad E. Ministerie van Defensie, directie Zuid-Holland (DGW&T)

Behoudens de opmerking dat ingestemd kan worden met de regeling van de straalverbinding voor het Ministerie van Defensie, worden er met betrekking tot het bestemmingsplan geen verdere opmerkingen gemaakt.

Ad G. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

1. Voor wat het convenant en de zogenoemde "terugvaloptie" betreft, zij verwezen naar ad A onder 2.2.
2. Inzake manege-activiteiten zij verwezen naar ad A onder 2.7.
3. In het convenant Alblasserwaard-Vijfheerenlanden is in een tussentijdse evaluatie voorzien.

Ad H. WLTO (Westelijke Land- en Tuinbouworganisatie)

Algemeen

1. Van de informatie inzake de weidevogelstand wordt kennis genomen.
2. Van de informatie inzake de toenemende ontwatering en onderbemaling wordt kennis genomen.
3. De verhardingsbreedte van 3.00 m voor kavelpaden zal worden vergroot naar 3.50 m.
4. Voor wat betreft windturbines wordt verwezen naar ad A onder 2.21.

Voorschriften

5. De voorschriften zijn op dit punt aangepast.

Agrarische doeleinden

6. Zoals in de toelichting (bladzijde 74) wordt vermeld heeft sierteelt in het veenweidegebied geen betekenis voor het behoud van natuur- en landschapswaarden en is hiervoor in een aantal gevallen zelfs schadelijk. Om deze reden wordt sierteelt in het plangebied niet toegestaan.
7. De omschrijving voor het in aanmerking komen voor een bedrijfswoning in lid 4 sub e is zeer gebruikelijk en praktisch toepasbaar en zal derhalve worden gehandhaafd.
8. Voor het beleid inzake windturbines wordt verwezen naar ad A onder 2.21.
9. Het is van belang de ruwvoerderteelt in gebieden met de bestemming Anl aan een aanlegvergunningvereiste te binden. De toetsing ten aanzien van het uitvoeren van werken en werkzaamheden die niet tot het normale onderhoud en beheer behoren dient stringent plaats te vinden, omdat hier landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarden beschermd moeten worden.
10. Deze opmerking wordt voor kennisgeving aangenomen.
11. De natuurbestemming van reservaten die in eigendom zijn van een natuurbeherende instantie is noodzakelijk voor een duurzame bescherming van de natuurwaarden en wordt om deze reden gehandhaafd.
12. De wijzigingsbevoegdheid naar Aln-gebied voor gebieden met een afgesloten beheersovereenkomst zal worden geschrapt.
13. Ingevolge de Nota Planbeoordeling van de provincie Zuid-Holland mag de maximale inhoudsmaat van burgerwoningen in het buitengebied niet meer dan 500 m³ bedragen. Een vrijstelling naar 700 m³ is derhalve niet mogelijk.
14. Het maximum van 10 kampeermiddelen is gebonden aan de Wet op de Openluchtrecreatie. Naast de mogelijkheid van 10 kampeermiddelen biedt de Wet op de Openluchtrecreatie gedurende een korte periode de mogelijkheid tot het plaatsen van 15 kampeermiddelen. Zie hiervoor tevens hoofdstuk 2, Beleidskader onder 2.4.3., recreatie, waarin de Wet op de openluchtrecreatie wordt toegelicht.
15. De plankaarten zijn aangepast voor wat betreft detailkaarten-hoofdkaart.
16. In verband met het agrarische gebruik van de buitendijkse gronden in het gebied "Binnen Nes" zal de N-bestemming voor het overgrote deel van dit gebied worden gewijzigd in een Aln-bestemming.
17. De terreinen van oudheidkundige betekenis zijn op de plankaart overgenomen overeenkomstig de gegevens van de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek.

AD I. Hoogheemraadschap van de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden

Waterbeheer

Genoemde afstanden tot waterlopen zijn in de voorschriften dienovereenkomstig aangepast.

Wegen

De opmerkingen met betrekking tot de tekst van het ontwerpbestemmingsplan zijn verwerkt.

Kaarten

De opmerkingen met betrekking tot de tekeningen zijn verwerkt met uitzondering van de gevraagde bestemming verkeer voor de Tiendweg langs de Wilgenweg.

Waterkeringen

De opmerkingen met betrekking tot het aangeven van de bestemming Waterkering op de plankaart zijn verwerkt. Voor wat de opmerking betreft ten aanzien van de "Woonvlekken" zij verwezen naar het gestelde onder A.2.15

AD J. N.V. Watermaatschappij Zuid-Holland

1. Voor zo ver planologisch relevant (diameter groter dan 50 cm) zijn de ontbrekende leidingen opgenomen.
2. De waterwinning ten noorden van de Steeg is opgenomen in het bestemmingsplan. Daartoe is de bestemming Waterwinningswerken opgenomen ten behoeve van de exploitatie en bescherming van het grondwater alsmede de ontwikkeling van natuurwaarden.

AD K. Regionaal Windoverleg Zuid-Holland

Voor de beantwoording van deze reactie wordt verwezen naar ad A onder 2.21.

AD L. Kamer van Koophandel en Fabrieken Zuid-Holland Zuid

Geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

AD M. Den Hâneker

Geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

AD N. De Hollandsche Molen

De voorwaarde bij het verlenen van de vrijstelling zoals genoemd in lid 6 van artikel 4 is dat de vrije windvang en het zicht op de molen niet verder worden beperkt. Door deze bepaling is de vrije windvang en het zicht op de molen afdoende beschermd en wordt het niet noodzakelijk geacht De Hollandsche Molen in geval van het verlenen van vrijstelling te horen. Het staat burgemeester en wethouders overigens altijd vrij advies in te winnen bij een deskundige.

AD O. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek

1. Paragraaf 6.4 gaat in op de *gewenste* landschappelijke structuur. Pas in hoofdstuk 10 wordt de beleidsafweging gemaakt tussen de verschillende sectorale wensen. In paragraaf 10.2.3. is deze afweging gemaakt voor wat betreft de archeologische waarden.
2. Het is niet gebruikelijk aanlegvergunningvereisten op de plankaart aan te geven. Aangezien de archeologische waarden op gronden met meerdere bestemmingen voorkomen is deze bepaling opgenomen in de Algemene bepalingen van de voorschriften. Onafhankelijk van de aanduiding "subbestemming" of "Overige Aanduiding" zijn deze gronden afdoende beschermd.

AD P. Rijksdienst voor de Monumentenzorg

Onderkend wordt dat in het gebied grenzend aan het beschermd stadsgezicht van Nieuwpoort zorgvuldig dient te worden omgegaan met nieuwe ontwikkelingen. In het plan worden in dit deel van het plangebied geen nieuwe ontwikkelingen voorgesteld of mogelijk gemaakt. Het ontwerpbestemmingsplan biedt hier slechts een consoliderende werking welke geen negatieve gevolgen kunnen opleveren voor het behoud van het beschermd stadsgezicht.

AD R. College en burgemeester van Schoonhoven

De verkeersbestemming van de veerstoep zal worden aangepast.

AD T. College en burgemeester van Zederik

Geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

AD U. College en burgemeester van Graafstroom

Geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.